

≡≡≡ ŠPIJONOVA
USODA ≡≡≡≡≡≡

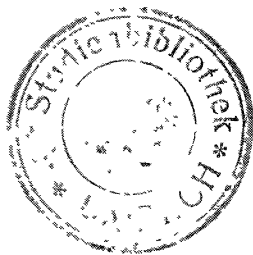
DETEKTIVSKI IN ŠPIJONAŽNI ROMAN.

:: SPISAL A. W. ::
POSLOVENIL M. P.

1916

TISK IN ZALOŽBA „ZADRUŽNE TISKARNE“
V KRŠKEM.

III Sh 40352

Prvo poglavje.

Bilo je dvanajstega januarja leta 1910. na Dunaju.

Kočija za kočijo se je ustavljala pred vrati velikomestnega hotela in maske zavite v rdeče sive, črne in bele plašče, so stopale skozi ozka vratca in ginile naglo v prostrani veži, koder so stale ob desni in levi visoke palme in ciprese. Iz ene je stopil dr. Leon Žolna. Ko je šel preko tratoarja, se mu je videlo, kako varuje lakaste čevlje. Odpravil se je v garderobo. Policijskemu agentu Hubru, ki je tam stal, je malomarno odzdravil. Oddal je klobuk in suktno in se pomešal med množico, ki se je gnetla počasi v dvorano. Okoli in okoli so cvrčale, se smejale, pele, skakale in plesale maske. Zabava se je sijajno razvijala.

No, tukaj je bil zrak drugačen kakor v pisarni! Šumela je svila, blesketali so se dragulji in skozi črne maske so se svetile vroče in zapeljive oči. Vse križem je

hitalo, lepi pogledi so ga lovili in šaljive opazke so se zaletavale v njegovo uho. In ob estradi je čakal.

Leon Žolna je bil policijski komisar. Kakor je bil sicer miren in premišljen, vendar nocoj ni mogel udušiti nervoznosti, ki se ga je vedno iznova lotevala. Pogledal je v bližnje zrcalo na steni, če mu frak dobro pristoja. Rjavi brki so se odločno vihali proti očem in trda in bela prsa so se svetila kakor ščit iz bele bleščeče kovine.

— Na boj, Torero! si je smehljuje šepetal. Za hip se je spomnil na špijonážno zadevo, ki je vzbujala že teden in več splošno pozornost. Iz pisalne mize nekoga generala, je ukradel neznan tat važne vojaške spise. O tatu pa ni mogoče najti najmanjši sled.

Gotovo je, da je zločinec nenavadno zvit. General je delal do poznega popoldneva. Nato je zaprl papirje v miznico. Čez dve uri so prišli k njemu povabljeni gostje in se gibali po vseh prostorih, samo to je gotovo, da ni bilo v pisalni sobi nikogar. General se je pozno v noč, ko je bila domača zabava končana, zaprl v svojo pisarno, da bi delal dalje. Zdaj je opazil: papirjev ni. Gotovo je, da so izginili med tistim časom, ko so bili v hiši

gostje. Ali če se je spominjal njihovih imen, ni bilo med njimi niti enega, katerega bi lahko le od daleč osumil. Sami častniki in visoke vladne osebnosti so bili povabljeni.

Dr. Žolne se je lotila iznova nervoznost. Potegnil je z dlanjo preko čela in popravil frak.

— Stran take misli! si je zaklical v duši. Na maskaradi smo, obeta se najlepši večer:

Na zabavo je prišel radi nekega pisma. Majhno, dehteče, diskretno pisemce. Jasno je, da ga je pisala dama iz najboljših krogov. Sloke, fine in visoke črke ga prepričujejo o tem, okusna oblika in barva papirja, izraziti stavki in nevsiljivi parfem.

Čudna stvar!

Pred osmimi dnevi je prejel nenadoma pismo. Dama, podpisana Dolores, je pričela z njim pismeno občevati. Zakaj? Ker ji je dolgčas, je pričela, in ker je čula, da je gospod dr. Žolna duhovit mož. Komisar je odgovoril, da bi mu bilo osebno znanje ljubše kakor tako. Slučaj mu je jako laskal. Toda z osebnim znanjem je slabo kazalo. Tri pisma je pisala že ona, tri on, toda vedno enako pismeno razmerje.

Danes pa je prinesel poštni sel vabilo, naj pride na maskarado. Nocoj nemara neznanke spozna.

Kakšna je?

Brez dvoma: odlična dama. Premišljena, mirna, ponosna, kar kaže pri vseh svojih še tako toplih ljubeznivostih. Ali govori tudi tako prijetno, kakor piše? Ali —

Zdaj je začutil na roki pahljačo.

— Lepo od vas, doktor! Točni ste, človek se lahko zanese na vas! Pri osebah od policije sem to vedno opažala.

Pred njim je stala visoka, stasita dama. Na sebi je imela črno svileno obleko domina in na obrazu enako masko. Skozi luknje pod čelom so se iskriale velike črne oči.

Dr. Žolna se je poklonil in vprašal:

— Dolores?

Maska je prikimala in rekla s smehom med besedami:

— Ali sem vas razočarala?

— Ne, narobe! Sicer je res, da vidim le malo tvoje lepote.

Maska se je vzravnila in pogledala kvišku. Nato je zamahnila z roko.

— Ah, da! Pozabila sem na to. Maske se tikajo. Res je! Sicer je smešno. Niti ne poznamo se . . .

— To se pravi, je popravil doktor, ti me poznaš, kakor vidim, jaz tebe ne!

— Ne! Ni res! Nocoj te prvič vidim. O tebi vem samo to, da si pri policiji, kar si mi itak sam pisal.

— Jaz pa sploh ničesar ne vem. Samo slutim.

— Kaj pa slutiš?

— Da ne spadaš med tiste, ki iščejo neslanih novosti in posili dogodkov. Mislim, da se ne motim, ko te smatram za odlično damo. Imaš dosti okusa, nisi domačinka in stanuješ v sredi mesta.

— Kako pa ti to vse veš?

— To poznam iz tvojih pisem. Rabiš besedne okrete, ki tukaj niso v navadi. Pisma si oddala vsa na isti pošti: Nikolajeva cesta, severni ogel. Osebni vtisk potrjuje vse sklepe, ki sem jih napravil po pismih

— Gospodje od policije ste nevarni, se je nalahno smejal črni domino. V vsakem tiči nekaj Scherlock Holmesa. V lastni zabavi biti detektiv, to mora biti šele užitek! Če bi bila jaz mož, bi se pečala samo z izsledovanjem in razjasnjevanjem najtemnejših zločinov. To napenja živce. Povej, če imaš kaj opraviti s tisto laško stvarjo?

-- Katero misliš?

— To vendar, o kateri vsi listi pišejo.

— Da! Tako, veš, nekaj malega so delujem, je komisar lahkotno odgovoril.

— Nekaj zanimivega bi ti lahko povedala. To pa seveda samo pod pogojem, če boš jako priden.

Besede so dr. Žolno živo zadele. Prej je stal pred damo kot kavalir, zdaj jo je gledal nenadoma kriminalist od pet do glave.

— Hm! si je mislil. Kostum ni izposojen. Svila je pretežka, čipke so pristne. Čevlji so ozki, fini, delo izvrstnega čevljarja. Vse skupaj je elegantno, posebnosti ni najti niti ene!

Vendar nekaj! V črno orokovičeni roki mečka domino bel robček in na njem je monogram. Zdaj vidi črke R. S. Nad njima je krona. In parkrat si ponovi v mislih: R. S., R. S.

Domino se mu je nasmehljajal:

— Ne trudi se; doktor, ne doženeš ničesar!

— Morda sem kaj opazil.

— Robec vendar ni moj. Toliko previdnosti mi pač lahko prisodiš.

— Čemu ti je treba previdnosti?

— Ker ne maram, da bi me spoznal.

Komisar je pogledal masko od strani in nezaupno.

Domino se je smejal:

— Brrr! Gledaš kakor tiger. Ali ukažeš, da me aretirajo?

Dr. Žolna se ni zmenil za šalo.

— Kaj, si mi hotela povedati o stvari?

— Aha, to je, kar te zanima. Mislila sem ti samo namigniti, da se policija za enkrat moti. Prosim te, uvažuj to!

— Zakaj se moti?

— Sled ni pravi. Sumničite vse časti vrednega oficirja, poštenjaka od glave do tal. Stotnik, na katerega pazite —

— Kako ti to veš? se je začudil komisar. In mislil je zase dalje: Delali smo vendar skrivaj. Razen treh, štirih uradnikov ni človeka, ki bi imel o tem le pojem . . .

— Tega ti ne morem povedati. Dovolj je, da vem. In nadalje mi je tudi znano, da na ta način ne pridete nikoli stvari do dna.

— Če že vse veš, potem mi pa tudi lahko razložiš, kdo je ukradl spise.

Dama se je sklonila h komisarjevemu ušesu, da bi je ne mogel kdo drugi slišati. Zašepetala je:

— Papirje je vzel na zadnji domači zabavi eden izmed gostov. Nekdo, ki ima važno ime, pa je velik ničvrednež. Če hočeš izvedeti več, pazi na hišo na Dorotejini cesti št. 46!

Tisti hip se je pririnil skozi množico rožnat domino, potegnil je neznanko za roko in ji mahal, naj mu sledi

— Oprosti! je rekla. Vrnem se kmalu.

Šla je k rožnatemu dominu, ki je stal vidno vznemirjen pri vratih.

Dr. Žolna je oba domina pazno motril. Rožnati je izpregovoril nalahko in raztrgano par besed. Črni domino se je stresnil, stisnil vase in položil roko na srce. Zagugal se je, iskal opore in se naslonil na vrata. Izpod maske se je izvil glas, podoben pridušenemu kriku:

— Ustreljen! . . .

Samo to se je čulo.

Oba domina sta odvršala skozi vrata. Bližnji gostje so ju opazili, slišali so pridušeni krik in so gledali začudeno za maskama, ki sta tekli po stranskem hodniku v garderobo.

Kaj se je zgodilo? Ali se je kdo ustrelil? Kdo je bila dama? je mislil naglo dr. Žolna in se rinil skozi gnečo za mas-

kama. Kaj ve ona o tatvini? In hiša na Dorotejini cesti . . .

Moral jo je dohiteti.

Ko je prišel v stranski hodnik, sta maski ravno odhajali skozi vrata.*

Dr. Žolna je tekel brez klobuka in suknje na ulico.

Bila je prazna.

Okrog ogla je zavil z divjo hitrostjo rumen avtomobil.

— Kam sta izginili maski? je vprašal komisar vratarja.

— V avtomobilu sta se odpeljali! je povedal vratar.

— Katero številko ima avtomobil?

— Ne vem.

— Kako sta ga poklicali?

— Rumeni avto.

Komisar je od jeze zacepetal.

— Ali sta maski kaj govorili?

— Nekam se jima je mudilo, bili sta vsi iz sebe. Govorili sta pa italijanski.

Dr. Žolna je trenotek primišljaj.

— Kje je telefon?

— Prosim zgoraj v pisarni.

Komisar je tekel k stopnicam. Zadel je ob policijskega agenta Hubra, ki je pričel ves zasopljeno nemudoma govoriti vanj:

— Dobro da sem vas našel. Iščem vas tako kakor bi šivanko iskal. Nikjer vas ni. Pred desetimi minutami so po vas telefonirali. Treba je, da greste takoj na Dorotejino cesto št. 46. Nekdo je umorjen.

— Umorjen? Na Dorotejini cesti? Št. 46? je kričal komisar.

— Da! Sam policijski svetnik je telefoniral.

Komisarju se je potilo čelo. Obrisal ga je.

— Preskrbite voz!

Malo časa nato je sedel v kočijo izvoščka. Ko se je nekaj minut vozil, je obstal voz tako nenadoma, da se je komisar skoro prekopicnil.

Avtomobil je drvel mimo kočije v mesto.

V svetlobi obcestnih svetilk ga je komisar dobro videl.

Bil je — rumeni avtomobil

· Drugo poglavje.

Pred hišo št. 46. na Dorotejini cesti je stala gruča ljudi, dasi je bila že pozna ura. Tisti, ki so bili posebno radovedni, so

stali na podzidku, da bi zagledali kaj skozi pritlična okna. Slišale so se same grozotne zgodbe iz zadnjih let. Ugibali so in se pre-rekali. Zavest, da leži v hiši mrlič, je vplivala na glasove. Bili so tihi, pridušeni in skrivnostni. In če tudi ni nihče poznal mrliča in ni nihče vedel o vzroku smrti, je bila vendar za vse stvar nad vse zanimiva, ker je bila zavita v mrak globoke tajinstvenosti.

Pred vežnimi durmi je stal policaj, da je zadrževal tiste, ki so bili le prevsiljivi. To svojo nalogo si je jako olajšal. Zaklenil je vrata. Na radovedneže je to slabo učinkovalo. Bili so nevoljni.

Dr. Žolni je razložil zadevo stražnik.

Pred dobro uro so našli nekega stanovalca vstreljenega v glavo.

Strela ni nihče slišal, tujega človeka v stanovanju ni nihče videl. Mislili so zato, da se je prigodil samomor. Komisija pa je dognala, da se je izvršil umor.

Komisar je prestopal po maloštevilnih stopnicah.

Par starih žensk in dve, tri služkinje, ki so šepetale na hodniku, so mu pokazale smer, kamor naj gre. Sel skozi prednjo sobo. Stena z motnimi šipami jo je ločila od kuhinje.

Izza priprtih vrat so se slišali različni glasovi. Tam se je nemara zgodil zločin. Revna petrolejka in dve vtripajoči sveči sta razsvitljevali ubožno opravo.

Soba je bila srednje velika. Imela je dve okni. Spominjala je popolnoma na stanovanje tistih velikih hiš, ki jim pravijo boljši meščanje zasmehljivo „otroške kasarne.“ Strop in stene so bile preprosto poslikane, nad okni so visele kratke, umazano bele zavese. Postelja je bila stara in cenena, nad njo sta viseli dve zaprašeni sveti podobi v bližini je stal železen umivalnik.

Mizo sredi sobe so obkrožali štirje stari stoli. Ob tistem, ki je bil obrnjen proti oknu, je ležalo truplo mladega moža še ravno tako, kakor so ga našli

Po obleki bi sodil, da je bil pokojnik delavec. Na čelu in rokah se je poznalo težko, umazano delo. Tla, kjer je mrlič iztegnjen ležal, niso bila že dolgo osnažena. Glava se je nagibala nekoliko po strani in tam je zevala sredi senca majhna, okrogla, ostroobrojena luknjica.

Sredi sobe je stal policijski svetnik Koren, vodja varnostnega biroja, jako izkušen, delaven mož. Dajal je previdno navodila. Pazno in mirno je motril položaj in

sledil z očmi kretnjam svojih uradnikov. Visokemu in vitkemu možu se je poznalo, da mu nê dela situacija nikakršnih težav.

Ko je vstopil dr. Žolna, so delali ravno zapisnik.

Mlad koncipist je narekoval:

— Adolf Strebinger je ustreljen z revolverjem. Kalibra devetih milimetrov.

— Čakajte, ga je prekinil policijski svetnik. Projektil je bil manjši. Vidi se na luknji.

Svetnik je dvignil samokres, ki je ležal na tleh, in stopil ž njim k luči.

— Seveda! Vsi patroni so še v njem.

Gledal je skozi cev proti luči.

— S tem samokresom sploh ni nihče streljal.

Zapazil je dr. Žolno, ki je obstal blizu vrat.

— O, dober večer, gospod doktor. Lepo iznenadenje, kaj? Ali že poznate podrobnosti?

Komisar je zanikal.

— Na kratko torej! Ob devetih zvečer je tod mimo patroljiral stražnik Kosec in slučajno pogledal skozi okno. Mož, ki leži tu mrtev, je sedel takrat za mizo. Pol ure pozneje ga je videl stražnik, ko se je jako vznemirjen prerekal z elegantnim gospodom

v kožuhu. Ob tričetrt na deset je slišala gospodinjo, da je nekaj padlo. Iz polspanja se je popolnoma zbudila in poklicala moža. Zdelo se ji je, da je čula tudi vzdihovanje. Mož je vstal in potrkal na vrata. Ker ni nihče odgovoril, je vstopil. V obraz mu je puhnil mrzel zrak. V sobi je bilo mračno. Ulična svetilka je pošiljala skozi okno slabotne žarke. V njih je videl stanovalca, ležečega na tleh. Mislil je da mu je prišlo slabo in ga hotel nesti na posteljo. Ko ga je prijel, je spoznal, da je mrtev. Pričel je kličati na pomoč, prižgal luč, opazil na tleh ta samokres in poslal ženo po policijo, ki je konstatirala umor. Morilec je ušel, kakor vse kaže, skozi odprto okno.

Policijski svetnik je pokazal na okno, obrnjeno na vrt.

— Zdaj sem vam povedal glavno. Dalje torej! Adolf Strebinger ni ustreljen s tem samokresom. Treba iskati pač naprej. Kaj pravite vi, gospod policijski zdravnik?

— Strinjam se z vami. Kroglja je bila zelo majhna. Skozi levo sence je šla v glavo, skozi desno iz nje.

— Torej kje je kroglja?

Policijski uradniki so ogledovali stene.

— Tukaj! je vzkliknil dr. Žolna in pokazal luknjo v okvirju svete podobe.

— Dobro! Če je kroglja tja priletela, je morala leteti od tukaj.

Policijski svetnik je pokazal nasprotni konec mize. Nekaj ga je gnalo, da je stopil tik okna.

— Mislil sem si in res je. V sobi sploh ni nihče streljal. Strel je s ceste. Poglejte luknjo v šipi!

V šipi je bila majhna luknjica, brez dvoma je udarila skozi kroglja.

— Zdaj je tudi jasno, zakaj niso v hiši slišali strela.

Zapisnik je nudil nadalje še eno zanimivo podrobnost.

Mrlič je imel pri sebi dve kroni in nekaj nikljastega denarja, par trgovskih pisem, številko lokalnega časopisa od dne 12. januarja in odtrgan košček papirja.

Policijski svetnik je ta košček pozornostno ogledoval in je presenečeno pogledal dr. Žolno.

Na eni strani je bilo zapisano: Jutri ob poldeveti uri 2, 3, 5, 2, 27, 70, 17, 32, 11, poklicati.

Številke so nudile šifrirano pisavo. Če bi jo pa bilo mogoče rešiti, bi imela policija gotovo važne podatke v rokah.

Na drugi strani je bilo napisano s črnilom: prijetno presenečen vsled

vaših posebnosti želim od srca, da bi se mogel z vami čim prej osebno seznaniti in pismeno pogovarjanje ustno nadaljevati. Priporoča se vam v udanem spoštovanju dr. Leon Žolna.

— Kaj? Leon Zolna? Doktor, ali je to vaš podpis?

Policijski svetnik je pomolil komisarju list.

Komisar je komaj verjel lastnim očem. Ali bila je resnica. List je bil kos njegovega pisma, pisanega skrivnostnemu dominu, kateri ga je pred dobro uro opozoril na to hišo.

Kakšne stike ima odlična dama z delavcem? Kako je zašlo pismo v žep mrliča?

Komisar je skomizgnil z rameni in dejal:

— Da, potrditi moram, da je to del pisma, ki sem ga pred štirimi dnevi odposlal.

— Komu?

— Dami, gospod svetnik, ki sem nocoj ž njo govoril, ki je pa še ne poznam. Ne morem si razložiti, kako je prišlo pismo v žep tega moža.

— Prosim vas, gospod policijski svetnik, pojdite za trenotek na hodnik, da vam stvar pojasnim.

Dr. Žolna je policijskemu svetniku naglo povedal, kaj se je pripetilo na maskaradi. Končal je:

— Če premislim gospo, ne razumem kakšne zveze bi mogla imeti z človekom, ki je gotovo preprost delavec.

— Zadevi pridemo sigurno do dna. Pred očmi je treba imeti posebno dve stvari. Prvič: Domino je vas opozoril na to hišo in to zaradi špionaže. Drugič: najdeno pismo dokazuje, da so obstojali stiki med gospo in tem človekom, ki leži zdaj mrtev. Ti dve točki utegneta biti za nas še veliko vredni, ker mrtvec name prav nenarodno učinkuje. Oglejte si ga še enkrat popolno? In dalje neznani gospod, ki so ga videli ž njim in ki je tako brez sledu izginil! Sicer se pa o tem še pogovorimo. Zdaj moramo tukaj končati.

Policijski svetnik je poslal po hišnega gospodarja.

Gospod Mlinar, mizar, je stopil plašno pred policijskega svetnika.

— Gospod Mlinar, kako je bilo, ko ste prišli v sobo? Ali je gorela luč, ali ne?

— Tema je bila, gospod. A svetilka se je še kadila.

— Ali veste to gotovo?

— Kajpada! Saj je dišalo po izbi in natanko sem videl, da je stenj še tlel. Ko sem kasneje prižgal svetiljko, je bil cilinder še gorak.

— Odkdaj pa stanuje Strebinger pri vas?

— To bi moral pa pogledati. Na zglasilnem listu je zapisano.

Mlinar je poiskal list.

— Petega je prišel k meni.

— Kdaj so pa kradli pri Holmhorstu? je vprašal policijski svetnik potihem komisarja.

— Četrtega zvečer.

Policijski svetnik je prikimal.

— Odkod je prišel Strebinger?

— Rekel je, da oddaleč.

— Tako . . . Glede svetiljke se pa natanko spominjate? Stenj torej ni bil privit?

— Ne, ni bil!

— Dobro je. Le pojdite.

Mlinar je šel iz sobe.

— Iz tega sklepam, gospodje, je dejal policijski svetnik, da je moral biti po umoru še nekdo v sobi. Da bi bil Strebinger pred smrtjo vpihnil luč, je izključeno. Glava je morala biti dobro razsvetljena, ko je pri-

letel s ceste strel. Tisti, ki je bil priča umora, je upihnil luč.

— Pardon, se je vmešal šef agent-skega zavoda Juri Šulc, ali ni mogoče da bi bil prepih ugasnil svetilko?

— Potem bi moralo biti še kaj drugega v neredu. Sicer pa mislim, da je dotičnik že vedel, zakaj je pobegnil v temi skozi okno. Bil je morda zaveznik morilčev. Značilno je, da je skočil rajši skozi okno, kakor pa da bi poklical ljudi. Prosim vas, gospod doktor, zasledujte dalje! Gre se za elegantnega plavolasega gospoda v kožuhu in z monokljem. Stražnik ga je videl v tej sobi. Tisti gospod je bil priča umora in je ušel potem najbrž skozi okno. Odtod dalje je treba zasledovati.

Dr. Žolna je pregledal najprej okno. Nič posebnega. Nato ga je odprl in posvetil na ulico. Poznale so se stopinje. Komisar je pomignil dedektivu in šel ž njim na vrt.

Od okna so se vrstile stopinje naravnost proti nasprotnemu koncu vrta.

Vse je kazalo, da je mož tekel. Stopinje so bile oddaljene 135 cm druga od druge in to je bil jasen dokaz zato, da jo je neznanec naglo ubiral.

Dr. Žolna je poslal agenta po lep, ker je hotel dobiti odtis stopinje.

Med tem je šel še enkrat ob stopinjah. Vse sledi so kazale, da so odtiski ozkega čevlja s tankimi podplati in z nizkimi petami. Komisar se je spominjal, kako je opisal stražnik elegantnega gospoda, in vse se je skladalo.

Pregledal je mesto, kjer je neznanec preplezal ograjo. Potem je splezal preko nje še sam in šel dalje za sledjo.

Stopinje je bilo mogoče natančno videti okoli hiše do stranske ulice. Od tam niso zavile na desno proti Dorotejini cesti, temveč v nasprotni smeri proti Srebrni ulici.

Na oglu Srebrne ulice je stala majhna kavarna. Videti ni bilo, da bi jo posebno obiskovali. Na pragu je stala natararica in se dolgočasila.

Zagledala je komisarja s svetiljko in ga vprašala:

- Ali ste kaj izgubili?
- Seveda, sicer ne bi iskal?
- Ali je denar, ali pismo. Francelj je našel neko pismo. Če je to le pravo?

Dr. Žolna je vzel odprto pismo. Naslov je spoznal takoj. V kuverti je bila druga stran njegovega pisma, pisanega skrivnostnemu dominu. Kar je pismu manjkalo, to so našli prej pri mrtvecu.

— Da, pismo je moje. Nate malo napitnine!

Dal je deklici dve kroni in vprašal:

— Ali bi lahko govoril s Franceljnom?

— Seveda, kar notri stopite!

Natakarica je bila vesela, ker je nalletela na tako darežljivega gosta. Odprla je vrata na stežaj.

Težak, zakajen vzduh je puhnil v komisarja.

Par sumljivih pivcev je sedelo za okroglo mizo v kotu. Strahoma so pogledali drja. Žolno. Drugih gostov ni bilo

— Nocoj imaš pa same boljše goste, je godrnjal izza mize pijan glas. Ali čaka kateri tudi na motovilo?

Komisar ni odgovoril.

— Molči! je kriknil oštir. Kaj pa blebetaš, pijanec?

Pivec je zropotal s stola kvišku in zgrabil kozarec.

— Kdo je pijanec? Ti — si razumel? Ne boj se! Dobro vem, s kom govorim. Ta gospod ni pri policiji.

— Ne bodi siten, Polde, je rekel nekdo izza mize.

Dr. Žolna je šel v ozadje nekaj malega naročil in čakal fanta, ki je kmalu prišel.

— Kje in kdaj ste našli pismo?

— Okoli devete je bilo. Ravno v službo sem šel. V Srebrni ulici je ležalo.

Ta kos pisma je torej izgubil tisti, ki je bil priča umora. Morda se je v tej kavarni oglasil, ko je bežal? Dr. Žolna se je obrnil k deklici:

— Saj res, ker sem ravno tukaj: Moj prijatelj, veste, plavolasi gospod v kožuhu, je bil okoli devete pri vas. Ali ni ničesar pozabil?

— Vprašala ga bom.

— Ni treba. Jutri pride tako zopet sem. Koliko časa pa je bil moj prijatelj tukaj?

— No, kake pol ure. Toliko časa, da je prišel voz.

— Kateri voz?

— Avto, rumeni avto.

Komisarja je prešinilo. Torej zopet rumeni avto. Zopet zveza z dominom!

— Ali je bil gospod že velikokrat pri vas?

— Parkrat. Dvakrat ali trikrat. Včeraj pa danes okoli šeste, sedme zvečer. In še enkrat prej, a se ne morem natančno spominjati dneva. Vselej se je pripeljal v rumenem avtomobilu in se v njem zopet od-

peljal. Včeraj je moral pa čakati. Gotovo se je peljal kam voznik na svojo roko.

Komisar je še nekaj povprašal, pa ni spravil iz gospodarja in natararice nič več, nego je vedel sam.

Vrnil se je na Dorotejino cesto. Detektiv ga je z lepom že čakal. Dr. Žolna je izbral v snegu posebno vidno stopinjo in vlil vanjo lepa. Par minut nato je dvignil odtisk.

Potem je šel v sobo, kjer so ravno končali zapisnik.

Policijski svetnik je klečal pri mrliču in mu otiral z mokro gobo obraz. Šefu agentskega zavoda je rekel:

— Vi lahko delate v tisti smeri, če hočete. Uspeha pa ne bo. Brazgotina na obrazu, ki je pošminkana in nepristna umazanost rok, ravno to prepričuje, da se mrlič ne piše Adolf Strebinger in da tudi ni bil preprost delavec.

Tretje poglavje.

Oba dneva, ki sta sledila, so delali v varnostnem biroju na vse kriplje. Policijski agenti so prihajali in odhajali, mladi uradniki so pisali dolge zapisnike in policijski svetnik Koren je bil od ure do ure resnejši.

Tretji dan so bili zaslišani in izprašani vsi in tudi tisti, katere se je dalo spraviti le v najoddaljenejši stik z umorom. Stvar pa ni bila niti za las jasnejša nego prej.

Izpovedi so bile večinoma brez pomena, Strebinger je živel samotno, ni z nikomur občeval, odhajal je redko z doma, obedoval in večerjal v mali krčmi na Dorotejini cesti, redno plačeval, sedel vedno sam za isto mizo i. t. d.

O možu, ki je zbežal po umoru skozi okno, je bilo tudi malo znanega.

V kavarni so ga trikrat videli in povečjem opisali. V krčmi na Dorotejini cesti ga niso poznali. Izvedelo se je le, da je Strebingerja obiskal parkrat zvečer neki gospod. Strebinger je tedaj vselej sam odprl vrata.

Dr. Žolna je lovil domina. Pisal je parkrat na stari naslov in dal zastražiti poštni urad. Toda po pismo ni bilo nikogar. Komu so oddali prejšnja tri pisma, tega se uradniki seveda niso spominjali.

Pred policijskim svetnikom Korenom je ležala kopa aktov. Še enkrat je vse prečital in gledal skozi okno, potegnill parkrat z močjo iz smodke dim in pozvonil.

Agent, ki je opravljal službo, je prišel.
— Dr. Žolna naj pride sem.

Policijski svetnik je gledal v strop in premišljal.

Njegove misli je prekinil komisar, ki je vstopil.

— Dobro jutro, gospod doktor, sedite? Govoriti moram z vami. Policijski predsednik se jako zanima za umor na Dorotejini cesti. To itak veste. Vzrok je jasen. Gospodje se še vedno razburjajo zaradi papirjev, ukradenih pri generalu. Ker pa je tatvina v zvezi z umorom, se zanima predsednik posebno za umor. Upa, da bomo našli tukaj kaj takega, kar bo dajalo pojasnila k tatvini. V eni uri razložim predsedniku vse, kar smo v tej zadevi dognali. Posvetovala se bova tudi, kaj ukrenemo nadalje. Ali ste iztaknili vi kaj novega?

— Nisem, gospod svetnik. Stanodajalca in več ljudi iz hiše sem še enkrat zaslišal. Tudi na pošti sem poizvedoval, toda zaman.

— Tako je kazalo. Vaša anonimna dopisovalka se ne bo več oglasila. Po tej poti ne pridemo za enkrat nikamor več. Včeraj popoldne sem bil na Dorotejini cesti in dognal, da moža ni bilo mogoče ustreliti s ceste.

— Oprostite, kako pa se je potem zgodilo?

— Okna so previsoka. Če stojim na ulici, vidim še ravno pleča in glavo moža, ki stoji pri mizi. O tem sem se prepričal. Tudi sem dal vse točno premeriti. Luknja v oknu in luknja v okvirju pa ležita v popolnoma isti višini.

Če bi bil ustrelil kdo skozi okno, potem bi se ne bila zaletela krogla v okvir, temveč bi bila zadela niže spodaj v steno. Tudi bi ne mogla prebiti umorjenčeve glave v ravni črti. Strel se je torej sprožil z mesta, od koder je letel vzporedno z ležo sobe.

Dr. Žolna je prekinil svetnika z besedami:

— Torej prilično v višini osebe, ki bi streljala na vozu stoje.

— Mislim si, na kaj cikate, je odvrnil, svetnik. Tega pa menda vendar ne verjamete, da bi se kdo zato peljal v avtomobilu mimo, da iz njega koga ustrelji. Tako nam ne olajšujejo poslov. In recimo, da imate prav. Nekdo bi potem vendar moral videti voz, iz katerega je streljal morilec. Ravno tako vsaj, kakor so ga videli v Srebrni ulici. Znano vam je, da je stal stražnik takrat, ko se je zgodil umor, na Dorotejini cesti. Na rumeni avtomobil bi bil gotovo pozoren. E, moj dragi, s tem ni nič.

— Odkod pa je torej priletel strel, če ni niti v sobi niti na ulici nihče streljal?

— Samo eno je mogoče. Iz hiše, ki stoji nasproti. Cesta ni široka. Strebinger je sedel pri svetiljki, bil je torej dobro razsvitljen.

— Ali imate gospod svetnik, za to dokaze?

— O tem pozneje. Prepričan sem, da je priletel strel iz visokega pritličnega stanovanja v nasproti stoječi hiši. Stanovanje, iz katerega je mogoče streljati, pa je zaprto. Ne stanuje v njem nihče. Hišni oskrbnik ima ključe. To je prvo, kar sem vam hotel povedati.

Dr. Žolna je potegnil beležnico in hotel nekaj pisati.

— Ne, gospod doktor, ni se treba truditi. Prosim vas, za ta slučaj se ne brigajte več. Na dve strani vendar ne morete istočasno delati. Stvar se je nenavadno zamotala. To boste videli iz tega, kar bom povedal pri predsedniku. Treba bo več mož, ki se bodo zadevi popolnoma posvetili. Torej, ljubi doktor, poučite o vsem svojega prijatelja dr. Martiniča in pridite potem skupaj k predsedniku.

Dr. Žolna je zapustil šefa nekoliko poparjen.

Koren se je potopil spet v akte in pričel računati. Iz razdalje med obema hišama in višine, kamor je zadel projektil, je izkušal najti nekaj odločilnega. Sredi dela pa je moral nehati.

Mlad, prijeten gospod je vstopil.

— Oprostite, gospod policijski svetnik, ker prihajam naravnost. V predsobi ni bilo nikogar, ki bi vam naznanil moj prihod.

— Dober dan, baron, sedite, prosim. Uslužbenci so vsi na delu. Lepo je od vas, da ste tako točni. Popolnoma po vojaško. Povabil sem vas sem, da nadaljujeva pomenek, ki sva ga zadnjič pričela. Danes vam lahko že stavim stvaren predlog.

Policijski svetnik se je naslonil v fotelju nazaj in malo pomislil.

— Torej, da greva takoj k stvari. Nekaj imam za vas. Če se vam posreči, vam jamčim, da dobite pri nas službo.

Mladi mož se je nekoliko iznenadil. Poslušal je pozorno.

— Res? je vprašal veselo.

— Res. Le pazite! Vi imate gotovo zveze v najboljših krogih. In tod moramo iztikati. Seveda na skrivaj. Pri visokih gospodih. Imenoval vam jih bom. Seveda, če ste zadovoljni.

— Pardon, gospod policijski svetnik, je ugovarjal v zadregi baron, to mi je vendar nemogoče.

— Zakaj?

Mladi mož je nekaj časa molčal.

— Ne vem, kako bi vam to* raztolmačil. Pred osmimi dnevi sem vas prosil, da bi me porabili. Za kratek čas in ker iščem posla, kar sem slekel vojaško suktnjo. Vendar, da bi vohunil med svojimi krogi, tega nisem zmožen.

— Ali, ljubi baron, kako govórite! Vohuniti . . . o tem ni govora. Vi storite policiji veliko uslugo in ne samo policiji, temveč tudi državi, domovini.

— Kako naj vas razumem?

— Gotovo ste čuli, da je nekdo vzel feldmaršalu Holmhorstu iz miznice važne papirje. Vzroka imamo dovolj, da verjamemo tole: Ta tatvina je v zvezi z umorom na Dorotejini cesti. Ni treba torej vohuniti, temveč vohuna je treba najti, ki je najbrž tudi morilec. Ravno vi, ki ste častnik, bi morali imeti smisla za važnost te stvari.

— Če je tako . . .

— Je tako! Ukradeni papirji so velevažni vojaški dokumenti. Napeti moramo vse sile, da jih dobimo nazaj.

— Kdo ve, če ni že prepozno?

— Umor na Dorotejini cesti govori zato, da ni.

— Ne razumem.

— Pa šele boste. Toda le pod pogojem, če ste nam na razpolago, je odgovoril svetnik. Ne bi se bil obrnil do vas, če bi ne bil vedel, da nam v tem slučaju edino vi lahko pomagate. Povsod se lahko gibljemo, in nihče nas ne spozna. Samo v višjih krogih nas poznajo. V kočljivih slučajih pa ni pravo, če je policaj poznan. Niti te stvari pa se pletejo v glavnem v kakem buduarju, kamor naši ljudje ne morejo. Torej, ali hočete?

— Če treba najti izdajalca, sem vaš mož!

— Potem z menoj! Takoj vas predstavim predsedniku.

* * *

Policijski svetnik Koren se je peljal z baronom k policijskemu ravnateljstvu. Predsedništvo uraduje v drugem nadstropju. Spremljevalca je ostavil v predsobi, sam pa je stopil k predstojniku.

Govoril je ž njim nalahko in prepričevalno in sklenil:

— Jamčim za barona popolnoma. Po mojem mnenju je ravno on tisti mož, ki pride tej zadevi do dna.

Policijski predsednik pl. Feldner je sprejel mladega moža posebno ljubeznivo.

— Ljubi baron Fon, jako hvaležni smo vam, ker nam pojdete pri tej težki stvari na roko. Prosim vas, ostanite kar tukaj. Takoj se bomo posvetovali in pri tem boste zvedeli o vseh podrobnostih. Prosim vas pa, da bi za sedaj še nikomur ne povedali o svoji službi pri policiji.

Četrť ure kasneje so bili zbrani pri predsedniku ti-le gospodje: šef agentskega zavoda, Juri Šulc, komisarja dr. Žolna in Martinič in Maks pl. Fon,

Policijski svetnik Koren je pričel:

— Pri umoru na Dorotejini cesti, ravno na glavna vprašanja, ki so pri umorih v navadi, ni mogoče odgovoriti. To dela take težave, na kakršne še v svoji praksi nisem naletel.

Prvo vprašanje se glasi: Kje se je izvršil umor? Odgovor je: Na Dorotejini cesti št. 46., visoki parter, vrata 10. V sobi na ulico. Stanovanje obstoja iz te sobe in kuhinje. Oddajata ga zakonska Mlinar.

Drugo vprašanje: Kdaj se je zgodil umor?

Izpovedi stražnika in stanodajalca se strinjata v tem. Umor se je zvršil med poldeveto in tričetrt na deveto uro zvečer, dne 12. januarja. O tem ni dvoma.

Tretje vprašanje pa je še nerešeno. Kdo je umorjen?

Mož, ki se je javil za mehanika Adolfa Strebingerja in ki je trdil, da išče dela in da je prišel šele pred par dnevi na Dunaj. Poizvedovanja o tem Strebingerju so bila do zdaj brezuspešna. Nihče ga ne pogreša, nihče ne ve o njem ničesar natačnega, nihče ga ne pozna. Znano je samo, da si je najel stanovanje 4. januarja. Prej je stanoval tri dni v majhnem hotelu na Marije Terezije trgu. Sprejemal je ljudi, ki so bili iz drugih boljših krogov nego Strebinger. Živel je sam zase. Stikov z ljudmi namenoma ni maral. Denarja je imel več, kakor bi ga v svojem stanu mogel praviloma imeti. Stanodajalec Mlinar pravi, da je videl pri njem zavoj stokronskih bankovcev.

Zdi se torej, da se ne motimo, če sklepamo, da se je umorjenec nastanil na Dorotejini cesti iz gotovih vzrokov pod nepravim imenom. Po vsi priliki je bil tudi drugega stanu. Pri tem potrjuje naše mnenje izjava policijskega zdravnika. Umor-

jenec je imel z zlatom plombirane zobe. Dalje se sklepa, da je zadnje čase mnogo jezdil. Imel je brazgotine od mahljajev sablje, posebno velika je bila brazgotina na čelu, katero je umorjenec zamazal s šminko. Roke so bile namenoma počrnjene in zamazane. To vse kaže, da je bil pokojnik član boljših krogov, nemara častnik. Kaj ga je prisililo, da je šel kot častnik na Dorotejino cesto stanovat in da se je preoblekel, to vse spada k drugi aferi, o kateri bomo pozneje govorili. Gotova stvar pa je, da ne moremo reči, kdo je umorjenec in da torej ne vemo, kdo je bil pravzaprav umorjen?

Ravno tako ne vemo odgovora na vprašanje: S čim je bil pokojnik umorjen?

Našli smo króglo majhnega kalibra v okviru stenske slike. Ta je usmrtila moža. Ali, gospoda, nihče ni slišal počiti strela.

V tem oziru smo natančno poizvedovali. V prvem nadstropju hiše, ki stoji nasproti, stanuje knjigovodja Gojnik. Tisti večer, ko se je zgodil umor, je prišla njegova žena nekoliko pozno z obiska. Gojnik odločno trdi, da se v kritičnem času ni ganil od okna. Gledal je na ulico in čakal ženo. Strel bi bil moral vsekakor slišati. Nad stanodajalcem Mlinarjem stanuje dijak.

Usodni večer se je doma učil. Slišal ni ničesar. Stražnik je patroljiral, kakor vemo, tričetrt na deveto zvečer mimo okna in videl skozi okno dva moža, ki sta se menjala razburjeno. Šel je do Dvorne ulice, ki meji na Srebrno ulico in obstal na oglu. Od mesta, kjer se je izvršil umor, ni bil oddaljen niti dvesto korakov. Ob devetih ga je našel tam okoliški nadzornik in kmalu nato mu je prišla naznanit ravno tja gospa Mlinarjeva nenadni dogodek.

Stražnik se torej ni ganil z mesta od tričetrt na deveto do devete ure. Strela ni slišal. Kroglo, ki smo je našli, sem dal mikroskopično preiskati. Sledov o smodniku ni bilo mogoče dognati. Sklepati je tedaj treba, da je zadela krogla neznanega človeka popolnoma zavratno, ne da bi kdo slišal strel, in da je torej priletela iz orožja, ki ne rabi smodnika.

Ravnotako ne vemo, kako se je izvršil umor. Ni mogoče, da bi bil stal morilec na cesti. Preostaja le možnost, da je ustrelil iz visokega parterja nasprotne hiše. Tam je prazno stanovanje, katerega ključke hrani hišni oskrbnik. Usodni večer so viseli ključki na deski poleg drugih kakor po navadi. Žena in otroci oskrbnikovi trdijo to z vso odločnostjo. V praznem stanovanju so se

poznale v prahu stopinje in celo pri oknu. Oskrbnik je namreč pokazal poštnemu oficijalu Hišarju stanovanje. Ta Hišar je popolnoma nedolžen. Ko je gledal sobe, je poizkusil tudi, če se okna dobro zapirajo. Naj povzamem ob kratkem:

1. Ne vemo, kdo je umorjenec.
2. Ne vemo, kako in s čim je bil umorjen.
3. Nimamo niti namanjšega pojma o morilcu in
4. nimamo pojma o motivu umora.

Taka je afera.

Policijski svetnik Koren je prenehal, kakor bi čakal na pripombe ali vprašanja. Ker so vsi molčali, je nadaljeval.

Omeniti je treba še tri reči: Rumeni avtomobil, neznanu pričo umora in zagonetnega domina z maskarade, ki se je vršila dne 12. januarja, torej na večer umora.

Kar se tiče rumenega avtomobila, opozarjam, da šteje naše mesto 123 rumenih avtomobilov. Dasi je število visoko, so vendar izprašali naši agentje šoferje vseh avtomobilov, kje so bili na usodni večer. V Dorotejini ulici ni bilo okoli devete ure zvečer nobenega. Tudi tistega ne, ki je peljal izpred poslopja, kjer se je vršila ma-

skarada. To ni nič takega, čemur bi se bilo treba čuditi. Pri nas je gotovo mnogo več rumenih avtomobilov nego 123. Treba je avtomobil le prebarvati in sled je zbrisana. In to je majhno delo, ki ga opravi lahko sam šofer. Vratar poslopja, kjer se je vršila maskarada, je videl rumeni avtomobil. Isto tako dr. Žolna in dalje natakarica in dva gosta male kavarne v Srebrni ulici. Dve uri pozneje sta ga videla v mestu dr. Žolna in neki stražnik. Če je bil v vseh treh slučajih isti avtomobil, ni mogoče dokazati.

Pričo umora opisujejo stražnik in gostje v kavarni tako: Eleganten, velik, plavolas gospod izžitega obraza, plavih brk pod nosom, na očesu monokel v kožuho. Takrat, ko se je izvršil umor, je bil ta gospod prav gotovo v sobi pri umorjencu. Ugasnil je luč, skočil skozi okno na vrt, tekel do ograje in jo preplezal, potem bežal dalje po Dvorni ulici, zavil v Srebrno ulico, izgubil spotoma pismo, stopil v kavarno Boltežarja Primkoviča, ki je jako na slabem glasu, in čakal tam prilično tri četrt ure. Nato se je odpeljal z rumenim avtomobilom ki je prišel ponj. To se je vršilo četrt ure pred deseto. Ta avtomobil potem takem ni bil tisti, katerega je srečal dr.

Žolna po enajsti uri. Naprej ta sled za enkrat ne gre.

Zagonetni domino je, kakor trdi dr. Žolna, dama boljše rodbine, jako naobrazena in stasita. Dr. Žolna je ž njo anonimno dopisoval. To dopisovanje je pričela dama. Povabila je na maskarado dr. Žolno, ki jo je osumil zaradi tega, ker se je ne navadno zanimala za špijonažno afero in tudi opozorila na hišo št. 46. na Dorotejini cesti. Medtem ji je neka druga maska nekaj sporočila, kar jo je zelo prestrašilo, najbrž vest o umoru, zakaj vzkliknila je: Strel! . . .

V žepu umorjenca smo našli kos pisma, ki ga je pisal dr. Žolna dami, drugi kos pa je izgubila priča umora na cesti, ko je bežala.

Stvar je najbrž taka: Neznanec, ki mu je bilo dopisovanje dame z dr. Žolno znano, je imel takrat ko je prišel na Dorotejino cesto, slučajno pismo pri sebi. Med pogovorom je bilo treba nekaj zapisati. Ker ni bilo drugega papirja pri rokah, je bilo treba odtrgati kos pisma in si na nepopisano stran zabeležiti: „Jutri ob pol devetih — potem sledi nekaj številk — poklicati.“ Te številke so šifrirana pisava. Ključa zanjo še nimamo. Drugi kos pisma je vtaknil

neznanec najbrž v zunanji žep in ga na begu izgubil.

Brez dvoma je črni domino z zločinom v zvezi. Ravno tako je gotovo, da sta umor na Dorotejini cesti in špijonažna afera v zvezi. Treba je samo to-le primerjati:

Dokumenti so zmanjkali v miznici feldmaršala Holmhorsta 3. januarja ponoči. Četrtega zjutraj se je nastanil neznanec kot delavec na Dorotejini cesti.

Dr. Žolno je opozorila neka dama na hišo št. 46., na Dorotejini cesti in tam se je zgodil ob istem času umor.

Dama je bila o tem na mestu obveščena in umorjenec je imel pri sebi na kosu nanjo naslovljenega pisma beležke in sicer šifrirane, kakor delajo v važnih slučajih diplomatije. Sledova obeh zločinov vodita v višje kroge in tam izgineta.

Naj povzamem še enkrat ob kratkem: Umor na Dorotejini cesti je, kakor vse kaže, posledica tatvine vojaških dokumentov. Morda je ena in ista oseba izvršila oba zločina. Če se nam posreči, da pridemo do dna eni aferi, se nam pojasni druga sama od sebe. Če dobimo v pest črni domino, imamo najbrž tudi morilca in tata.

Četrto poglavje.

Komisar dr. Martinič je bil jako častihlepen uradnik. Ponos ga je prešinjal, ker mu je zaupal policijski svetnik težko delo.

Uro kasneje, kakor so končali posvetovanje pri predsedniku, je stopal z dvema dedektivoma proti Dorotejini cesti. Hotel je dognati, ali so podatki policijskega svetnika zanesljivi. Na podlagi lastnih opazovanj je sklenil delati naprej.

Pred hišo št. 46 se je ustavil in se pozorno oziral na vse strani.

V tem, da ni bilo mogoče streljati s ceste, se je s policijskim svetnikom popolnoma strinjal. S ceste se je videl samo rob stene in strop sobe, kjer se je izvršil zločin.

Komisar je šel h knjigovodji Gojniku, ki je stanoval v prvem nadstropju nasproti stoječe hiše. Gojnik je bil priljuden, debel in star gospod. Sprejel ga je prijazno, ga peljal k oknu in mu pokazal sobo, kjer se je zgodil umor.

Komisar je bil ob prvem pogledu uverjen, da od tam ni bilo mogoče streljati.

Mignil je detektivoma in vsi trije so šli k hišnemu oskrbniku.

— Pojdite z mano v prazno stanovanje v visokem pritličju, je ukazal. Vprašati vas moram to in ono.

— Ali ste mar od policije?

— Prosim, je rekel nato oskrbnik, kar z menoj pojdite!

Do stanovanja so prišli po temnem hodniku in dveh ali treh stopnicah. Vhod je bil v zidani kotanji.

Oskrbnik je hotel naglo odpreti, pa ni šlo.

— Prokleta ključavnica! Ne prime! je mrmral. Je pa že kdo bezal vanjo! Vrag! Ali pojdeš ali ne!

Ključ je vendar prijel.

Komisar je poslal detektiva takoj po ključavničarja. Z drugim detektivom in hišnim oskrbnikom je šel v stanovanje.

Obstojalo je iz sobe kabineta in kuhinje.

Dr. Martinič je hodil po vsem stanovanju in obstal v kabinetu. Šlo je za kabinet. Od tu se je videlo natančno v sobo, kjer so našli mrliča. Od tu je ustrelil morilec.

Komisar je vse natančno pregledal. Tla, prazne stene, nazadnje desko pri oknu.

Opaziti ni bilo mogoče ničesar. Vse je bilo zaprašeno. V kotu je bil zmeten prah na kupček.

— Kdo je pa tukaj pometal?

— Moja stara.

— Kdaj pa?

— Malo je pospravila, ko je zvedela, da bodo prišli sem gospodje.

Komisar je premišljal. Torej pometala je gotovo po umoru. Če so kje kaki sledovi, potem so gotovo med kupčkom prahu.

Martinič je razprostrl velik bel papir in rekel detektivu, naj zmete ves prah nanj. Sredi dela je agent naenkrat obtičal.

— Kaj pa je?

— Gospod doktor, nekaj sem našel.

Detektiv je pomolil komisarju majhno, umazano stvar.

Doktor jo je natančno mótril.

Bila je majhna zaponka, ki jo rabijo gospe za spenjanje las.

Dr. Martinič jo je nesel k oknu in jo obračal na vse plati. Opazil je, da se je drže kratki in zaprašeni rdečeplavi lasje.

Obrnil se je k hišnemu oskrbniku:

— Koliko časa je že stanovanje prazno?

— Od prvega januarja.

— Kdo je zadnji v njem stanoval?

— Star čevljar. Spal je v kuhinji, učenci pa tam, kjer so delali. V kabinet sta hodila dva spat.

— Ali žensk ni bilo?

— Mojsterica je bila.

— Kakšna?

— Lepa ravno ne! Brez zob, suha kakor preklja. Tisto malo sivih las je imela zadaj spletenih v sivo kepo.

— Kdo je pa vse ogledal stanovanje, kar je prazno?

— Dvakrat so bili ljudje tukaj. Sami revni. Enkrat je prišel tudi eden od policije.

— Ali ženske niso prišle gledat stanovanja?

— O so bile vmes. Enkat tri — štiri menda.

— Kakšne pa? Gosposke?

— Robce so imele na glavi.

— Kakšne lase ima pa vaša žena?

— E, tako črnih nima več kakor včasih.

Pa malo jih je.

— Hčera nimate.?

— Tega pa ne, otrok pa ne!

— Ali stanuje v bližini kak glavničar?

— Sam sem že eden!

— A tako. Oglejte si torej to zaponko!

Oskrbnik je stopil k oknu in dejal:

— Pristna želvovina in še najboljša. Stala je gotovo šest goldinarjev. Kdo bi jo bil neki tukaj izgubil? Ženske ki nosijo take drage zaponke, ne hodijo k nam!

Komisar je prikimal. Gotovo je bilo: dama z rdečeplavimi lasmi, ki je ni nihče poznal, je bila tukaj. Ali je bila v zvezi z umorom?

Dr. Martinič je vzel iz žepa povečalno steklo in preiskal desko ob oknu.

Našel je sledove roke, ki se je nanjo naslanjala.

Opazoval jih je posebno pazljivo. Brez dvoma so bili odtiski desne ženske roke. Za moža je bil odtisk premajhen, za otroka prevelik.

Skozi steklo je bilo mogoče cel odtisk prav dobro razločiti.

Dr. Martinič je napravil podobo odtiska s stearinskim prahom.

Med tem je prišel ključavničar.

Z vrat, ki so vodila v stanovanje, je vzel ključavnico, kakor je želel komisar, in jo odprl. Bila je zaprašena in zamazana s starim lepljivim oljem. Tu in tam so se poznale sveže praske. To je kazalo, da je niso odpirali samo s ključem. Ključavničar je to takoj potrdil.

Martinič je ukazal detektivu, naj zavije ključavnico, da jo odnesejo s seboj. Stopil je zopet k oknu.

Morilec je gotovo odprl okno in skozi odprto okno streljal. Pa tako sigurno ni

čakal na ugodni trenotek, Na stežaj odprto okno v najhušem mrazu bi zbudilo temu ali onemu, ki je šel mimo, sum, posebno pa stražniku.

Storilec je zato najbrž čakal ob zaprtem oknu na pravi trenotek,

Martinič je preiskal zamazane šipe in in jih pregledal s povečalom. Na doljnem robu gorenje notranje šipe je zapazil pet točk, odtiske petih prstov. Pravilni polkrogi nad odtiski so bili sledovi skrbno gojenih nohtov; To so bili najbrž odtiski iste roke, ki se je spirala tudi na desko ob oknu.

Primerjal je te in one odtiske. Bili so popolnoma enaki. Torej gotovo sledovi ene in iste roke. Fotografičnim potem bo tako mogoče vse natančno dognati.

Torej ženska . . ?

Stvar se je sukala na romantično plat.

Ženska rdeče plavih las, ki nosi v njih drage zaponke in ima majhne roke . . .

Šipo je ukazal komisar vzeti iz okvira in previdno zaviti.

Zadovoljen s tem, kar je zasledil, je dal stanovanje zapečatiti in se je peljal takoj k profesorju doktorju Trtniku, ki je slovel kot zdravniški mikroskopik.

Trtnik se je mudil v svojem laboratoriju. Martinič mu je izročil predmete, ki jih je našel, in prosil za skorajšnje pojasnilo.

— Ker zaponko posebno potrebujem za nadaljnje preiskovanje, vas prosim, da bi pregledali najprej lase. Koliko časa bi to trajalo?

— Če se jako mudi, lahko naglo napravim. Recimo v eni uri.

— Če dovolite, počakam.

Dr. Trtnik je preiskoval lase z mikroskopom kake pol ure. Preizkušal jih je tudi v kislinah. Nato je smehljale vstal in odšel v sosednjo sobo.

Vrnil se je z glavnikom v roki in preiskoval dalje. Nato se je okrenil proti komisarju.

— Srečen slučaj je nanesel tako, da se vam lahko glede teh las prav natančno izjavim. To so jako pazno gojeni lasje ženske, stare od trideset do petintrideset let. Lasje so prvotno črni, barvani so pa z mazilom, ki se mu pravi „Fleur d' or“, Stekleničica stane 40 kron.

Dr. Martinič je nad točno izjavo ostrmel in vprašal, kakor bi ne mogel verjeti:

— Oprostite, gospod profesor, kako ste prišli do tako določnih zaključkov?

— Prav enostavno, gospod komisar. V tvarini, ki tvori mozeg las, opažam več črnih točk, ravnotako so korenine črne. Iz tega sklepam, da dama še ni stara in da so bili njeni lasje prej črni. Mazilo „Fleur d' or“ mi je pa dobro znano. Torej ni moje sklepanje nič posebno umetnega.

Dr. Martinič je še vprašal:

— Ali bi mi mogli povedati, kje se izdeluje „Fleur d' or?“

— Seveda, izdeluje ga družba Feritsch & Komp. Ni še dolgo tega, kar mi je poslala tvrdka mazilo v pregled. Izjavil sem, da je neškodljivo.

Dr. Martinič je šel v parfumerijo Feritsch & Komp.

Mazilo se je do tedaj še malo prodajalo. Nekaj dam so navedli prodajalci po imenu. Komisar je imena zabeležil.

Martinič je premišljal to-le: Če je prišla tuja dama v stanovanje, si je vendar morala poprej vse ogledati. Bila je najbrž večkrat v tisti hiši. Gotovo jo je kdo videl.

Ni dolgo ukrepal. Peljal se je zopet nazaj na Dorotejino cesto.

Najprej je povpraševal pri strankah, ki so stanovale v visokem parterju. Izvedel ni ničesar.

Le neka služkinja je rekla, da je pričel nekega večera psiček, ki spi v kuhinji, nenadoma lajati. Slišala je šum na hodniku in mislila, da je zunaj berač. Odprla je vrata in videla damo, ki je stekla po stopnicah. Kako je bila oblečena, ne ve več. Spominja pa se, da je imela rdečeplave lase.

Po dolgem izpraševanju je dognal komisar, da se je to godilo 9. januarja, torej tri dni pred umorom.

Martinič je povprašal dalje v tobakarni in pri vseh strankah. Izvedel ni ničesar.

Potem je šel peš k izvoščekom na Nikolajevo cesto.

Eden izmed njih je rekel, da je vozil 9. januarja damo z rdeče plavimi lasmi. Kar je pravil, je bilo sumljivo. Peljal jo je do hiše na Jakopovem nabrežju številka 64. Tam ga je bogato plačala.

— Mislil sem, je pravil izvožček, da stanuje tam, pa ko sem zavil mimo ogla v drugo ulico, sem videl, da je sedla v Francljevo kočijo.

Dr. Martinič si je zapisal številko izvoščka in šel na Jakopovo nabrežje. Pod hišo številka 64 je bil prehod na Leopoldovo ulico.

Izvoščka Franclja je kmalu našel. Izvedel je, da je rekla neznana dama, naj

jo pelje v Prečno ulico. Med potjo pa je ukazala ustaviti. Pred Elizabetinim mostom je izstopila.

Od tu dalje ni bilo o neznani dami ne duha ne sluha.

* * *

Dr. Martinič je ves teden neprestano delal.

Vse tiste, s katerimi je govoril na Doro-tejini cesti in v okolici, je pozval na policijo in izjave protokoliral.

Strokovnjaki so preiskali najdene stvari. Njihove izjave so komisarjeve slutnje potrjevale.

Odtisk prstov in roke so fotografirali in povečali. Sklepali so na žensko desno roko, ki je imela nohte prirezane ob straneh v špico. Morala je biti majhna in skrbno gojena roka.

Z izjavami strokovnjakov si torej dr. Martinič ni posebno pomagal. Dognalo se je le, da so opazili v kraju, kjer se je izvršil umor, fino damo rdečeplavih las, ki je bila najbrž bogata. Da bi bila ta dama umorila neznanca, zato je govorila samo ena stvar. Bila je v kabinetu, odkoder je bil izprožen strel. Ali je to dovolj, da jo je mogoče obdolžiti umora?

Da bi bilo vsaj mogoče kaj poizvedeti o možu v kožuhu in z monokljem! Toda natakarica bezniške kavarne na oglu Srebrne ulice ni vedela drugega, kakor da je prišel elegantni gost trikrat v lokal in vse trikrat čakal na rumeni avtomobil.

Dr. Martinič je tudi poizvedoval po skrivnostnem dominu. Dr. Žolna, njegov kolega, mu je dal na razpolago anonimna pisma. V pisavi niso našli strokovnjaki nič takega, kar bi dajalo jasnost na to ali ono stran.

Komisar je še nekaj ukrenil. Tri pisma, ki jih je imel, so nosila enak poštni pečat. Dognal je lahko, da so bila oddana na oglu Maksimilijanove ceste. Poizkusil je, če bi slučajno poznal ta ali oni pismonoša pisavo. Toda brezuspešno.

Med tem so obducirali Adolfa Strebingerja.

Sodni zdravniki so določili, da je nastopila smrt vsled strela. Krogla je priletela skozi levo sence v glavo, ranila možgane in zletela skozi desno sence ven.

Sprevod se je vršil popolnoma mirno. Kaj posebnega se ni dogodilo.

Malo zapuščino je oblast preiskala. Našli so nekaj perila in obleke, ki je bila zaznamovana z začetnicami „A. S.“. Na

dnu kovčega je ležala v zaprti kuverti nekakšna oporoka.

Glasila se je:

Če bi se mi v bližnjih dneh kaj pripetilo, kar bi povzročilo mojo smrt, potem naj se proda moje perilo in obleka. Izku-piček naj prejme stanodajalec Mlinar, da pokrije male stroške, ki jih je imel z menoj. Če bi kaj ostalo, naj se izroči tisto mestnim revežem, ker nimam sorodnikov.

Ta list je bil pisan 6. januarja, torej dan kasneje, kakor je Strebinger prišel stanovat na Dorotejino cesto.

Pisanje je kazalo, da je Strebinger slutil, kaj mu preti. Malo več je povedalo pismo, ki so ga tudi našli, ki pa ni bilo končano. Glasilo se je:

Ljubi prijatelj!

Prišlo je, česar ni bilo mogoče odvrniti. Kar me je tako dolgo strašilo, se je zgodilo. Pred tremi dnevi sem jo srečal. Slučajno, na cesti. Spoznala me je takoj in mi sledila. In od takrat nimam miru. Trikrat je bila že tukaj, enkrat mi je pisala. Kaj, si lahko misliš: Zahtevala je pisma.

Moja prva skrb je bila, da bi ji ušel. Stanovanje sem takoj izpremenil. Bog ve, če bo to kaj pomagalo. Ne morem se iz-

nebiti slutnje, ki me neprenehoma spreleva: da bo to pot namreč vse zaman.

Če bi le ne bil moj položaj tako ne navaden! Saj ti veš, da se ne morem obrniti na oblasti, in da sploh ne smem vzbujati pozornosti. Sicer pa upam, da bom mogel v treh ali štirih dneh odpotovati. Vse se je izteklo gladkejše, kakor sem pričakoval. Kupčija je že toliko kot gotova. Nadjam se, da me varajo plašna . . .

S tem se je pismo končalo. Bilo je datirano s 6. januarjem in torej pisano v istem razpoloženju kakor oporoka.

Kakor je bilo vse v pismu temno, nekaj je bilo le, nedvomno res: neka ženska je bila Strebingerjevemu življenju nevarna.

— Ali ne verjamete, gospod svetnik, da bo vsa stvar prešla v navadno ljubezensko dramo?

— Ravno narobe, ljubi doktor. Strebingerjevo pismo mi budi misli na vse plati. Ne dajte se na noben način zmešati! Imejte vedno pred očmi, da je opozorila dama na maskaradi dr. Žolno na hišo na Dorotejini cesti in sicer z ozirom na špijonažno zadevo. Če na to pomislite, potem se vam zdi gotovo mogoče, da misli Strebinger tam, kjer piše „vse se je izteklo gladkejše, kakor sem pričakoval“, najbrž tatvino dokumentov.

„Kupčijo“ pa je nemara sklepal s tistim človekom, ki ga je videl stražnik v njegovi sobi tik pred smrtjo. Iz tega sledi, da imamo posla s politično diplomatično stvarjo, kjer je služila kot pomožno sredstvo neka dama.

Kroglo, ki je obtičala v okviru, so kemiki analizirali in preiskali. Konštatirali so sestavine, iz katerih je bila krogla ulita, in odločno zatrdili, da je bila izstreljena brez smodnika. Domnevali so, da je rabil morilec ali tudi morilka neko v Ameriki nedavno izumljeno puško, ki strelja s pomočjo zračnega pritiska.

Vsa taka in enaka izvajanja niso mogla pojasniti zagonetne zadeve. Bolj so skoro mešala, kakor jasnila, ker so dajala povod za najraznovrstnejša domnevanja. Edini, ki se ni dal okreniti ne na levo, ne na desno, temveč je mislil vedno v ravni črti, je bil policijski svetnik Koren.

Peto poglavje.

— Vse je prav lepo, kar pripovedujete. gospod policijski svetnik, je rekel baron Fon šefu varnostnega biroja, ne vem pa ne, od katere strani bi stvar zgrabil. V teh stvareh nimam nobene izkušnje in se ne bi rad blamiral.

Policijski svetnik se je smehljajal:

— Ljubi baron, slučaj in sreča sta silnejša nego mi. Glejte, tukaj so imena dam, ki si barvajo lase s pomado „Fleur d' or“. Oglejte si imena! Morda to ali ono poznate?

Baron Fon je preletel listo in dejal:

— Nekatere poznam. Tako staro baronico Sturm, ki s svojimi ruménimi lasmi strašno izgleda. Potem čudovito lepo gospo pl. Skalar, ki ima vampirske oči. Njej bi človek marsikaj prisodil. Pravijo, da ima pisano preteklost. Ljubosumnost, nevarne grožnje in take reči. Poznam tudi grofico pl. Camponegro — no, tudi ženska taka in taka — in markizo Gonsalvi, ki ima posebno grdo hčerko. Igralko Elo Crnivec bi bil kmalu pozabil. Pa ta ne pride v poštev, ker je imela pred petimi dnevi še črne lase. Šele včeraj sem opazil, da se je prelevila v plavolasko. V loži sem jo komaj spoznal.

— Seveda, to tudi poznate, je dražil svetnik. Vidite, napravite torej tako: Pojdite k eni izmed teh dam še danes popoldne in napeljite pomenek na umor. In če opazite kaj sumljivega, izkušajte izvedeti, kje je bila plavolaska 12. januarja zvečer. Poizkusite tudi priti v te-le hiše italijanske kolonije! In tam bodite pozorni

na vsako besedo. Drugega za enkrat ni napraviti.

Policijski svetnik je izročil baronu listo v mestu stanujočih plemiških italijanskih rodbin.

— Po vojaško rečeno moram torej teren rekognoscirati.

— Prav tako, gospod baron. Želim obilo sreče.

Baron se je poslovil.

Doma je mislil najprej na to, kako bi prišel do italijanskih plemiških rodbin. Pisal je pisma svojim prijateljem častnikom, ki so v vseh mogočih kotih in krajih občevali. Ponekod pa je bil že sam znan.

Markizo Gonsalvi je obiskal še tisto popoldne. Naletel je na večjo družbo. S starejšimi damami je bil jako ljubezniv, z mlajšimi je šegavo ljubimkal. Drugi dan je že oddajal posetnice po stanovanjih vseh tistih, s katerimi se je bil seznanil. Dobrih manir je bil vaje z bogatega plemiškega doma.

Tako je tekal vsako popoldne od 5. do 8. ure sem in tja, popil mnogo nedolžnega čaja, igral vist z napolgluhimi ekscelencami in presedel dolge noči na vročih foteljih. Zabaval se je na račun države in edino,

kar ga je delalo nezadovoljnega, je bilo to, da ni imel nikjer niti najmanjšega uspeha.

Našel je že preko deset dam, ki so nosile rdečeplave lase. A vse so bile dobre in poštene in nikakor zmožne hudobije ali celo umora. In o vseh je bilo lahko dognati, kje so bile na usodni večer.

Tudi intimnejši pomenki niso Fonu nič pomagali. Edino, na kar je bil pozoren, je bilo to, da se je omenjalo ob nenavadno mnogih prilikah ime baronice Sternberg. Vedno in vedno so obžalovali, ker je ni od nikoder na spregled. In ravno nje je bilo prej povsod dovolj. Nekatero dame so trdile, da ima hudo influenco, druge zopet, da je odpotovala. Tiste, ki so ji bile najbližje, so skrivnostno šepetale o zaroki. Vse pa so obžalovale, da je odpovedala sprejem, ki ga je bila prej za dvajsetega že napovedala. V njeni hiši je bila zabava vedno na vrhuncu. Prihajalo je mnogo častnikov, kar so matere zelo cenile zaradi svojih možitve željnih hčerk.

Po preteku enega tedna se je oglasil pl. Fon zopet pri policijskem svetniku. Javil je, da je prebredel osemindvajset družin. Uspeh njegov je ta, da se mu je pokvaril želodec. Taka je ta reč. Nam se suše možgani, vam se pridi želodec. Pa ne jemljite

si vsega skupaj preveč k srcu. Take stvari se ne opravijo od danes do jutri. Če bi bilo vse tako lahkotno, bi rešil zadevo najnavadnejši agent. Saj vendar ne gre za enega izmed dveh tisočev ogrskih žepnih tatov, ki jih imamo v evidenci. Torej popotrpljenje, ljubi baron! Kaj napravite nočejšnji večer?

— Povabljen sem na soarejo h grofici Camponegro. To je ena izmed onih, ki nosijo rdečeplave lase.

— Našli boste zanimive ljudi. Camponegro je najboljši prijatelj italijanskega poslanika in je opravljal, če se prav spominjam, pred leti sam diplomatsko službo. Torej dobro poslušajte!

* * *

Pri grofici Camponegro se je zbrala velika družba. V štirih velikih salonih je bilo okoli 150 ljudi. Grofica je stala blizu vhoda in pozdravljala goste, ki so še vedno prihajali. Bila je visoka, lepa gospa vitkega stasa in krasnih strastnih oči. Če so zaplamtele, se jih je človek ustrašil. Okoli nervoznih ustnic so bile začrtane poteze neizprososti in odločne volje. Bleda je bila tako, da se ji je poznalo tudi skozi šminko in puder. Oblečena je bila v valovito obleko

z dolgo vlečko; prsi, roke in hrbet so bile globoko gole. Na vratu so se lesketali dragulji, kakor tudi v ušesih in v rdečepлавih laseh.

Blizu nje je stal gospodar, konče Giacomo di Camponegro. Bil je majhen, izžit mož. Nasprotje med njim in soprogo je govorilo tako, da ga je vzela gospa zaradi denarja. Njega, šestdesetletnega starca, je premamila lepota, njo udobnost in naslov.

Ada contessa di Camponegro je bila lakomna časti. Slavne in važne goste zbirati okoli sebe, to je bil njen ponos. Na ta večer je slavila spet svoj triumf. Po salonih se je zbirala le najodličnejša gospoda, S trudnimi očmi jo je kontesa ogledovala.

Prišla sta tudi dva gosta nanovo.

— Oba sta bila še mlada. Gibala sta se tako prožno, da je opazovalec ž lahka odkril na obeh nekaj vojaškega. Eden od obeh je imel obraz izmučen. Poznalo se mu je življenje.

Gospodar ga je rezervirano pozdravil.

— Dober večer, grof Reinen!

— Dovolite mi, je odgovoril Reinen, da vam predstavim svojega prijatelja barona Fona.

— Me jako veseli. Takoj vas seznanim s svojo ženo. Ada, dovoli — baron Fon.

Gospa je grofa hladno pozdravila, s Fonom pa je bila naravnost ljubezniva.

— Mislim, da se midva že poznavata.

— Bil sem tako srečen, da sem vas spoznal nedavno tega pri baronici Šilovčevi, je odgovoril baron in se poklonil.

— Ah da, spominjam se.

Sledilo je par brezpomembnih fraz, nato so se pomešali med družbo novi došleci.

Grof Reinen je predstavil barona Fona raznim znancem, sedel nato za igralno mizo in pričel partijo vista. Baron se je menil z gospodi, ki so stali tam okrog, brezpomembne stvari.

— Servus, Fon, je zaslišal naenkrat za seboj.

Stotnik generalnega štaba mu je molel roko v pozdrav.

Bog te živi, Fran!

— Si na dopustu, kaj? je vprašal častnik.

— Ne. Od prvega dalje sem že civilist.

— Tako? Tega nisem vedel, Kaj pa počneš?

— No, živim. Kako gre pa tebi?

— Hvala. Poglej me in verjel boš, da dobro.

— Pokazal je na svojo uniformo.

— Ah, saj res! Čestitam! Torej se ti je vojna šola obnesla. Ali si vedno tukaj? Gospa je hitela mimo.

— Oprosti me za trenotek! se je opravičil stotnik. Grofica, prosim vas, ali ste kaj izvedeli, kako je z baronico Sternberg?

— Ničesar! Že teden dni je ni na spregled. Menda je odpotovala. Kaj več ve nemara Reinen, ki igra tam-le vist.

— Hvala lepa!

Stopil je nazaj.

Če se hočeš seznaniti s Reinenom, te lahko predstavim, se je ponudil Fon.

— O, saj se že pozna, je odvrnil stotnik zategovaje. Ali izognem se mu rad!

— Zakaj pa?

— E, tako! Simpatičen mi ni. Igralec, pivec — ne veš, od česa živi. Pred dvema letoma je imel afero, ki še zdaj ni jasna. Mi sploh ni za voljo.

— Ti misliš tisto zgodbo na cesarskih manevrih.

— Tisto, res je!

— Zdi se mi, da mu delate krivico. Z vojaškega stališča je bilo tisto sicer veliko zanemarjanje dolžnosti. S človeškega stališča pa se mu lahko odpusti. Pijan je bil, to pa se vsakemu pripeti.

— Tako preprosta ni ta reč, dragi Maks, je odgovoril stotnik resno. Častnik se v službi ne sme napiti. In če je človek poveljnik važne eskorte, ne sme zaspati.

— Zanesel se je na četovodjo.

— To je nasprotovalo instrukcijam, ki jih je dobil — boljše je sicer, da stvar pustiva. Srečen je lahko, ker je mogel tako gladko stran. Zahvaliti se mora za vse samo svojemu stricu Holmhorstu. Če bi ne bil ta njegov brigadir, ne vem, kako bi se bilo končalo. Naj bi kdo drugi kaj takega napravil, ta bi jih izkupil!

— Tj — midva z Reinenom sva prijatelj. Če hočeš, povprašam jaz po baronici.

— Hvaležen ti bom. Primi se ga takoj, tam-le prihaja.

Baron Fon je ustavil Reivena, stotnik generalnega štaba Fernkorn pa je odšel v sosednjo sobo.

— Ti, Reinen, poslušaj! Ali je baronica Sternberg tukaj?

Reinen je presenečen pogledal barona.

— Katero baronico Sternberg misliš?

— Tvojo kuzino.

Grof je pomolčal.

— Ali smem vedeti, zakaj po njej izprašuješ?

— Če te zanima, gotovo. Eden izmed mojih znancev je vprašal domačico po baronici in ta je rekla, naj se obrne nate.

— Zakaj pa ni prišel tvoj znanec sam k meni? je vprašal grof.

— Poklicali so ga nekam. Zato je prosil mene, da to storim.

— Tako . . . tako . . . Kdo pa je ta gospod?

— Čuj, ti si pa pravi inkvizitor! Stotnik Fernkorn, če hočeš na vsak način vedeti.

Grofov obraz se je zresnil.

— Torej sili še vedno za njo?

Reinen si je grizel ustne.

— Povej mu, da je grofica odpotovala v Berlin. Enajstega mi je od tam pisala. Naj se ne vozi za njo, ker bi ji bilo neprijetno.

— Kakor praviš, tako bom povedal. Ali ostaneš še dolgo?

Samo še domačici moram nekaj povedati, potem grem. Igram slabo. Danes imam smolo.

Baron Fon je poiskal stotnika, ki je dejal:

— Že vem, kje je baronica.

— V Berlinu, je odgovoril Fon.

— Ne, v Benetkah. Svojemu stricu Holmhorstu je od tam pisala.

— Reinen je rekel, da je v Berolinu. Fon je prikimal.

— No, potem naravno. V Berolinu je sploh ni bilo. Pred štirinajstimi dnevi je odpotovala z jutranjim vlakom v Benetke.

— Reinen je povedal z vso gotovostjo, da mu je brzojavila enajstega iz Berolina.

— Enajstega? Čakaj, da preračunim. Nemogoče! Dvanajstega opoldne sem govoril ž njo še tukaj. Danes je sedemindvajsetega. Pred štirinajstimi dnevi, torej trinajstega zjutraj je odpotovala. Zdaj vidiš, kako te je Reinen nalagal.

Grofica di Camponegro se jima je pridružila.

— Gospod stotnik, vprašali ste, kje je baronica Sternberg. Ravno sem izvedela, da je v Berolinu.

— Hvala vam lepó, grofica. Kdo vam je to povedal?

— Grof Reinen.

— Čudim se le, da ni že tudi grof Reinen v Berolinu.

— Vi ste ljubosumni, gospod stotnik. Bože moj, on je vendar njen sorodnik, ona vdova brez moškega varstva.

— Ali ne veste, grofica, kaj dela baronica v Berolinu?

— Na obisku je, mislim, pri sorodnikih.

— Še nikoli nisem slišal, da bi imela baronica sorodnike v Berolinu. Po rodu je Italijanka. Njeno deklško ime je Castellmari, je dejal stotnik.

Obraz gospodarice je spreletel za hip strah.

Nesla je k obrazu robec, da bi skrila nenadno zadrego.

Baron Fon ni prezrl učinka, ki ga je povzročilo na grofico ime Castellmari.

S čudno tresočim se glasom je odgovorila stotniku:

— Obitelji baroničine ne poznam. Čula sem le, da je v Berolinu in vam hotela to sporočiti, ker ste me prej vprašali.

Stem je končala pomenek.

— Čudno! Reščen me hoče spraviti za vsako ceno na krivo sled. Zakaj? je rekel Fernkorn prijatelju.

— Res — prav čudno! je odgovoril Fon, vidno zaposlen z drugačnimi mislimi. Gledal je zamišljeno za gospo, ki se je v sosedni sobi živahno razgovarjala z grofom Reinenom.

— Zakaj ta človek tako dela?

— Morda je ljubosumen nate?

— Ljubosumen? Ne! Zato nima niti pravice, niti vzroka. Vedno se sicer tišči baronice in ona ga ne odganja. Zakaj ne, tega ne vem. Občeval je zelo mnogo v njeni hiši. Njen bratranec je. Razmerje med njima pa ni niti prijateljsko. Baronica mi je dostikrat rekla, da ji ni simpatičen.

— In vendar živahno občujeta? Kako to? je vprašal Fon.

— Meta — baronica, je popravil naglo stotnik, mi je namignila, da je napravil nekoč Reinen njeni rodbini veliko uslugo. Zato mu mora biti hvaležna itd. Zato ga trpi v hiši.

— Zdaj pa še to povej, Fran, je prosil Fon, zakaj se pa potem ti in Reinen ne marata, če je stvar taka.

— Ker . . . o starih zadevah ne govorim rad, je odgovoril stotnik s tišjim glasom. Na tistih cesarskih manevrih sem bil tudi jaz; dodeljen sem bil Holmhorstu. Reinen ve, da poznam natančno celo zgodbo. In zato bi mu bilo ravno tako nerodno občevati z menoj, kakor meni ž njim. A iz vsega tega le še ne vem, zakaj . . .

— Zakaj je baronica tako nenadoma odpotovala, je mislil Fon na glas.

Stotnik ga je začudeno pogledal.

— Kakšne zveze so to?

— Misli sem zamešal. Hotel sem reči, da ne vem, zakaj Reinen ne govori resnice. Predstavljam si celo stvar prav preprosto. Mož te ne mara, zoprno mu je, ker občuješ z njegovo sestrično, pa bi rad preprečil stike med njo in teboj.

Meniš?

— Gotovo! Vse leži na dlani!

Fon je pogledal v drugo dvorano. Gospodarica je stala sama pri bifeju.

— Isto pot imava, je rekel, ali še ne greš?

— Prav rad.

Ko sta se poklonila, se je grofica di Camponegro zdrznila, a se takoj zopet zbrala in rekla z ljubeznivim smehljajem na obrazu.

— Med šesto in osmo sem vsak četrtek doma. Veselilo me bo, če me gospoda kaj kmalu obiščeta.

* * *

Stotnik Fernkorn in baron Fon sta šla molče po cesti. Fon je hotel zbrati in urediti v celoto vse tisto, kar je nocojšnji večer doživel. Misli so se mu sukale okoli teh-le dejstev:

Baronica Sternberg je tisto jutro po umoru nenadoma zapustila mesto. Grof

Reinen je izkušal obrniti pozornost od baronice na druge stvari, grofica di Camponegro je pa pobledela, ko je čula dekliško ime baronice Sternberg. Ali se ne nanaša drugo na drugo?

— Povej mi, Fran, kakšna je baronica Sternberg?

— Velika, jako elegantna, zelo lepa gospa temnih oči in rdeče plavih las.

Fona sta zadnji dve besedi presenetili.

— Rdečeplavih las? Kakor grofica di Camponegro?

— Tako . . . prilično . . . Morda nekoliko svetlejših.

— Ali morda ti veš, če ona lase barva? Stotnik se je smehljal.

— Tako daleč se ne spoznam. Če bi sodil po bliščobi, potem bi dejal, da ne. Mogoče pa je. Okoli božiča me je prosila, naj ji preskrbim vodo za lase.

— Ali se ne pravi tisti vodi Fleur d' or? Prodaja jo tvrdka Seifert & Comp. Steklenica stane 40 K.

— Res je. Kako pa ti to veš? se je začudil stotnik.

— Uganil sem samo. Ta voda za lase je zdaj precej v rabi.

— Tako? Baronici sem torej preskrbel steklenico Fleur d' or. Iz tega pa še ne

sledi, da bi bili njeni lasje pobarvani. Rekla mi je, da je to samo voda za umivanje las.

— Kakšno ima pa frizuro?

— Tudi tega ti ne znam opišati, ... se ne morem izraziti. Zadaj je počesana navzgor, spredaj valovito, ob straneh ...

Fon mu je pomagal.

— Ob straneh je naravno ohlapno počesana. Glavnike ima povsod. Ob straneh zaponke iz želvovine.

— Nekako tako, da! Zaponke iz želvovine nosi. Zakaj te pa to vse zanima?

— Ker, ker že par tednov iščem gospo rdečeplavih las, pobarvanih s Fleur d'orom.

— Galantna zgodba. Seznanil si se ž njo na maskaradi.

— Tako približno, da.

— Verjemi pa mi, da je vse zaman. Ona ne zahaja nikamor. In potem, da se ne boš dalje trudil: Meta je moja nevesta.

— Nevesta?

Fona je prešinila ta-le misel: Mesto je zapustila kakor na begu in svojemu ženinu ni pustila niti naslova.

— Midva sva takorekoč zaročena. Čudiš se najbrž, kako je to, da ne vem

za njen naslov. Da, je vzdihnil, tega še sam ne razumem. Prišlo je vse tako nepričakovano. Poslušaj: dvanajstega sem jo spremljal na trg, kjer je kupovala razne potrebščine. Zvečer sva imela sestanek na maskaradi. Rekla je, da si hoče enkrat tako zabavo ogledati. Hotel sem jo peljati tja, pa s tem ni bila zadovoljna. Želela se je sniti z menoj šele ob deseti uri v predprostorih. Prišel sem točno, nje pa ni bilo. Ura je bila pol enajstih, enajst, pol dvanajstih — iskal sem jo v dvorani, v stranskih prostorih, galeriji — povsod, toda zaman. Ker se nisem mogel pomiriti, sem se peljal pred njeno hišo. Sobe so bile razvrtljene. In z vso gotovostjo trdim, da sem videl njeno senco ob oknu. Menim, da se ji je kaj pripetilo. Ura je bila polnoči. Tako pozno nisem mogel v hišo. Potolažen sem bil, ker sem vedel, da je doma. Drugi dan sem šel z biroja naravnost k njej. Ni je bilo več. Izvedel sem le, da se je prejšnji večer ob osmih odpeljala in po enajsti pripeljala nenavadno razburjena domov. Vedla se je, kakor da bi obupavala. Naročila je takoj napolniti kovčege. Jokala je do jutra in ob pol sedmi uri se je odpeljala. Od takrat je nisem videl, niti o njej ničesar slišal.

Fon je poslušal in se vedno bolj razvnel. Ko je prijatelj končal, je vprašal.

— Ali si slišal, kje se je mudila med osmo in enajsto uro?

— Ne. Na maskaradi je ni bilo. Kostum za rumenega domina je ležal nedotaknjen v njeni sobi. Ob osmi uri se je odpeljala z doma v posetni toaleti.

Fon je obstal. Zaman se je trudil, da bi prikriil svojo razburjenost.

— Se je odpeljala, si dejal. Ali ima svoj voz?

— Ne voza, avtomobil.

— Rumena?

— Da, rumen avtomobil.

Šesto poglavje.

Baron Fon je bil jako pobit, ko se je drugo jutro zbudil.

Med veselje, da se je njegov prvi kriminalistični poizkus posrečil, se je mešalo jako trpko čustvo. Jasno mu je bilo, da bo vsak nadaljnji korak policije, ki ga bo storila po njegovih navodilih, globoko zadel njegovega najboljšega prijatelja.

Ubog! Fernkorn! Skupaj sta posečala ljudsko šolo, pozneje kadetnico, preživela pri polku mnogo veselih ur, držala vedno

skupaj, dokler ni moral Fran v vojno šolo. Ali ni sirova ironija usode to, da je ravno on tisti, ki naj seka svojemu mladostnemu prijatelju težke rane?

Fran je ljubil baronico. To je spoznaval Fon iz vsake njegove besede. In Fran je bil nenavadno korekten človek. Torej on, Fon, je določen, da razbije srečo svojega prijatelja, da odloči usodo dveh ljubečih...

Fon se je boril sam v sebi. Prijateljstvo mu je velevalo, naj molči; dolžnost pa je zahtevala, da dela takoj dalje. Pri tem ni mislil niti nase niti na mesto, ki so mu ga obljubili. Govoril si je: Če se ne motim, sem obvaroval prijatelja nesreče, in bo prišel čas, ko mi bo zato hvaležen. Če se pa motim, potem ne uničim ničesar. Vest me pa še celo tolaži, ker nisem mirno gledal, ko je stopal prijatelj po spolzki in nevarni poti.

Peljal se je na policijsko predsestvo.

Policijski svetnik Koren je sedel za svojo pisalno mizo in se živahno razgovarjal z dr. Žolno.

— Ali prinašate dobre vesti? je prašal dr Fona, ki je vstopil.

— Da! Sled storilca, mislim, da je najden.

Zanesljivost, s katero je Fon te besede izgovoril, je dr. Žolno presenetila.

Policijski svetnik se je smejal:

— No, lepo! Prosim, pripovedujte!

Baron Fon je opisal svoje vtiske večerajšnjega večera, povdaril, kar se *mu je zdelo važno za preiskavo, imena prijateljevega pa ni imenoval.

Policijski svetnik Koren je jako natančno poslušal, napravil s svinčnikom par opomb v svojo beležnico, vstal izza mize in pričel zamišljeno hoditi gor in dol po pisarni. Končno se je pred Fonom ustavil.

— Prav dobro ste opravili. Vi menite gotovo, da je baronica Sternberg morilka, ali ne? In če bi bilo po vaše, bi morali mi brzojavno zahtevati v Benetkah, naj jo aretirajo. To je vaše mnenje, ali ne?

— Vsekakor, gospod policijski svetnik! Pritrditi mi morate, da je opis osebe, naden beg, rumeni avtomobil — —

— Sumljivi znaki so tukaj, ga je prekinil policijski svetnik. Vendar pa ni zadostnih dokazov, vsled katerih bi mogli damo od stanu kot osumljeno umora aretirati. Predno napravimo kaj takega, kar bi vzbudilo največjo pozornost, moramo vendar vse podrobnosti natančno pretehtati in presoditi. Pred vsem moramo delati na

to, da doženemo, kdo je umorjenec. Dr. Žolna je menil, da pridemo do tega cilja na dva načina. Eden bi bil ta, če bi mogli razrešiti pismo umorjenčevo, pisano s številkami. Ko ste vstopili, šva se z dr. Žolno ravno s tem ukvarjala. Drugi način bi bil ta, če bi se nam posrečile poizvedbe v preteklost. Spričo vaših podatkov, upam, da bi ne poiskusili zaman zadnjega načina.

— Kaj imajo pri tem opraviti cesarske vaje?

— Dajmo poizkusiti, je odgovoril svetnik. Vidite — Strebinger gotovo ni bil ta, za katerega se je sam označil. Dr. Žolno so opozorili na hišo na Dorotejini cesti in to v zvezi s tatvino vojaških listin. Jako mogoče je torej, da je bil ta Strebinger poverjenik kake tuje države. Pričeto pismo, katero poznate, na to namiguje. Če je opravljal umorjenec tujo službo, potem je verjetno, da je s tem v zvezi afera, ki se je zgodila na cesarskih manevrih. Kolikor se v naglici spominjam, je šlo takrat za špijona, ki je ušel, katerega smo pa tudi mi pridno iskali. Poizkušal sem, poizvedeti kaj s fotografijo umorjenca. Seveda ga noče tam nihče poznati, kjer je bil najbrž znan. Zdaj sem ukazal poiskati stare akte. Prosim vas, spremite gospoda dr. Žolno

in dr. Martiniča v univerzitetno knjižnico. Kar izvesta tam, to nam gotovò delo olajša. Pozneje bomo govorili dalje.

Spotoma je poslušal dr. Žolna na lastno željo še enkrat dogodke, ki so se vršili pred štirimi leti na cesarskih manevrih na južnem Tirolskem,

Gospoda sta pojasnila ravnatelju knjižnice, zakaj sta prišla. Preskrbel jima je takoj stare letnike uradnih listov.

V avgustovi številki letnika 1903 sta našla prvo poročilo o cesarskih manevrih. Od 4. septembra je bila vest z naslovom: Spijon aretiran. Glasila se je dalje: Včeraj popoldne so zasačili blizu trdnjave moža, ki je fotografiral posamezne trdnjavske dele. To je mehanik Bartolomej Giardini iz Milana, star 27 let, Našli so ga večkrat v bližini glavnega stana in ga spodili stran. Stanoval je v Tortelu pri krčmarju Jožefu Schneder. Tja je prišel štiri dni prej, nego so se pričeli cesarski manevri. Prijeli so ga v neki vili, kjer je popravljajl električno razsvetljavo. Doma ga ni bilo.

Dan pozneje je javil neki poročevalec:

Aretacija Giardinija, ki se je pečal s špijonažo, je bila jako dramatična. Mehanik je napeljeval električno žico ravno v prvem nadstropju vile Margherita, ko so prišli

orožniki na vrt. V vili stanujejo zdaj beneški senator Casstellmari in njegovi dve hčerki, katerih starejša je vdova po dunajskem aristokratu pl. Sternbergu. Senator in mlajša hčerka sta sedela pred vilo in sta bila nenavadno presenečena, ko je napovedal orožnik aretacijo.

Gospod Castelmari ni vedel o mehaniku ničesar natančnejšega in podrobnejšega. Ukazal je hčerki naj pokliče delavca.

Cez par minut se je vrnila gospodična Castelmari. Tresla se je od groze in rekla, da ji je pretil delavec s samokresom, nato pa ušel.

Orožniki so šli v vilo in po dolgem iskanju našli Giardinija na podstrešju pod kupom perila. Špijon je potegnil iz žepa revolver in pretil, da takoj ustreliti tistega, ki se ga dotakne. Umikal se je nazaj in skočil skozi strešno odprtino na streho. Od tam je splezal do strelovoda in se spustil po njem na tla.

Eden izmed orožnikov je pomeril in izprožil. Vsi so drli po stopnicah in našli Giardinija nezavestnega na pesku, iz desne roke mu je tekla kri. Krogla ga je oprasnila. Padel je bil šest metrov globoko in tako nesrečno, da si je pretresel možgane.

Na željo senatorja so ga nesli v vilo.

Umljivo je, da je v vili vse vznemirjeno. Senator Castellmari je lepo pokazal svojo človekoljubnost s tem, da je poslal takoj po zdravnika, ki biva precej daleč od tam. Delavcu vzorno streže.

Naslednje dni ni bilo posebnih novosti. Pisalo se je, da stanje ranjenca ni kritično in da ga mislijo odpeljati dvanajstega iz vile.

Dvanajstega je priobčil list to-le:

Generalnemu štabu dodeljeni nadporočnik 11. dragonskega polka Fran Fernkorn, ki služi v brigadi feldmaršallajtnatna, in nadporočnik grof Reinen sta pregledala risbe in fotografije mehanika Giardinija. Dognala sta, da so izdelane vse le v svrhu špijonaže. Giardini to taji in trdi, da je izdelal vse za neko trgovino v Benetkah.

Giardinijevi papirji so v redu. Tudi je dokazal, da mu je tvrtka Benedetto & Co. v Milanu res naročila pokrajinske slike v svrhu reproduciranja.

Da bi se dognala zanesljivo špijonova indentiteta, ga bodo prepeljali v Franzensfeste. Do postaje ga bo spremila vojaška eskorta. Vodil jo bo nadporočnik grof Reinen.

Naslednji dan je sledila senzacija: Špijon ušel.

Poročilo se je glasilo:

Bartolomeja Giardinija so pripeljali včeraj zvečer na postajo Morpiera, odkoder vozi železnica v Franzensfeste. Ponoči pa je na neznan način ušel,

Nadporočnik grof Reinen ga je peljal v 'Morpiero. Ker je bil pa aretiranec slab, se je transport zakasnil. Vlak, ki odhaja iz kraja ob šesti uri 40 minut, so zamudili. Giardinija so spravili na varno. Grof Reinen je inspiciral zapor še pozno zvečer.

Ko so pa odprli zjutraj vrata, ni bilo jetnika nikjer. Prepilil je na oknu železo in izginil.

Na vse strani so brzojavno izpraševali. toda brez uspeha. Ker je laška meja le eno uro odaljena, se je ogleduhu gotovo posrečilo uiti. Pravijo, da so uvedli preiskavo proti grofu Reinenu.

Ista številka je imela pod zaglavjem „Osebne vesti“ to-le neznatno vest:

Senator Giuseppe di Castellmari in njegovi hčeri baronica Meta Sternberg in Maria di Castellmari so došli v Benetke.

Nekaj dni kasneje je prinesel list zadnjo vest, ki se je tikala tega dogodka, namreč tiralico za beguncem, ki je bil opisan tako:

Bartolomeo Giardini, mehanik, 24 let star, pod nosom črne brke, zdravi zobje (na desni zgoraj manjka končnjak), nos primeren, usta majhna. Posebna znamenja: 14 centimetrov dolga brazgotina. Razteza se na čelu od nosu povprečno proti desnemu sencu.

Doktor Žolna je bral poročila polglasno.

Ko je zaprašeni zvezek zaprl, je pokimal drju Martiniču in dejal:

— Zdi se, da imava srečo. Če me vse ne moti, sta Adolf Strebinger in Bartolomeo Giardini ena in ista oseba.

* * *

Policijski svetnik Koren ni nikakor podcenjeval vesti, ki sta mu jih prinesla najprej Fon in dve uri pozneje doktor Žolna. Misterjozni dogodki so se čudovito med seboj vezali in ujemali. Razni razlogi so ga vendar silili, da je postopal posebno previdno. V prvi vrsti je pazil, da ne povzroči kakršnih koli diplomatskih zapletljajev, v drugi vrsti pa je moral biti radi imen, zamotanih v afero, zelo previden.

Stvar je bila kočljiva. Policijskemu svetniku so namignili, naj dela na vso moč diskretno. V zadevo so se vtaknile osebnosti, katerih ni poznal. To je otežkočilo

poizvedovanje in vezalo roke, ali pri vsem tem kriminalista tem bolj izpodbadalo, da bi razvozlal voz.

Polijski svetnik je ukazal najprej pre-skrbeti tiralico za Bartolomeom Giardinijem.

Opis se je popolnoma prilegal umor-jencu na Dorotejini cesti. Manjkal je res tudi kočnjak in brazgotina je bila prav opisana.

Polijski svetnik je našel v vsem samo potrdilo k svojim slutnjam. Če sta bila Giardini in Strebinger ista oseba, potem se je vse drugo ujemalo. Tudi odhod baronice Sternberg, ki je imela rumen avto, potem morda ni bil samo slučaj. In če je vse tako, je treba posebno uvaževati poročilo barona Fona, kajti on je pokazal smer, po kateri je uravnati nadaljne korake.

Pred vsem je šlo za zanesljivo agnosiranje.

Pri tem so prišle v poštev te-le osebnosti: Senator di Castellmari in njegovi hčeri, grof Reinen, stotnik generalnega štaba Fran Fernkorn in gostilničar Schneder.

Senator in njegovi hčeri so se mudili, kakor je povedal Fon v Benetkah. Grofa Reinen in stotnika Fernkorna ni hotel polijski svetnik pritegniti zadevi, dokler bi ne bila potreba zato nujna. Preostal je

torej le gostilničar Schneder, katerega izjave pa so morale biti tudi sicer zelo važne, ker je Giardini pri njem dalje časa stanoval.

Policijski svetnik je nekaj časa premišljal. Nato je odprl vrata v sosednjo sobo in poklical mladega uradnika.

— Povejte mi, gospod doktor, kako se piše gostilničar, o katerem ste mi nedavno tega pripovedovali? Veste, tisti, kjer se po italijanski šegi kuha.

— Anton Schneder, gospod policijski svetnik.

— Ali je Lah?

Ne, Nemeč. Živel pa je dolgo v Italiji in na južnem tirolskem. Marcone se pravi kraju, kjer je imel lastno krčmo.

— Prosim, telefonirajte mu, naj pride takoj sem.

Po preteku pičle polure je prišel krčmar. Bil je nekoliko razburjen, ker ga je policija tako nenadoma zvala.

Policijski svetnik ga je vprašal:

— Gospod Schneder, kaj ne, vi ste krčmarili svoj čas v kraju, ki se mu pravi Marcone?

Krčmar je prikimal.

— Ali se morete spomniti na tujca, ki se je pisal Bartolomeo Giardini?

— O, tega moža se prav dobro spominjam.

— Zakaj pa ravno tega?

— Tisti škandal je bil njegov, je menil gostilničar, in tudi sicer — bil je posebnejš? Ni bil sicer neprijazen, govoril pa ni z nikomur. Pri obedu in večerji je sedel v zadnjem kotu gostilne. Po dnevu je hodil daleč na izprehod. Ponoči je gorela v njegovi sobi luč pogosto do polnoči ali ene. Tako dolgo je skoro vsak dan risal in pisal.

— Kakšen pa je bil njegov poklic?

— Bil je mehanik. Zraven je pa fotografiral. Tudi mene, moje otroke in moje hišo. Slike je rabil za razgledke.

— Ali ga je kdo obiskoval?

— Ne, tega se pa ne spominjam. Ali vendar! Enkrat je prišla neka gospa, Gosposka dama iz vile Margherita. Če še prav vem, je bila hči Laha, ki je tam stanoval. Pisala se je pa nemško.

— Ali se ji ni reklo Sternberg, baronica Sternberg? je vprašal policijski svetnik.

— Da, da, ravnotako se je pisala!

Koren se je pogledal s komisarjem.

— Torej baronica Sternberg je bila pri Giardiniju. Ali niste pri obisku ničesar posebnega opazil?

— Posebnega ne. Med seboj sta bila jako lubezniva. Poljubila sta se in si rekla „ti“. Pa tega nisem vedel jaz in tudi slišal nisem. Moja žena pa — saj veste, kako so ženske radovedne — ona je prisluševala in gledala skozi luknjo v ključavnici.

— Kaj — pa je videla vaša gospa?

— No, drug drugemu sta padla okoli vratu in se poljubovala. Kaj sta pa med seboj govorila, tega moja žena ni razumela.

— Povejte, ali se niste nič čudili, ko ste to izvedeli?

— I, mislil sam si, da imata pač kaj skupaj.

— Baronica in delavec?

— To se je že večkrat zgodilo. In zraven: saj on ni bil navaden delavec. Bil je jako naobražen in se je prav dobro vedel.

— Kolikokrat pa je prišla baronica?

— Samo enkrat. Pozneje ni bilo več treba, ker je zahajal on vsak dan v vilo. „Uravnat električno napeljavo“ — kakor je rekel. Če je bilo res, ne vem, se je smehljaj navihano krčmar. Prav trdno ravno ne verjamem.

— Zakaj pa ne?

— Vidite, gospod policijski svetnik, to je bilo pa tako. Enkrat zjutraj sem nesel v vilo več steklenic vina. Nazaj grede sem hotel oditi skozi zadnja vrata, ker mi je bilo tam bliže. Ko grem okoli hiše, pa vidim starega Laha, obe njegovi hčerki in Giardinija. Sedeli so vsi složno za mizo in južinali. No, sem si mislil, če starši nič ne nasprotujejo, potem je meni že lahko prav. Zakaj pa bi ne dobil enkrat revež lepe in bogate gospe!

— Koliko časa pa je stanoval Giardini pri vas?

— Tri do štiri tedne.

— Pozneje ga pa niste več videli, kaj?

— Potem so ga prijeli in je ležal v vili bolan.

— Da, enkrat še v Trstu. Prisegel bi, da je bil on. Bil je jako gospodsko oblečen in me ni hotel spoznati. Klobuk je potegnil na oči, pa je šel naglo mimo mene. Pozdravil sem ga in nemško ogovoril. Odgovoril pa mi je laško, da me ne pozna, da ne razume in ne ve, česa od njega želim. Mogoče je, da sem se res zmotil.

— Torej ga vi ne bi spoznali, če bi ga zdaj videli?

— Brez klobuka prav gotovo.

Zakaj ravno brez klobuka?

— Na čelu ima brazgotino. Po tej bi ga spoznal.

Policijski svetnik je segel med akte in pokazal fotografijo.

— Ali je ta-le pravi?

— Da, pravi je! je pritrdil oštir

— Gospod Schneder, ta odgovor je za nas posebno važen. Oglejte si še enkrat dobro fotografijo! Ali je to res Giardini?

Krčmar je stopil k oknu in sliko pozorno ogledoval.

— Prav gotovo je on! Po brazgotini bi ga spoznal tudi med tisoč ljudmi.

— Lepo, hvala! Samo še nekaj bi vas rad vprašal. Ali bi mi mogli opisati žensko, ki je Giardinija obiskala in objemala?

— Mogel! Prelepa je bila, da bi jo človek pozabil. Visoka in vitka, velikih črnih oči, elegantno oblečena, sploh lepa ženska.

— Kakšne je imela pa lase?

— Rdečeplave!

— Hvala vam lepa. Lahko greste.

Oštir je zaprl vrata in po pisarni je zavladal molk.

Policijski svetnik je naglo vstal in pričel hoditi po sobi. To je bila njegova

navada vselej, kadar je kaj važnega pre-mišljal. Policijski uradniki ga niso hoteli motiti.

Nenadoma je obstal tik mize in rekel:

— Sum barona Fona se ne da kar tako. zavrnuti. Smrt na Dorotejini cesti je vendar mogoče, krvavi konec ljubezenske drame. Zdaj ni več mogoče, da bi ne zaslišali gospoda Castellmara in njegovih hčerk. Giardini je ž njimi toliko občeval, da že morajo kaj o njem vedeti. Baron Fon, prosim, peljite se v spremstvu gospoda Martiniča in dveh policijski agentov še danes večer v Benetke. Ali imate tam kaj znancev?

Naš tamošnji konzul je moj sorodnik.

— Tem bolje. Vas, gospod Martinič, prosim, da delate na vso moč previdno in da ne zbudite najmanjše pozornosti. Če zasledite kaj važnega, me takoj brzojavno obvestite! Kolikor dolgo bo mogoče, se ne poslužujte laških oblasti. Le v skrajnem slučaju ukažete lahko koga aretirati.

Sedmo poglavje.

Na Piazzeti je igrala godba. Razume se, da arije laški oper, ki so ljudstvu še vedno najbolj pri srcu. Vmes so zapele

tudi lahkotno ubrane narodne pesmi, kakor ona o lepi sartoreli, o blaženi Beneciji ali katera izmed lepih pesmi Tostijevih.

Okoli godcev je stal špalir v petih vrstah. Prvi udar bobna je privabil iz ozkih ulic meščane in meščanke. Zdaj so stali okrog godcev in poslušali brezplačni koncert.

Med odmori so se čuli visoki in čisti glasovi preprostih beneških deklet, ki so klopotale v šolnih z lesenimi podplati in nosile na malih nogah živo rdeče nogavice. Bile so po večini majhnih postav, nežnih in napudranih obrazkov z visokami frizurami in nosile so se ponosno, dasi so bile revno oblečene. Še posebno pa je tujcem ugajala njihova mehka govorica

V dolgih redovih se je sprehajala po Markovem trgu mestna gospoda. Male mizice pred dvema kavarnama so bile zasedene. Dovolj je bilo tudi novoporočencev, ki se jih v tem kraju nikoli ne zmanjka. Ob vsakem požirku kave so se zaljubljeno spogledovali in si stiskali pod mizo roke.

Domačini in tujci so ogledovali vrvenje in se veselili lepega januarskega dne.

No svojem kraju so promenirali domači mladi gospodje in mimo njih domače gospodične, ki so se ob vsakem srečanju smejale njihovim dovtipom.

Najboljša gospoda je imela tudi svojo promenado in sicer na levi strani Markovega trga, kamor so se postavili enkrat na teden tudi godci.

Tukaj je šetala res pristna gospoda. Vitke gospe v dragocenih pariških oblekah, z rahlo spetimi lasmi, z rezervnimi, ponosnohladnimi obrazi, ki so last laških aristokratk. Samo črne oči so bliskale skozi pajčolane. Njihovi spremljevalci, možje in mladeniči, so se ponašali s tako eleganco, kakor jo vidimo le v svetovnih mestih.

Med ozkimi vrstami teh šetalcev, ki jih je radovedno občinstvo najbolj ogledovalo, so bili tudi trije gospodje, ki so mimoidoče posebno pozorno motrili. Ko so se dalje časa izprehajali, so obstali pred kavarno „Fabian“.

— Zopet jih ni tukaj. Sicer je mogoče, da še pridejo. Če ti je prav, sedimo malo. Od tukaj jih ni mogoče prezreti.

Gospodje so sedli za majhno železno mizico in naročili črne kave.

Natakar je prinesel kavo v veliki posodi in natočil skodelice tako, da so bili tudi mali krožniki pod njimi do roba polni kave.

— Taka navada je tukaj, je pojasnil starejši obema mlajšima, ki sta zmajevala

glavi. Domačini zahtevajo za par centesimov izdatne porcije. Najprej posrebajo kavo s krožnika, potem se šele lotijo one v skodelici. Toda naj se vrnem k stvari: Pri najboljši volji ti ne morem povedati več, kakor ve vsakdo drugi. Obitelj Castellmari uživa tukaj velik ugled. Predniki so bili doži, on sam je senator in ima pri sejah velevažno besedo. Njegova hiša „Palazzo del Angelo“ ob „Canalu Grande“ je od pamtiveka last rodovine. Jako bogati so, goreči patriotje in nihče ne ve ničesar slabega o njih. Pri njih se shaja ves ugledni svet. Najbolj zaželjeni cilj vseh boljših, ki držijo nase, je vabilo rodbine Castellmari.

— Ali zahajajo k tebi?

— Naravno, ljubi Fon. Moja dolžnost je, da vsestransko občujem, in nimam poudara, da bi njih ne vabil. Senator sicer ni prijatelj Avstrije, a njegovo politično prepričanje me kot gostitelja nič ne briga. Že iz diplomatičnih razlogov je važno, da živi človek ravno s takimi pospodi posebno v miru in spravi. Povrh tega je pa njegova hčerka tako ljubka in očarljiva deklica, da je osvojila srce moje žene ob prvem srečanju. Pri nas mora biti zdaj na sleherni zabavi.

— Druge hčere ne poznaš.

— Poznam, toda površno. Prejšnje leto, ko sem se peljal na Dunaj na dopust, sem jo obiskal. Izročil sem ji pozdrave njene rodbine. Nekaj posebnega je njena postava z beneško plavimi lasmi, tako rdečeplavimi, da se zde, kakor bi bili zlati.

— O njej ne veš ničesar natančnega.

— Tukaj v Benetkah se je seznanila z baronom Sternbergom in se kmalu nato poročila. Tega ji ni senator dolgo odpustil Avstrijec — mož njegove hčere! Ker pa je bila vedno njegova ljubljenska, ji je vse prizanesel. Baron Sternberg je bil vedno bolehen. Na nekem lovu na Sedmograškem se je prehladil. Pljuča so se mu vnela in umrl je.

— Sicer ni otrok.

— Še sin je. To se pravi: bil je. Če še živi, kako živi, tega nihče ne ve. V Turinu se je zaljubil v artistkinjo, v cirkuško jahalko. Bila je neki čudovito lepa in imela zanimivo preteklost. Govorili so različno, a jaz si take stvari redko kdaj zapomnim. Znjo je izginil pred kakimi petimi ali šestimi leti. Ljudje klepetajo tako in tako, a niti starši, niti njegovi prijatelji niso še dobili ne od njega ne o njem glasu. Sicer je pa zanj škoda. Pravijo, da je bil zelo

nadarjen in nenavadno soliden, dokler se ni seznanil z jahalko.

— Kdaj si videl nazadnje senatorja?

— Pri meni doma? Prvega januarja, spričo noveletnega sprejema. Petnajstega bi morala biti pri njih zabava, pa so jo nankrat odpovedali, ker se je bolezen hčerke, ki se je pripeljala tisto jutro z Dunaja, nenadoma zelo poslabšala. Od tedaj ne vidiš nobene izmed Castellmarijevih. Ne sprejemajo in tudi ne obiskujejo. Senator pa seveda redno opravlja svoje dnevne posle.

— Ali menite, da je grofica Sternberg res tako nevarno bolna, kakor splošno govore? je vprašal tretji izmed gospodov, komisar dr. Martinič.

Konzul, gospod pl. Sendrov, je zganil rami.

— Bože moj, gospodje, saj vendar poznate dame. Hišni zdravnik, ki je obenem moj zdravnik, pravi, da so povod boleznì duševni boji. Gotova stvar pa je, da Marija, mlajša sestra, ne gre iz hiše in streže bolnico. Cesalka pa temu nasproti zatrjuje, da je baronica sicer jako nervozna in pobita, da se večkrat brez vzroka razjoče in nesmiselno vede, vendar pa ne more biti ravno posebno nevarno bolna.

— Vprašal sem vas vsled gotovega vzroka. Tega kar vam zdaj povem, gotovo ne veste: Težko bolna baronica uhaja skozi zadnja vrata palače v obleki, ki njenemu stanu nikakor ni primerna, v beznico za mostom Rialto, kjer se shaja družba, ki sovraži luč. Do zdaj je bila že dvakrat tam. Shaja se s človekom jako sumljive zunanjosti.

— Odkod pa to veste, gospod doktor?

— Moji agentje stražijo hišo dan za dnem. Ukazano jim je, da slede povsod baronico.

— To vendar ni v Benetkah tako lahko. Ali plavajo tudi za gondolami?

-- Tudi zato je preskrbljeno. Za ta slučaj, o katerem govorimo, pa ni bilo potrebno. In da ni bilo potrebno, ravno to se mi zdi jako sumnjivo. Baronica se ni peljala v svoji gondoli, temveč je šla rajši peš skozi mesto. Bolezen torej ni tako resna, četudi verjamem, da je baronica jako nervozna vsled dogodkov zadnjih dni. Zdi se tudi, da ima dovolj vzroka za svoje samovanje. Tudi baron Fon in jaz sva bila odklonjena, ko sva priglasila svoj obisk

V tistem trenutku se je pojavil s piazzette star gospod. Na roke se mu je naslanjalo mlado dekle. Videlo se je, da sta jako

znana, ker so jih od vseh strani zelo spoštljivo pozdravljali. Tudi konzul Sendrov je vstal in svojima spremljevalcema zašepetal :

— Pojdita z menoj. To je senator Castellmari in njegova hči.

Castellmari je bil eleganten, visok, vitek gospod s srebrno brado in enakimi lasmi. Njegovi hčeri bi prisodil sedemnajst let. V najljepšem cvetju, bledega, nežnega obrazka, temnih oči, v vsej prikazni neizrekljiva dražest, plemenita, elegantna in obenem preprosta v obleki in kretnjah.

Konzul in njegova spremljevalca sta sledila impozantnemu, visokemu gospodu, ki je šel s svojo hčerjo preko in stopil v knjigarino.

— Le sem, zdaj nama ne uideta, je šepetal konzul Fonu in prestopil prag.

Senator je ravno vprašal knjigarja :

— Zakaj pa ni danes spet dunajskih časopisov ?

— Prosim, radi snežnih zametov.

— Kakor hitro jih dobite, mi jih pošljite. Tudi če bo že pozno v noč.

Sendrov je pozdravil senatorja in njegovo hčer in mu predstavil svoja spremljevalca.

Senator se ni mogel izogniti. Obrnil se je k njima in jako ljubeznivo ogovoril barona Fona: Jako obžalujem, baron, da vas nisem mogel včeraj vsled hčerine bolezni sprejeti. Veselilo me bo, če me spet prav kmalu obiščete. Tudi vas, gospod doktor, bom jako vesel!

Baron Fon se je zahvalil z uljudnim poklonom.

Ob pogledu na mlado in lepo devojko je obnemel. Ona je čutila njegov paleči pogled, povescila oči in zardela.

Senator se je hotel posloviti, Sendrov pa je opazil, kako globoko je učinkovala lepa gospodična na Fona, in vprašal:

— Ali se lahko pridružimo, gospod senator?

Senator ni takoj odgovoril. Nazadnje pa se je vdal s pridržanim „prosim“.

Konzul in senator sta šla spredaj, gospodična sredi med Fonom in Martiničem za njima.

Parkrat so prestopili, ko se je razlegel oster žvižg.

Martinič je obstal, se opravičil in odšel.

Pri stolpu z uro je stal razcapan lazzarone. Ko je zagledal Martiniča, je izginil naglo za cerkvijo. Komisar mu je sledil.

— Gospod doktor, ravno zdaj je šla skozi mesto. Prekrižamo ji pot, če se peljemo naglo k mostu Rialto.

— Pa kako? Na gondoli priplavava prekasno. Ali je šla po Frezzeriji.

— Ne, po Merceriji!

— Morda dobimo še vaporetto.

Ne da bi zinil besedo, je hitel komisar preko piazzette.

Vaporetto je ravno priplaval in obstal.

— Ferma! — Dietro! — Pronto! je ukazal kapitan. In s klicem „avanti!“ se je premaknila ladja, ki bi se ji moglo reči tudi beneški tramvaj.

Komisar je nervozno krel, ker so postajali na tolikih mestih.

Vendar enkrat San Silvestro!

Hvala Bogu, ena sama postaja še, pa bo na cilju!

Osmo poglavje.

Na mostu Rialto ni bilo žive duše. Godba na piazzetti je zvalila vse ljude k sebi. Bil je neugoden večer za trgovce, ki so prodajali pod oboki mostu.

Po tleh so stale v vrstah cenene lončene posode, približno tako, kakor pri nas po malih trgih. Zraven je visela ponošena

obleka, ženske srajce, cinasta posoda, mišje pasti itd. Na Rialtu je namreč vse na prodaj, kar skromni benečan rabi.

Dr. Martinič je stopil v malo prodajalnico, agent pa za vežna vrata in gledal od tam proti mestu.

Komisar je že spotoma odložil kravato, ovratnik in manšete. V prodajalni je kupil slabo obleko. Trgovec tudi ni nasprotoval, ko se je kupec kar pri njem preoblekel. Zdelo se je, da je takih slučajev vaje.

Komisar je že zmešal skrbno počesane lase, potisnil na oči širokokrajni klobuk, prosil trgovca, naj shrani obleko, ki jo je slekel, do prihodnjega jutra, in stopil na cesto.

Nihče ne bi mogel spoznati v preprostem delavcu, oblečenem v modro delavsko suktnjo, elegantnega drja Martiniča, ki je še pred pol ure šetal po Markovem trgu s prvim beneškim plemenitašem.

Bil je zadnji čas.

Iz mraka hiš se je izvila visoka in vitka ženska postava, ki je prebirala naglo mostne stopnice, ne da bi opazila oba moža.

Kakih dvajset korakov zadaj ji je sledil previdno mož, deloma skrit v senco hiš. Komisar in agent sta se mu pridružila.

— Ravno tako kakor zadnjikrat! je šepetal agent Huber dr. Martiniču.* Skozi mala vratica zadaj je prišla na plano, zavila po mali ulici mimo Markovega trga in zdi se mi, da gre ravno tja, kakor je šla zadnjič.

— Ali se je spotoma kaj pripetilo?

— Nič takega.

Dr. Martinič je samo pokimal in hitel dalje, kajti v ozkih in križajočih se ulicah je izgubil hitečo žensko vsak hip izpred oči.

Sledili so ji že kakih deset minut. Zopet je zavila v eno pravokotnih, komaj dva metra širokih ulic.

Ko je dospel komisar na ogel, je izginila.

Par sumljivih ljudi jih je srečalo. Izza ogla se je oglasilo pridušeno vrvenje. Stali so pred malo tratorijo, katere napisa vsled teme niso mogli prečitati.

— Tukaj mora biti, Huber! Poglejte! Če se v petih minutah ne vrnete, pomeni to, da ste jo našli. Potem pridem noter tudi jaz.

Huber je prijel za kljuko. Čez pet minut je šel za njim tudi Martinič.

Neprijetno je dišalo po olju. Na gosto se je valil pod stropom dim slabega tobaka. Par zapitih mladcev je sedelo okoli sirovo izdelane, nepogrnjene mize. Pred njimi je stala pijača v lončenih posodah. Od drugih miz je udarjalo na uho prerekanje, vpitje, kletve. Vsak hip je pričel kdo razbijati po mizi.

Svojega agenta je opazil komisar tik vrat. Pod podzidkom je sedela ona in strmela predse.

Zdelo se je, da je globoko zamišljena. Le tu in tam je uprla oči v vrata.

Oštir si je komisarja dobro ogledal in videlo se je, da ni žnjim zadovoljen. Postavil je predenj vrč kislega vina.

Nekaj časa je preteklo, ne da bi se kaj zgodilo. Dr. Martinič je ogledoval čakajočo.

Postala je nestrpna. Z nervozno razburjenostjo je pogledovala vsak hip v vrata.

Dr. Martinič je videl to pot prvič baronico. Iz ovalnega obraza so sijale velike, črne oči. Pajčolan je odrinila nekoliko nazaj. Nad čelom so se videli njeni lepi in bogati lasje. Na straneh je opazil komisar majhne zaponke, enake tisti, ki jo je našel v prahu. Poizkusil je, če bi mogel najti v potezah njenega obraza kaj zlobnega, toda nič ta-

kega ni bilo v njih. Njeno obličje je bilo blede in žalostno. Neizrečno otožno so gledale oči in vsa postava je izražala neravnost.

Spet je minilo nekaj minut.

Naenkrat se je začulo mijavkanje.

Komisar se je spogledal z agentom. Mijavkanje je bilo dogovorjeno znamenje agenta, ki je stal zunaj.

Vrata so se odprla. Vstopil je visok, plavolas mož trudnih potez in povešenih plavih brk. Dasi so bile vse njegove kretnje izmučene, je tičalo vendar v njem nekaj zanosa.

Bližal se je podzidku in pozdravil gospo. Komisar je natančno opazoval. V vedenju ni bilo sledu o drzni vsiljivosti. Nasprotno je kazal prišlec dobre šege, primerne občevanju z baronico. Poklon njegov je bil lahek in prožen. Ne delal bi sramote nobenemu obiskovalcu salonov.

Baronica je pokimala in počakala, da prične govoriti sam. Došlec se je ozrl k sosednji mizi. Ko je videl, da se gosta med seboj pogovarjata, je nalahko vprašal.

— Ali imaš denar s seboj?

Baronica je pokimala.

— Koliko?

— Kolikor si zahteval.

— Daj sem!

— Nekaj ti moram prej povedati. Ta stvar se mora končati. Potrebna sem miru. Poslušaj! Koliko zahtevaš, še . . .

Pričela je šepetati in komisar je ni več razumel.

Odgovor se je zopet razložil.

— Recimo 30.000 kron. Ti dobro veš, da je to jako malo. Dobil bi bil še enkrat toliko, da mi ni tisti večer vsega pokvaril.

Baronica se je zdrznila.

— Nehaj, nehaj!

Potegnila je z roko preko črnoobrobljenih oči in strmela predse.

Siloma se je naenkrat zravnila in pričela:

— Torej s 30.000 kronami bi bilo opravljeno.

— Da, toda niti vinarja manj.

— Ali se ne bojiš, je vprašala čez nekaj časa, da bi te naznanila?

— Ne! Predobro veš, da bi razrušila beseda iz mojih ust vso tvojo življensko srečo. Sicer je mogoče, da bi ti sebe žrtvovala, ali cele svoje obitelji ne bi nikoli.

— Denar prejmeš.

— Prav. Še danes se peljem nazaj v vstrijo. Kakor hitro prejmem denar, ti šljem kar želiš, po kakem zaupniku, ali

pa ti prinesem sam. Zdaj mi pa odštej 4000 kron. Čas beži.

Komisar je že dalje časa opazoval par sumljivih moških, ki so sedeli za sosednjo mizo in vlekli na ušesa, kar sta govorila baronica in njen čudni znanec, Ko je izročila baronica več bankovcev, so se pomembivo spogledali, Eden, ki je imel brazgotine na licu, je šel ven.

Baronica in njen znanec sta si rekla potihoma še par besed. Nato je on vstal, potegnil ovratnik kvišku. upognil krajce svojega mehkega klobuka, se leno, a kavalirsko poklonil, vrgel oštirju liro in odšel.

Hitel je na severno stran proti železnemu mostu, ki vodi v Mestre. Agent Krof, ki je stražil pred gostilno, mu je sledil.

Par minut nato je prišel iz temnega vhoda neznan mož in tudi sledil.

Tudi baronica je zapustila lokal.

Za njo sta stopila iz krčme tista dva možka, ki sta jo v krčmi tako pozorno opazovala.

Komisar je rekel agentu:

— Dajte mi zunaj vaš samokres, Nam bo še prav hodil.

Nato sta šla z agentom naglo proti mostu Rialto.

Ko sta prešla dve ali tri ulice, sta čula, kako je nekdo zakričal.

Tekla sta v tisto smer, odkoder je prihajal krik. Iz ulice v ulico sta hitela, dokler nista prišla do mračnega prehoda. Tu sta videla dva moška, ki sta vrgla žensko na tla.

Komisar in agent sta zgrabila vsak enega zadaj za ovratnik. Potegnili sta jih od ženske, ki je ležala brez giba kakor v omedlevici.

Zdaj so se zasvetili noži.

S kletvijo se je hotel vreči prvi na drja Martiniča.

Toda komisar je nameril hladnokrvno samokres.

Potepuh je odskočil in zbežal.

Tudi tisti, ki se ga je oklenil agent, je potegnil nož.

Zadel je agentovo roko. Agent je lahko kriknil in ga izpustil. Drugi potepuh je zbežal za prvim.

Agent je hotel za njima, dasi je bil ranjen. Toda komisar ga je ustavil.

— Naj uide, pustite ga. Naju čaka važnejše delo.

Isti hip je počil v smeri na Mestre strel iz samokresa, takoj za njim drugi...

* * *

Dr. Martinič se je sklonil k baronici, ki je ležala kakor mrtva.

Oči so bile zaprte, lica bleda. Poteze krog ust so ji neprenehoma vztrepetavale.

Komisar jo je poklical:

— Gospodična, gospodična!

Ušne so se premikale, kakor bi hotela odgovoriti, ali iz ust ni bilo glasu.

— Če bi le vedel, kje je kak zdravnik ali vsaj lekarna. Ljudij ne maram klicati... lahko bi jo spoznali. Huber, poglejte, če je kje v bližini kaka gostilna!

Agent je tekel do prvega ogla in zaklical:

— Luč vidim. Tu bo menda tudi prenočišče.

— Spraviti je morava tja. Ali bi mogli pomagati?

— Mislim, da.

Komisar je prijel baronico pod pazduhami, ranjeni agent pa je pomagal, kakor je mogel. Tako so prišli počasi v vežo gostilne. Krčmar jih je nezaupno ogledoval.

Dr. Martinič, ki je znal laško, je dejal:

— Gospodično sem našel nezavestno na cesti. Pokličite zdravnika in odprite nam kako sobo.

Ob teh besedah je izročil gostilničarju bankovec.

Denar je oštirja popolnoma pomiril. Žurno je stopal po stopnicah spredaj, odprl nizka vrata in se odmaknil, da sta mogla dr. Martinič in agent s svojim bremenom naprej.

— Po zdravnika grem sam. Po prijatelja drja Sarta, ki ga najbolj priporočam. Sedi v bližnji kavarni. V par minutah se vrnem.

Dr, Martinič je položil nezavestno baronico na divan. Mlada deklica je prinesla sveže vode in močila baronici senca.

Agent si je med tem izmil v mrzli vodi rano, ki ni bila posebno globoka. Obvezal jo je z robcem.

— Kmalu bi bil nekaj pozabil, gospod komisar. Potepuhu, ki sem ga zgrabil, je padlo to-le iz rok. Ukral je gotovo tej dami.

S temi besedami je izročil dr. Martiniču medaljon.

Komisar ga je odprl in začudeno vzkliknil.

V medaljonu sta bili dve sličici. Ena je kazala stotnika avstrijskega generalnega štaba, druga umorjenca z Dorotejine ceste.

To je važno in pomenljivo!

Razmerje med to gospo in umorjencem je bilo gotovo več kakor navadno, ker je nosila ona v medaljonu njegovo sliko. Do-

kaz je zdaj jasen, da nikoli tega! Kako je dobila sliko? Zakaj je bežala iz Avstrije, mesto da bi klicala na pomoč oblasti, ki naj bi izledile morilca tistega, čigar sliko nosi s seboj!

Ali potrebno je, da ona za zdaj še ne izve, kako se pogrezajo drugi v njeno skrivnost. Komisar jo je hotel presenetiti, stopiti pred njo z dokazi, ki izključujejo sleherni izgovor. Zaprl je medaljon in ga spustil v njeno torbico. Sledov, da bi se pričela zavedati, na bledem obrazu še ni opazil.

Med tem je prišel zdravnik, ki je bil postaren in je jako hitro govoril. Pogledal je gospo in izjavil, da ni nič nevarnega. Gospodje naj se pomirijo, bolnica se je samo globoko prestrašila ali kaj takega in se bo kmalu zavedla. Nato jo je kušal z raznimi sredstvi predramiti.

Prej blede lica baronice so se nalahko pordečila. Parkrat je vzdihnila, nato je odprla počasi oči.

S pogledi, polnimi straha in začudenja, je ogledovala neznane može. Naenkrat ji je zasijala iz oči nenavadna groza.

Napol se je dvignila, segla h glavi in jecljala:

— Kje sem — kaj hočete?

— Ne bojte se, gospodična, je odgovoril dr. Martinič, našli smo vas brez zavesti na cesti in vas prinesli sem, da vam pomagamo.

Ta odgovor je baronico nekoliko pomiril.

— Prosim vode.

— Najboljši bi bil kozarec dobrega vina, je svetoval zdravnik.

Komisar je pomignil oštirju in ga vprašal, če ima v kleti šampanjca.

— Slučajno, res imam ga, je dejal oštir. Od zadnje svatbe je ostala še ena steklenica.

— Prinesite jo!

Vino je baronico okrepilo. Vidno se jeboljšalo njeno stanje. Vstala je, si popravila toaleta in segla po ogrinjalu.

— Domov hočem. Gotovo že jako skrb zame. Ali sem že dolgo tukaj?

— Kvečemu četrť ure.

— Potem še ni pozno.

— Devet je ura, je rekel zdravnik.

— O, potem se mi jako mudi, iskrena hvala, gospodje!

— Oprostite, gospodična, ne morem vas pustiti same. Š prijateljem vas bova spremila.

— Ne, ni treba, hvala. Počutim se prav dobro. Stanujem v bližini. Takoj onstran mostu. Teh par korakov stečem sama.

— Gospodična, je pripomnil komisar s tišjim glasom, bojim se za vašo varnost. Spomnite se, kaj se je zgodilo pred četrtinko ure.

— Napadli so me, se mi zdi. Dva moža sta planila nadme. In le vi . . .

— Ne omenjam tega zato, se je branil dr. Martinič, temveč zato, ker se bojim, da bi vas lopova zopet napadla. Prosim, dovolite mi, naj vas spremim vsaj tako daleč, da boste na varnem. Poslovil se bom, kadar boste želeli.

Baronica je zmišljala.

— Ali, prosim, res ni potrebno.

— Nočem se, dovolite, vsiljevati. Gotovo pa ne boste nasprotovali, da vama v primerni razdalji slediva vsaj do mostu.

Baronica je še trenotek premišljala, nato pa rekla:

— Če hočeta biti na vsak način tako ljubezniva, pa pojdita torej kar z menoj.

Dr. Martinič je ponudil baronici roko in jo peljal previdno po ozkih stopnicah.

Na cesti je baronica parkrat globoko vzdihnila in se z vso težo života oprla na doktorjevo roko.

— Strah mi še leži v udih. Težje hodim, kakor sem se nadejala. Hvala lepa, ker ste se zame tako ljubeznivo zavzeli. Brez vaši pomoči bi ne prišla domu.

Počasi so šli proti mostu. Ulica je bila popolnoma prazna. Mesec je sijal in sence streh so se določno črtale po tleh.

Agent Huber se je oziral na vse strani, pa ni nikjer ničesar sumljivega opazil. Za vsak slučaj pa je tiščal samokres v roki.

Baronica je šla molče in globoko zamišljena ter se krepko opirala na komisarjevo roko. Kdo je ta mož, ki jo pelje? se je vprašala in od strani naglo pomotrla spremljevalca. Inozemec je. Njegova laščina kaže, da je Nемеc. Vedel se je pa tako dostojno, da to ni soglašalo z njegovo slabo obleko.

— Vi se mudite gotovo samo mimogrede v Benetkah? ga je vprašala.

— Da, prišel sem po poslu.

— Kje pa sicer živite?

Dr. Martinič je imenoval večje avstrijsko mesto.

— Tam?

— Ali poznate to mesto?

— Poznam, je odvrnila obotavljaje se. Služila sem tam pri neki gospodi.

— Tako, — služili ste . . . Pri kom pa?

— Pri neki gospe, čakajte — kako se ji že pravi . . . da, da: gospa pl. Sellheim.

— Potem govorite tudi nemško?

— Malo. Dobro ne.

Baronica je umolknila.

Do mostu nista več govorila.

— Tako; še enkrat iskrena hvala! Ali mi nočete povedati svojega imena? Morda se ponudi prilika, da vam izkažem svojo hvaležnost zato, kar ste mi danes storili.

— Moje ime je Martinič, se je predstavil komisar in izgovoril svoj priimek namenoma nerazločno.

Baronica je obstala in mu ponudila roko.

— Ali smem vedeti, komu sem mogel storiti neznatno uslugo?

— Jaz sem Maria Feretti, stanujem v uliči Riva del Sol, št. 132.

— Gotovo mi dovolite, da jutri povprašam po vašem zdravju.

— Prosim, ne . . . Namreč — jutri potujem v Turin, kjer nastopim pri neki gosposdi šolo . . . In zato vas tudi prosim, da bi o današnjih dogodkih molčali. Izgubila bi službo, če bi o tem moja gospoda kaj izvedela. Prosim, zdaj me ne spremljajte več. Par korakov od tu stanujem. Če bi

bi me videli v moški družbi, bi bilo to slabo zame.

— Kakor želite! Lahko noč! Morda na svidenje!

— Na svidenje! Če nanese slučaj, da se še kdaj srečamo in bi vas jaz ne spoznala, me dajte spomniti samo na most Rialto. Se enkrat srčna hvala!

Zadnje besede je govorila z grandezzo visoke dame. Celo tisti običajni, milostivi salonski smeh je zaigral za hip na njenem obrazu.

Komisar in agent sta trenotek počakala. Slišala sta njene izgublajoče se korake.

— Huber, pojdite previdno za njo! Najbrž gre naravnost domov. Današnja izkušnja ji je prepodila smisel še za kako tako pot, kakor je bila popoldanska. Bolje pa je, če ji sledite. Človek ne ve.

— Kje se najdeva, če bo treba.

— V hotelu.

Agent je naglo odšel za baronico, dr. Martinič pa je stopil v gondolo in se peljal v hotel.

Drugega agenta še ni bilo domov. Baron Fon pa je sprejel izredno srečen in vesel komisarja, ne da bi opazil njegovo obleko, in vzkliknil:

— Rečem vam, da ni na svetu lepšega dekleta, kakor je mala Castellmari.

Deveto poglavje.

Ko je prišel agent Krof dve uri pozneje domov, je pisal dr. Martinič še poročilo za policijskega svetnika Korena. Opisal je natančno dogodke pri mostu Rialto in izrazil nado, da bo prihodnje dni njegovo delo v Benetkah končano.

Agenta je poklical takoj k sebi. Izvedel ni posebnega.

Tujec, ki mu je sledil, je šel po ovinku proti železnemu mostu. V ulici Bocho di San Pietro ga je neki potepuh napadel. Tujec se je postavil v bran, nastavljal samokres in dvakrat ustrelil na napadalca. Potepuh je ušel, tujca je čakala gondola. Stopil je vanjo in se peljal proti Mestru. Agent je čakal, da se je gondola vrnila. Gondolier je povedal, da je dospel tujec ravno prav k vlaku. Odpeljal se je.

Dr. Martinič je sestavil brzojavko, s katero je obvestil svojo policijo o prihodu sumljivega tujca. Pismo in brzojavko je izročil agentu, ki je nesel oboje takoj na pošto.

Spal je dobro. Zjutraj je šel v kavarno. Baron Fon je bil že tam in pred njim na mizi je ležal velik šopek.

Komisar ga je porinil proti robu mize.

— Ljubi baron, je rekel, vi ste popolnoma pozabili, po kaj sva prišla v Benetke. Včeraj nisem hotel motiti vašega srečnega razpoloženja, danes pa nehajte z ljubezenskimi zadevami in . . .

— Pardon, ljubi doktor, ga je prekinil baron Fon, povedati vam moram na vsak način, da sem od včeraj dalje popolnoma drugega mnenja.

— Tako, zakaj pa?

— Ker ne more biti tako čisto, sveto in nežno bitje, kakor je Marija, sestra morilke. Ker ne more hči takega moža, kakoršen je senator, delati zločinov.

— Prosim vas moram, da pustiva na stran pomisleke, ki jih narekavajo čustva. Na ta način ne pridejo nikomur hudodelci v roke.

Komisar je nato obvestil barona o dogodkih prejšnjega dneva.

— Kakor vidim, nameravate Castellarijeve obiskati. Dovolili boste, da grem z vami.

Dr. Martinič in baron Fon sta bila ta pot sprejeta.

Sluga jih je peljal skozi stebrišča do razkošnih stopnic in po stopnicah v veliko dvorano, ki je kazala bogastvo in slavo nekdanjih beneških dožev.

Dvorana je bila velikanska. Na obeh straneh so se vrstila visoka okna. Ena vrsta je bila obrnjena na lagune, druga na Campiello. Na levo in desno je vodilo več visokih, v renesančnem slogu izdelanih vrat v notranje prostore.

Skozi ena teh vrat je peljal sluga oba gospoda v manjši salon. Stene so bile odete s starinskim, težkim, temnordečim svilenim brokatom in po njem so se vrstile slike dedov in babic.

Tik kamina iz črnega marmorja je sedela v usnjenem stolu Marija di Castellmari. Njena fina, in vitka postava v ohlapni, a elegantni domači obleki je najboljše učinkovala. Skozi okna je sijalo nanjo sonce.

Marija di Castellmari je sprejela barona s prelepim smehljajem ter opravičila svojega očeta, ki se je mudil pri seji.

— Moji sestri je od včerajšnjega večera tudi slabše, zato se morata gospoda zadovoljiti z menoj.

Dr. Martinič je čutil, da je odveč. Lepa gospodična se je bavila samo z baronom Fonom.

Komisar si je ogledoval iz dolgega časa slike dedov in babic, ki so visele po marmornatih stenah.

Poleg slike senatorja je bilo prazno mesto, a poznalo se je, da še ni dolgo tega, odkar je od tam odstranjena slika. Gosposki je zato rekel naravnost:

— Tam je visela gotovo slika vašega brata.

Marija je plašno pogledala in odgovorila:

— Res, ali kako pridete na to?

— Mislil sem samo. Vsi moški člani rodbine so tukaj, a ena sama slika manjka... tako sem prišel na to. Zakaj ste pa podobno odstranili?

— Papa je ukazal. Takrat, ko se je moj brat (pričela je trgati besede) v to osebo — moj Bog! — igrala je v varietetu — zaljubil. Niti njegovega imena ne smemo več imenovati. Bili so jako žalostni časi...

Marija se je obrnila spet k baronu. Videlo se ji je, da ji ta pomenek ne ugaja.

Dr. Martinič je premišljal, kako bi v teh razmerah ravnal. Med tem so se odprla vrata in senator je vstopil.

Pozdravil je gospoda, posebno ljubeznjivo pa barona.

Dr. Martinič je prosil takoj za kratek pomenek. Senator ga je hladno povabil, naj mu sledi.

V sobi, kjer je senator delal, sta šedla. Senator za pisalno mizo, Martinič na stol ob desni.

— Prosil bi vas za par pojasnil, gospod pl. Castellmari, je pričel komisar.

— Jako rad, gospod, sem vam na razpolago, samo če mi je mogoče.

— Prosim, ali ste bili pred štirimi leti v kraju Marcone?

— Bil.

Odgovor je zvenil hladno in ostro. Obraz se ni izpremenil niti za troho.

— Ali se še spominjate moža po imenu Bartolomeo Giardini?

Zdaj je spreletel senatorjeva lica lahen trepet.

— Da, je odgovoril z istim glasom kakor prej.

— Ali mi morete povedati o tem možu kaj natančnejšega?

— Mehanik je bil. Parkrat je delal takrat v moji vili, če se prav spominjam. Več ne vem.

— Oprostite, vaša hčerka, baronica Sternberg bi utegnila nemara več vedeti?

— Ne vem. Moja hči dela to, kar hoče. Prosim, pojdite k njej.

— Potem bi vas, gospod senator, samo še nekaj vprašal.

Komisar je segel v žep in prinesel iz njega fotografijo Strebingerjevo.

— Ali je to Bartolomeo Giardini?

Senator je strmel v sliko z velikimi očmi, stisnil ustne in molčal.

Naenkrat je vstal in se ponosno zravnal. Vprašal je:

Zakaj in s kakšno pravico me izprašujete?

Tudi dr. Martinič je vstal. Sprevidel je, da se je treba legitimirati. Poklonil se je in odgovoril:

— Jaz sem policijski komisar.

Imenoval je biro, kjer je stalno služboval.

— Tako . . . policist? In kaj vas je privedlo v mojo hišo?

— Velikemu zločinu je treba priti do dna. V vašo hišo sem prišel zato, ker sem mislil, da mi pojdete gotovo na roko pri iskanju morilca, ki je umoril znanca vašega cenjenega doma.

Obraz senatorjev se je pomračil.

Odgovor je zvenel kakor grožnja.

— Kdo pravi, da je bil ta mož znanec mojega doma?

— Trajalo bi predolgo, če bi vam hotel naštetiti, gospod senator, vse razloge, ki to dokazujejo. Priče lahko potrdijo, da je vaša hči tega moža obiskala, da je sedel za vašo mizo v kraju Marcone, da je imel zveze z vašo starejšo hčerjo.

Senator se je obrnil stran in strmel nekaj časa skozi okno na lagune. Ko se je spet okrenil, je bil bled.

— Na sliki je Giardini. Bil je sin mojega mladostnega prijatelja — z mojo starejšo hčerjo sta se skupaj igrala kot otroka. Če bi se bila takrat v Marcone poročila, bi ne bil nasprotoval. Ali bi še sicer radi kaj vedeli?

— Ne. Hvala. Čudim pa se, da me vi ničesar ne vprašate. Giardini je bil v mestu, kjer službujem, 7. januarja umorjen.

Zadnja kaplja krvi je izginila iz senatorjevega obraza.

— Molčite, je zakričal s hripavim glasom. Znano mi je vse, kar hočete povedati, a ne maram teh grozot še enkrat poslušati. Bartolomea Giardinija je imela rada moja hči in tudi jaz sem ga imel rad. Ne vrtajte po ranah, ki še niso zaceljene!

— Gospod senator, se je opravičil dr. Martinič, služba mi nalaga, da moram govoriti o stvareh, ki so drugim neljube. Prosim vas samo še da mi omogočite obisk pri vaši starejši hčeri.

— Meta je zelo bolna. Razburjenje bi utegnilo biti zanjo usodno. Kakor hitro pa bom videl, da vas moja hči lahko sprejme, vas obvestim

— Gospod senator, je povzel komisar še enkrat, bodite prepričani, da je moj edini namen, razjasniti kako temno zadevo. Zdaj, ko je umorjenec znan, treba izslediti samo še morilca.

— Če vam morem pri tem pomagati, storim to z veseljem.

Ko se je vrnil Martinič v salon, je sedela mlada dvojica v kotu, čebljala tam in se smejala, da je bilo veselje gledati. Baron Fon je očitajoče pogledal komisarja, vstal in se ž njim vred poslovil.

Senator je bil popolnoma miren. Drju Martiniču je segel v roke sicer nekoliko trdo, z baronom pa sta se presrčno poslovila.

Marija in baron pa sta si ljubko objubila:

— Na svidenje na trgu sv. Marka.

* * *

Popoldne sta šla baron in Martinič na trg sv. Marka. Dr. Martinič se ni malo začudil, ko ga je sprejel senator z besedami.

— Moja hči vas prosi, če je mogoče, da bi stopili takoj k njej.

Martinič se je takoj poslovil. Na gondoli se je pripeljal pred palačo del Angelo.

Sluga ga je vprašal.

— Ali so gospod tisti doktor, ki jih žele gospa baronica sprejeti?

Komisar je potrdil in nato sledil slugi po nešteti sobah. Baronica Sternberg ga je sprejela v majhnem prostoru, razsvitljenem z negotovo svetlobo luči, ki je stala na mizi in bila zastrta s čipkami.

Na sebi je imela preprosto obleko angleškega kroja. Rdečkasto svetli lasje so bili nalahko speti in so obdajali v širokih valih mali in lepi obraz. V njenih očeh je ležalo nekaj iskajočega.

— Gospod doktor, izvolite sesti. Čula sem, da bi radi z mano govorili.

Ponudila je belo, fino roko in ga ž njo takorekoč prisilila, da je sedel v fotelj. Zdaj mu je sijala luč naravnost v obraz.

Na baroničinem obrazu se je prikazal strah. Stopila je nehote korak nazaj. Videlo se je, da se premaguje. Ko je spet sedla ter se takorekoč pogreznila v mrak, se je

naglo prilagodila položaju. Njen obraz je bil vsakdanji. Samo malo bledejši.

Komisar je prevdaril situacijo. Baronica ga je takoj povabila. To kaže, da ima posla z energično žensko in tudi zelo zvitō, kar je lahko sklepati iz tega, da je posadila njega v ostro luč, sebe pa v mrak.

Njenega straha in nenadnega presenečenja ni prezrl. Jasno je bilo, da je spoznala v njem tistega, ki jo je rešil pri mostu Rialto. Ali je slutila, zakaj je prišel? Ali je že uganila, kakšno službo opravlja tisti, ki se je mešal med potepuhi v zakotni ulici?

Gotovo je bilo, da ni bil tak posel z baronico lahak. Na poti je bilo visoko mesto, ki ga je zavzemala v javnosti, njeno življenje, ki je bilo brez prigovora, njena izobraženost in odločnost, ki je sijala iz njenih oči.

— Oče mi je rekel, da bi mi radi stavili par vprašanj. Ker je jasno, da sem udeležena pri stvari, zaradi katere ste prišli v Benetke, sem se odločila, da vas takoj sprejemem. Prosim, vprašajte kar neženirano. Kar vem, rada povem.

— Baronica, kaj ne, v tem, da ste dobro poučeni, zakaj se mudim tukaj, še ne motim?

— Oče mi je pravil. V vašem mestu se je pripetil umor. V umorjencu ste spoznali mojega nekdanjega ženina Bartolomeja Giardinija. Vi imate nalog, izslediti morilca. Ali je tako?

— Da. To se pravi: iščem tisto osebo, ki je zagrešila zločin.

— Saj sem prav razumela. Rekla sem, da iščete morilca.

— Oprostite. Mogoče je tudi, da je ženska umorila Giardinija, je pripomnil komisar, in naglasil pri tem besedo „ženska“.

Baronica je uprla svoje velike oči v Martiniča.

— Ali imate vzroke za tako domnevo?

— Oprostite, baronica, to mora ostati za zdaj še skrito.

— Bilo bi zanimivo, je šepetala predse. Ženska . . . ?

Nato je izpregovorila spet na glas in uprla pogled v komisarja.

— Torej, prosim, kaj bi radi izvedeli?

— Najprej, kaj mi morete vse povedati o Giardiniju.

— Tega ni mnogo. Spomini iz srečnih otroških let. (Njen glas bil zdaj mehak in sanjav). Sanje o lepi bodočnosti, pripovedke v otroški izbi, vožnje na gondoli v meščini, izprehodi pod starimi platanami.

Stem vam bo malo pomagano. (Njen glas je postal strožji). Bil je tovariš moje prve mladosti in ljubila sva se. Hotela sem ga poročiti. Takrat je prišla katastrofa in ločila sva se.

— Menite aretacijo zaradi osumljenja špijonaže?

— Da!

— Ali je bil Giardini res špijon v italijanski službi?

Baronica je dvignila ponosno svojo malo in plemenito glavo ter pogledala postrani komisarja.

— Ne vem. In če bi vedela, nebi nato odgovorila. Revček je mrtev. Pustiva ga v miru počivati. Kako je služil pred leti domovini, to je zdaj vse eno.

— Ne zamerite to je tako: Ne bi bil tega vprašal, če bi ne bil umor v zvezi z drugim hudodelstvom, ki se tiče špijonaže.

Baronica je pogledala nejevoljna kvišku. Hladno je odgovorila:

— Vi vendar ne boste trdili, da je ukradel Giardini papirje iz miznice feldmaršallajtnanta Holmhorsta? Bartolomeo Giardini ni tist

— Čudno, kako dobro vam je vse znano

— Ekselenca Holmhorst je moj stric. Mnogo sem čula o tej stvari. Ali ponavljam:

Giardini ni s tatvino teh papirjev v nikakšni zvezi.

— Tako odločno trdite to . . .

— Giardinija sem natančno poznala, je baronica glasno nadaljevala. Bil je goreč patrijot. Ali bil je tudi značajan in častivreden mož, ki se ne bi bil nikoli odločil za tatvino.

— Baronica, vznemirjate se po nepotrebnem, ker nisem dolžil Giardinija tatvine. Rekel sem le, da sta oba zločina v zvezi, za kar imamo dokaze. Zato vas moram še enkrat vprašati . . .

— Povedala sem vam že, ga je prekinila baronica, da o tem ničesar ne vem in da bi vam ne pravila, če bi kaj vedela. Nepotrebno je torej, če me s tem še dalje mučite. Ali vam še lahko kaj drugega pojasnim? Glede teh stvari pa vas najnujnejše prosim, da jih pustiva pri miru.

— Kakor hočete. Gotovo ni moj namen, da bi vam budil neljube spomine.

Komisar je pomolčal in nato naravnost in lahkotno vprašal:

— Vam, baronica, so gotovo dogodki našega mesta malo znani, ali ne?

— Kako naj to razumem?

— Menim, da mi ne morete povedati ničesar ne o umoru ne o tatvini.

— Kako pridete do domneve, da bi jaz ...

— Stvar ni tako daljna, je odgovoril komisar. Umorjeni Giardini je bil vaš zaročenec. Dognali smo, da je bil v našem mestu že osem dni prej, predno je bil umorjen. Nadalje je najel na jako sumljiv način pod nepravim imenom na Dorotejini cesti malo stanovanje dan potem, ko so bili ukradeni vojaški dokumenti. Ne bi bilo popolnoma nemogoče, če bi bili imeli vi ž njim kake stike.

— Ne, je odvrnila, po onem nesrečnem dogodku nisem z Giardinijem več govorila. Tudi videla ga nisem več.

In tiho je dostavila:

— Nikoli, nikoli več.

Molčala je minuto in potegnila nato z roko preko čela. Potem je nadaljevala:

— Da je v mestu, sem izvedela iz časopisov.

Komisar se je neopazno nasmehnil. Zdaj jo je ujel ...

-- Iz časopisov ste to izvedeli? Tako, tako ... Kje ste pa to brali?

— Tega se več ne spominjam. V enem izmed časopisov pač.

— Oprostite baronica, ali vsaj v tej edini točki se gotovo motite. Razen treh

policijskih uradnikov nihče ne ve, da sta Giardini in Strebinger ena in ista oseba. To stvar sem šele jaz dognal s pomočjo vašega očeta. Torej v časopisu niste izvedeli, da je Giardini v mestu.

— Mislila sem, je odgovorila baronica, ne da bi se vznemirila, na umor. O umoru sem čitala v časopisu i oče mi je povedal, kdo je umorjenec.

— Ne zamerite, toda tudi to bo težko mogoče. Vaš mir, vaši jasni in preiščljeni odgovori kažejo, da ne tičite pod vtiskom strašne novice, ki ste jo šele pred dobro uro čuli. Prosim vas torej, povejte mi točneje, kako ste izvedeli o umoru Giardinija?

Meta je uvidela, da se je zaplela z nepremišljenim odgovorom. Zašla je tako v težek položaj, iz katerega se ni mogla izmotati.

— Tako je, kakor sem rekla. Kako morete soditi, kako je name poročilo vplivalo? Saj vendar nič ne poznate. Vam so neznane vse okoliščine, ki bi mogle name delovati. Kaj veste o mojem duševnem življenju? Dolgo je že tega, kar sva se z Giardinijem zadnjič videla.

— Vse prav, ali —

— Kdo vam pravi, da ga še ljubim? Ali ni mogoče, da bi mi ne bilo nič več zanj? Ali pa sem zadeta zdaj-le v dno srca? Morda divja v mojih prsih vihar, ki ga hočem, ali pa tudi moram prikriti? Kaj pa vi sploh veste?

— Več nego si vi mislite, baronica. Sicer bi me ne bilo danes v Benetkah, sicer bi ne govoril danes z vami.

Zadnjo besedo je krepko naglasil.

— Z menoj? Kaj pa mene vsa ta reč briga? Ali, gospod doktor! Premislite vendar! Če bi mi bil ta pogovor količkaj nevaren, bi vas kratkomalo ne bila sprejela. In še enostavneje: Odpotovala bi iz Benetk, predno bi se vam sanjalo.

— To bi ne šlo lahko. Moji ljudje vas že pet dni stražijo. To vam povem zato, da nebi morda po tem razgovoru kaj takega poizkusili.

Baronica je ostrmela.

— Kaj — naj — to — pomeni? Zakaj me stražijo policaji? Kaj hočete od mene?

Komisar je pomaknil stol bliže k baronici in ji gledal ostro v oči.

— Vedel bi rad, zakaj ste 13. januarja nenadoma odpotovali iz našega mesta. Kje je vaš rumeni avto? Zakaj ste pred

svetom bolni, na skrivaj pa se sestajate v beznici onstran mostu Rialto s sumljivimi ljudmi? Zakaj ste dali včeraj onemu možu toliko vsoto denarja? Zakaj hodite oblečeni kakor navadna predmestna deklina ponoči po Benetkah, zakaj — ne zamerite, včasih se vam ponesreči — igrate vlogo služkinje in odklanjate moje spremstvo, češ da bi vam to pri vaši gospodi škodovalo? Pred vsem pa bi rad slišal, kje ste bili 12. januarja med poldeveto in polenajsto uro ponoči?

— In čemu bi radi vse to vedeli? je vprašala baronica. Ustne so ji trepetale in svoje oči je umaknila ostrim komisarjevim pogledom.

Komisar si je naglo ogledal prostor. Samo ena vrata so bila in sicer za njegovim hrbtom. Vstal je in rekel ukazujoče:

— Ker ste zelo osumljeni, da ste se udeležili umora na Dorotejini cesti.

Metin obraz je bil bled kakor zid.

Skočila je kvišku in strmela par hipov v komisarja. Nato je padla v naslonjač, zakrila z rokami obraz in pričela krčevito jokati.

Deset minut je minilo, predno se je mogla baronica obvladati. Parkrat se je

zdelo, da hoče govoriti. Končno si je vendar pomogla toliko, da je rekla:

— Kar pravite... je grozno... Jaz... da bi bila pomagala Giardinija... umoriti?... Njega, ljubega mladostnega prijatelja... nežnega druga mojih otroških let?... To da sem zakrivila? Kdo si je izmislil to blaznost? Kdo? Kdo?

Komisar je izprevidel, da tako ž njo hičesar ne opravi. Treba jo je bilo pred vsem pomiriti.

— Prosim vas, baronica, ne razburjajte se. Mogoče je kriva čudna zamotanost stvari, da so oblasti ravno vas osumile. Treba je, da mi odgovorite le na nekaj vprašanj in sumničenje takoj samo od sebe razpade. Zato pa je treba mirnega prevdarka.

Baronica se je naslonila nazaj. Glava ji je padla na prsi.

— Prosim, dajte mi tisti zavojček z mizice, je kazala in prosila.

Komisar ji je ustregel. Pogledal je napis, ki se je glasil: brom.

Baronica je vzela s tresočimi prsti dva praška. Nato je rekla:

— Prosim, molčite par minut.

Pomaknila se je nazaj v kot, zaprla oči in obmirovala.

Dr. Martinič je imel zdaj čas premišljati.

Gospa se mu je smilila, toda kaj naj napravi? Najhušega ji še ni povedal, a povedati ji mora, če hoče kaj doseči. Izdala pa se je s svojim govorjenjem sama. Jasno je, da je v zvezi o hudodelstvu in da se trudi na vso moč, kako bi to prikrila.

Baronica je končno odprla oči in se obrnila trudno h komisarju:

— Torej, prosim, zdaj pričnite. Če mi bo mogoče biti mirni spricho dejstva, da me sumite za sokrivko umora, tega ne vem. Storila pa bom, kar morem.

Prenehala je in globoko dahnila. Nato je nadaljevala:

— Če sem prav razumela, ste me vprašali, zakaj sem potovala iz vašega mesta dvanajstega zvečer. Že prej sem se namenila, peljati se k staršem. Za petnajstega je bila napovedana pri nas veselica, katere bi se bila morala udeležiti. Odpekljala sem se zato trinajstega zjutraj. Rumeni avtomobil, po katerem vprašate, mi je sledil do kraja Mestre. Tam sem ga naročila predati, ker ga tukaj ne morem rabiti. Šofer Šot se je vrnil v mesto. Avtomobil mi je samo sledil. Imela sem na njem nekaj stvari, katerih nisem zaupala

železnici. Zvečer pred svojim odhodom sem bila na maskaradi. Ali ste zdaj zadovoljni?

Komisarju: je bilo za hip nekoliko neprijetno.

Obšlo ga je nekaj, kakor da bi ga bila gospa prevarila. Že jo je bil spretno stisnil v kotiček, zdaj pa ji je dal časa, da se je zbrala, in vse premislila, kar je za previdno odgovarjanje potrebno.

Res je zvit! Tudi brom ji je dal sam v roke! Naravno je, da je zdaj vse dobro prevdarila. Da se ni v svojem premišljevanju s čim drugim bavila, kaže to, da se je dotaknila takoj v prvih stavkih najvažnejših vprašanj.

In nezadovoljen sam s seboj sklenil je naglo postopati. Naj se zgodi, kar se hoče.

Ne, baronica, z vašimi odgovori nisem zadovoljen. Če je bil vzrok vašega odhoda popolnoma družaben, kako si naj potem razlagam, zakaj ste tako nenadoma odšli. Zakaj ste bili tisto noč pred odhodom tako nemirni, obupani? Eden najboljših vaših prijateljev, stotnik Fernkorn...

Baronica se je zdrznila.

— Tudi to ime se navaja? je zajecala.

— Tudi to! je nadaljeval neizprosno komisar. Torej stotniku, kateremu niste ničesar prikrivali, gotovo niste brez vzroka

zamolčali svojega odhoda. In to še posebno ne, ker ste potovali, kakor pravite, zaradi domače veselice. Vaš odhod je bil nenaden; bil je posledica važnega dogodka, bil je pravi beg.

— Ali zakaj naj bi bila bežala? Recite mi to, zakaj?

— Prosim, ne prekinjajte me! Za svoj rumeni avtomobil ste se odločili šele zadnjo minuto. Sklenili ste ga vzeti s seboj. Naročili ste bili že izvoščka, ki naj bi vas peljal na postajo. Šoferju ste naročili, naj vam sledi, toda to šele potem, ko ste čitali jutranje liste in videli, da je igral v zadevi rumeni avtomobil svojo vlogo. Na maskarado vaš ni bilo. S stotnikom Fernkornom sta se zmenila za sestanek. Čakal vas je zaman. Vaš maskaradni kostum je ležal nedotaknjen v stanovanju. Zdaj vidite sami, da so med vašimi odgovori in stvarmi, ki jih je dognala policija, velike neskladnosti. In te moram uravnati.

Baronica se je popolnoma pomirila. Videlo se ji je, kako napeto je premišljala.

— Predno govorim dalje, mi morate nekaj povedati. Ali ima stotnik Fernkorn še sicer kakšne stike s to stvarjo?

Komisar seveda ni prezrl, kako je učinkovalo na baronico stotnikovo ime.

Izpremenila se je popolnoma. Iz njenega obraza sta izginila pogum in odločnost. Iz oči je strmel strah. Skrajno neprijetno ji je bilo, da se vlačí v zadevo stotnikovo ime.

Dr. Martinič je vedel, da je policija dalje časa opazovala in nadzorovala Fernkorna. Stotnik je bil službeno v zvezi s feldmaršallajtnantom Holmhorstom. Spoznali pa so kmalu, da je nadaljnje opazovanje stotnika nepotrebno, ker je popolnoma nedolžen.

Presenečenja baronice torej ni bilo mogoče drugače razlagati, kakor tako, da je stotnik o njej več vedel, nego je baronu Fonu zaupal.

— Kolikor vem, se v tej zadevi stotnikovo ime še sploh ni imenovalo, je odgovoril komisar na plaho baroničino vprašanje. Kar sem omenil, izvira iz mojih razgovorov z neko tretjo osebo. Stotnik ne ve, da sem v Benetkah in da se z vami razgovarjam o tako kočljivi in neprijetni zadevi.

— To je dobro, je rekla baronica. Njen glas je kazal, da se ji je odvalil kamen od srca.

Globoko si je oddahnila in iz obraza ji je zasijala spet moč in krepka volja.

— Hvala bogu, da ni zavlečen v stvar ta spoštovanja vredni mož . . . Vračam se na najin prejšnji pomenek in povem jasno, da se policija moti. Rekla sem res v zadnjem trenutku, naj mi avtomobil sledi, a ne zato, ker sem brala časopise, temveč zato, ker sem zadnji hip sklenila, da preživim zimo v Italiji. Da sem se na pot že prej pripravila, to vam lahko dokažem s pismi med menoj in očetom. Ako bi tem ne zaupali, vam dokažem lahko tudi drugače. Naročila sem več toalet, ki so primerne le za Benetke, za vaše mrzlo mesto pa nikakor ne. Tisti večer sem pa bila na maskaradi, če me prav stotnik Fernkorn ni videl.

Kakorkoli je komisar dalje vprašal, na vse je slišal enake odgovore. Meta je trdila vedno eno in isto.

Da bi napravil temu izbegavanju konec, se je odločil komisar za končni nastop.

— Baronica, silite me, da se poslužim skrajnih sredstev. Nisem prišel sem zato, da vam povzročim neprijetne stvari, temveč zato, da dobim od vas potrebna pojasnila. Odkar poznam osebno vašo obitelj, res želim, da bi se policija motila. Vendar se ne odpeljem prej, dokler ne vem tega, zaradi česar sem se pripeljal.

— Kaj pa je to? je vprašala baronica z odločnim glasom, vendar ji je šinil iz oči vnovič strah.

— Giardinijeva osebnost je dognana. Gre še samo za vas.

— Torej vi še vedno mislite . . . ?

— Ne mislim samo. Vaša umikanja v odgovorih, izbegavanja, nesoglasja, dozdevna neresničnost vaših podatkov — vse to krepí mojo sumnjo. Kako velik sum leti na vas, to razvidite iz tega, ker je poslala policija uradnike in agente za vami v Benetke. Ali se torej načete odločiti za resnične izjave?

— Govorite neprestano v samih ugan-
kah. Česa me sumíte? je vprašala baronica in se trudila, da bi bil njen glas zvočen.

Njeni pogledi so trepetali polni pričakovanja na komisarjevih ustnah.

— Če me silíte torej, da se izjavim, naj se zgodi. Sumim vas, da ste zakrivali Giardinijevo smrt.

— Jaz? . . . — je zakričala baronica, — človek, vi norite! Kako? Način mi povejte!

— Ustrelili ste ga.

— Ah . . . zgrabila se je za vrat, kakor bi jo kdo davil. Vsa kri ji je bušila v glavo.

To... to... to je preveč... Morilka Giardinijeva? Vi mislite, da sem zmožna umora? Jaz da sem zavratno in hladno usmrtila človeka?... Človeka, ki sem ga ljubila?... Za katerega bi, če bi bilo treba, tudi marsikaj žrtvovala?...

— Misliť sem, da ste nevesta stotnika Fernkorna?

— Molčite!... je zakričala baronica in iz njenih oči so švigale strele. Ne vlačite v blato še tega imena!... Giardini mi je bil drag... Najneznosnejše je, najstrašnejše... mene dolžite take stvari. Zadavila bi vas, tako vas sovražim!

— Vrniva se k stvari! Ali ste vi umorili Giardinija, ali ga niste?

— Ne! je kričala hripavo baronica. Ne! In tisočkrat ne!...

— Kako mi to dokažete?

— Gospod, ali vi v kaj verujete? Nekaj človeškega, mislim, mora biti tudi v duši policista. Prisegam vam pri zdravju svoje sestre, pri življenju svojega očeta, da sem nedolžna. Ali mi zdaj verjamate?

— Baronica ne gre zato, kaj jaz verujem, nego zato, kaj mi vi lahko dokažete.

— Tako? Torej na prisege ne daste? Naravno, prisega morilke! Vi mislite, da je kriva. Kdor je končal življenje dragega mu

človeka, ogroža lahko tudi življenje sorodnikov. Torej to vse ne pomaga.

Ko je sikala te besede, je trgala robec na drobne kosce.

Silovito je bila razburjena. Zravnila se je, gledala preteče uradniku v oči in vprašala:

— In kaj boste storili zdaj?

Komisar je vstal. Obžalovaje je skomignil z rameni in odgovoril uljudno, a odločno:

Na razpolago sta mi dva načina. Zapiskam lahko v to piščalko, ali grem. Če zapiskam, bo pripeljal moj agent, ki čaka spodaj, policijskega uradnika, ki vas bo aretiral. Grem pa samo tedaj, če vi takoj pripravite svoje kovčege, se vrnete z menoj v naše mesto in se tako dolgo zadovoljite z mojo družbo ali z družbo enega izmed agentov, dokler ne dokažete policiji svoje popolne nedolžnosti. Če ste nedolžni, potem se ne boste obojavljali, temveč pojedete radi z menoj. Če bi se pa ustavljali, potem pa moram, kakor mi je tudi žal, prositi tukajšnjo oblast, da posreduje.

Baronica Sternberg ni premišljala niti trenotek.

— Ne mislite, je odgovorila, da se vaših groženj bojim. Prav dobro vem,

da avstrijski policijski uradnik ne more tebi in meni nič ukazati tukajšnji policiji, naj mene, hčer prvega senatorja, kratkoma lo prime in zapre. To bi se dalo doseči šele potom diplomacije. In dokler bi ne bilo potrebnega ukrepa, bi mi ne mogli vi ničesar storiti. Da pa spoznate, kako nedolžno se čutim, se hočem peljati z vami. Treba pa je, da mi daste dva dni časa.

— Obžalujem.

— Torej en dan. Čakajte vsaj do jutrišnjega večera.

— Dobro, do jutrišnjega večera. Ali ne pozabite, da ste dobro zastraženi.

— Jutri zvečer se vam predam na postaji. Seveda tako, da ne bo mogel biti nihče pozoren. Zahtevam, da opustite vse, kar bi moglo povzročiti le najmanjši škandal. Moji ljudje me spremijo na postajo. Ko se odpeljemo s postaje, se mi šele lahko bližate. Moj oče ne sme izvedeti, da je osumljena njegova hči umora.

— Torej jutri večer.

— Jutri večer.

Dr. Martinič se je lahko poklonil in odšel.

Baronica je nekaj časa popolnoma mirovala. S svojimi vročimi, črnimi očmi je gledala za njim.

Naenkrat se je obrnila in zmagoslaven smeh je zaigral po njenem obrazu...

— Stiriindvajset ur časa! — je mrmrala.

Deseto poglavje.

Vso noč sta stražila palačo del Angelo dva agenta. Menjala sta se vsako uro. Nihče ni mogel neopažen iz palače, nihče vanjo. Dr. Martinič si je najel gondolo in se peljal po kanalu večkrat okoli palače.

V prvem nadstropju je gorela pozno v noč luč. Po oknih so se videle sence mimohitečih prebivalcev. Šele okoli ene ure so ugasnile po palači luči.

Takrat je šel komisar šele v hotel, kjer je nočil.

Fon mu je prihitel razburjen nasproti.

— Povejte, kje ste tako dolgo tičali? Že sem se bal za vas. Mislim sem, da se vam je kaj pripetilo. V srednjeveških Benetkah je vse mogoče. Torej kako ste opravili pri Castellmarijevih?

— Jutri odpotujemo, je odgovoril dr. Martinič resno.

— Odpotujemo? Kdo? Midva z agenti, ali vi in baronica?

— Vsi skupaj.

— Kaj ste jo prijeli?

Komisar je zganił ramami.

— Na žalost nisem imel pravice. Ne pozabite, da sva v Italiji, torej na tujih tleh. Tudi veste, kaj mi je zabičil policijski svetnik. Premislite tudi, kakšen škandal bi bil nastal, če bi bil prosil tukajšnjo policijo, naj prime hčer prvega mestnega senatorja. Ne, najprej jo speljem čez mejo. Potem mi več ne uide. Da bi se mi le že to posrečilo! Pripravljen pa mora biti človek pri tej ženski na vse.

— Mislite, da je kriva?

— Zapletla se je v taka nasprotja, da je nemogoče drugače misliti. Ve vam več, nego vsa policija skupaj.

— Vse zaman. Tega ne morem verjeti.

— Če bi jo bili danes videli, potem bi ne dvomili več. Bojim se le, da nas ne potegne zadnji trenotek za nos. Še spat se ne upam iti.

— Tisti hip je zažvižgal z ulice pisk.

— Zdaj bomo pa videli vraga.

Komisar je planil iz sobe in stekel po stopnicah.

Spodaj je stal agent Huber.

— Uiti hoče, je naglo zašepetal. Krof gre za njo.

— Kaj je to! je vzkliknil komisar jezno. Prijel naj bi jo bil! Kam pa je šla?

— Svojo staro pot. Proti mostu Rialto.

Lokalni parnik ni več vozil, gondole ni bilo nikjer.

Komisar je tekel, kar najbolj je mogel, preko Markovega trga proti mostu Rialto.

Baron Fon in agent sta sopihala za njim.

Brez sape so prihiteli do mostu. Čakali so četrť ure, pol ure, a nikogar ni še bilo.

Agent Hüber je moral do palače. Mesto njega je prišel drugi agent.

Ta je javil:

— Huber in jaz sva stražila. Vrata zadaj so se naenkrat odprla. Baronica je prestopila prag, pa ne tako oblečena kakor zadnjič, temveč jako elegantno. Ozrla se je previdno na vse strani. Naju ni opazila. V senci hiš je šla naglo dalje in preko Markovega trga skoro tekla. Hubra sem poslal k vam, sam pa sem ji sledil. Hotela, kjer stanujete, se ni izognila. Pogledala je celo v okna vašega stanovanja. Hubrov žvižg jo je preplašil. Ozrla se je in me zagledala. Vrnila se je takoj domov.

— Torej je spet doma? Ali je to gotova stvar?

— Brez dvoma. Videl sem jo z lastnimi očmi, ko je odprla vrata. Z mesta pa se nisem ganil, dokler ni prišel Huber.

— Torej smo se brez potrebe razburili, je pripomnil Fon.

Komisar je opazko preslišal.

— Stražite palačo dalje, je ukazal agentu. Posebno pazite zjutraj, ko odhaja brzec.

Dr. Martinič in baron Fon sta se vracala počasi v hotel.

— Ali še vedno dvomite? je vprašal komisar.

Baron Fon je molčal.

— Bežati je hotela, to je jasno. Toda tla so prevročna. Paziti pa je treba nanjo na vso moč.

— Ali moram jutri z vami potovati, gospod doktor? je vprašal baron.

Dr. Martinič se je smehljal.

— Ostali bi rajši, kaj? Razumem razpoložaj. Sicer pa: ostanite! Celo dobro je to! Obljubiti pa mi morate, da ne boste gledali in poslušali samo lepe Marije, temveč vse, kar se tukaj vrši.

Ko sta dospela v hotel, sta bila oba trudna. Šla sta spat.

Drugo jutro na vse zgodaj je stal dr. Martinič pred palačo del Angelo.

Agent je bil na svojem mestu. Javiti ni mogel ničesar. Nadalje je bila noč mirno potekla. Beg je torej izostal.

Dopoldne se je poslovil komisar od avstrijskega konzula. Opoldne je uredil

svoje kovčege in jih naročil peljati na postajo. In tu je prejel pismo baronice. Glasilo se je:

Spoštovani gospod doktor!

Odpeljem se z vlakom zvečer ob osmi uri dvanajst minut, kakor sva se dogovorila. Še enkrat vas prosim, ne nagovorite me na postaji. Od svojih ljudij se hočem mirno posloviti. Naročila sem si kupè prvega razreda,

Popoldne je šetal komisar do postaje. Spotoma je pregledoval vozni red. Videl je, da vozi ob osmih 12 minut brzec proti Dunaju, dve minuti za njim pa odhaja poštni vlak proti Rimu.

Komisar je prosil načelnika postaje, naj mu rezervira kupè. Načelnik pa je odvrnil, da si je najel pred dobro uro senator Castellmari zadnjega, ki je bil še na razpolago.

Dr. Martinič je kupil zase in za agenta vozne listke, da bi se zvečer ne mudil s takimi stvarmi. Nato se je vrnil v hotel.

Tu je sporočil policijskemu svetniku Korenu v daljši brzojavki kako in kaj. Z baronico da se zvečer odpeljeta.

Agentu Hubra je poslal na postajo. Moral je iti za baronico do vagona in ostati tam toliko časa, dokler se ne odpelje vlak.

Krofa je postavil pred palačo. Moral bo signalizirati, ko se odpelje baronica izpred palače.

Sam se je namenil čakati na nasprotni strani kanala in opazovati vožnjo baronice proti postaji.

Ob pol osmih je bil vsak na določenem mestu.

Kanal je bil miren in teman. Med oblaki je sijal krajec in slabotno svetil.

Visoke palače so le zabrisano odsevale v tihi vodi. Od daleč se je čula serenada. Prijetno je božal uho mehki tenor. Polagoma se je približal vesel šum in pisani lampijončki, s katerimi je bila okrašena gondola, so zasijali v pestrih lučih.

Ura cerkve sv. Marka je bila tri četrt na osem. Agent še vedno ni bil signaliziral, da se je odpeljala baronica.

Zdaj so se naenkrat odprla vrata in sluga je poklical dva čolnarja.

— Pronta la gondola, se je glasil odgovor.

Prikazale so se štiri osebe. Komisar jih je dobro razločil. Bili so: stari senator, baronica in še dve ženski. Ena se je gibala le v ozadju. Bila je gotovo služkinja.

Baronica je objela sestro.

Sluga je pogrnil po zelenkasto se svetlikajočih stopnicah preprogo.

Trije sto stopili v gondolo.

Kakih trideset korakov zadaj sta se peljala v gondoli komisar in agent Krof.

Vozili so se po tihih, temnih in mokrih cestah. Samo vesla so pošumevala, in kadar so se približali oglu, je zadonel v noč melanholični klic čolnarjev: Stali!

Ko se je videla postaja, je agent zapiskal. Huber se je odzval enako s postaje.

Martiniču se je zdelo, da se je baronica naenkrat ozrla.

Ukazal je gondolirju, naj vesla počasi. Obenem z baronico ni maral izstopiti. Čaka jo itak Huber, si je mislil. Naj se v miru poslovi!

Ko je končno stopil na suho, je zagledal senatorja na pragu čakalnice. Govoril je živahno z damama.

Agent Huber je stal na svojem mestu.

Dr. Martinič je stopil na peron. Ura je kazala osem in pet minut.

Na bližnjih dveh vzporednih tirih sta stala dva vlaka. Dunajski spredaj. Mimo njega so hodili potniki k drugemu vlaku, ki je odhajal v Rim.

Naročeni baronični kupè je komisar takoj našel. Brzovlak je imel samo dva

voza, ki sta bila namenjena do Dunaja. Poskusil je odpreti ena izmed vrat in sprevodnik ga je opozoril, da je kupè rezerviran.

Obstal je za stebrom na peronu in čakal, da vstopi baronica. Ko bo enkrat v vlaku, potem mi ne more več uiti.

Veliki kazalec peronske ure se je pomikal dalje.

Manjkale so do odhoda vlaka še štiri minute. Komisar je bil vseeno miren. V čakalnici je stal za baronico Huber, pri izhodu Krof.

Manjkale so še tri minute.

Senator je stopil iz čakalnice. Za njim sta šli dve dami in zadaj Huber

Baronica je stopila s služkinjo naglo v voz, ne da bi se še enkrat poslovila od očeta.

Oblečena je bila v angleško potno obleko. Obraz ji je zastiral gost pajčolan.

Agent Huber se je postavil tostran vagona, Krof onstran.

Za šipami malega okna se je pokazal obraz baronice. Odložila je bila klobuk in mahala z roko očetu. Nato je pogledala komisarja ostro in odločno. Umaknila se je in zastrla okno.

Komisar je hitel h kupeju. Bil je zadnji čas.

Baroničina služabnica je hitela mimo agenta Krofa.

Vlak je zažvižgal in se pričel pomikati počasi s postaje.

Dr. Martinič je šel po hodniku do vrat baroničinega predala in potrkal.

Odzval se ni nihče. Poizkusil je odpreti, toda vrata so bila trdno zaprta.

Šipa v vratih je bila zagrnjena. Skozi špranjo je vendar videl gospo, ki je sključeno sedela in tiščala obraz v dlani. Tudi malo rdečeplavih las je opazil.

Vrnil se je na svoj prostor in prižgal smodko. Zdaj se ni moglo zgoditi ničesar več.

Baronico je imel v rokah. Agentu stajita vsak na eni strani vagona. Po razburljivih dogodkih zadnjih dni si je lahko v miru privoščil dobro cigaro. Vrata odpro na meji carinski uslužbenci. Do tam se noče vsiljevati baronici. Zasllišavanje bi bilo tudi brez pravega smisla, dokler se vozita po laški zemlji.

Dr. Martinič je šel po hodniku še enkrat gor in dol. Prepričal se je, da oba agenta stražita. Skozi špranjo je pogledal tudi na gospo. Sedela je kakor prej. Nato se je vrnil v svoj predal in zaprl za seboj vrata.

Bila je za južne kraje nenavadno hladna noč. Vlak je ropotal čez most, ki veže Benetke s celino. Ob desni in levi so se videli podaljški lagune. Po mirni vodi je plaval lunin svit. Ropot vlaka se je nenadoma ublažil. Vlak je vozil po celini in sanje Benetk so se razgubile. V ozadju je sijalo še par lučic. Kmalu so ugasnile še te in po krajini se je razlivala temna in tiha noč.

Komisar se je udobno naslonil in gledal zadovoljno predse.

Na postaji, kjer je obstal vlak, je vstopilo nekaj ljudi. Prišli so v kupè.

Dr. Martinič je pogledal, kdaj pride vlak v Pontebo. Agentoma je naročil, naj ga četrť ure prej zbudita. Polotil se ga je spanec.

Svojo dolžnost je storil. Baronica se pelje ž njim.

Zaprl je oči in takoj zaspal.

Zbudil ga je šele agent Huber.

— Cas je, je dejal.

Komisar si je pomencal oči in vstal. Šipa v sosednji kupè je bila zdaj popolnoma zaprta. Opaziti je bilo mogoče le sencò gospe, ki je odpirala kovčke za revizijo.

Vlak je vozil vedno bolj počasi. Signalske luči so švigale mimo oken. Vozovi so ropotali s tira na tir in se pri tem stresali in odskakovali. Stroj je zabrlizgal in vlak je obstal.

Agent sta izstopila najprej in se postavila vsak na drug konec vagona.

Dr. Martinič je ostal na hodniku.

Vrata so se po vrsti odpirala. Potniki so hiteli na carinski urad.

Tudi vrata sosednega kupèja so se odprla. Komisar je odskočil.

Neznana gospa temnih las in v sivi potni obleki je stopila na hodnik.

Kje se je vzela? Ali se ni baronica sama peljala? Ali še sedi v kupeju?

Tujka ni pogledala komisarja. Spotoma je gospoda, ki ga je srečala, nekaj vprašala. Agent Krof jo je pustil mimo kakor vse druge potnike.

Dr. Martinič se je prirnil skozi gnečo do vrat kupeja.

Kupe je bil — prazen.

Kovčki so ležali po sedežih.

Kako je bilo mogoče? Tujka, ki je šla iz vagona, vendar ni bila baronica?

Nemogoče! Videl je njen obraz, slišal njen glas. Baronica ni bila.

Morda pa tista, ki je z baronico sporazumno delala?

Komisar je letel ven.

— Kam je šla tujka?

— Katera tujka, gospod komisar? je vprašal Huber.

— Visoka, temnolasa gospa. Človek, premislite, potegnili nas je! je zakričal komisar.

— Gospod doktor, mimo so šli sami tuji ljudje. Ne vem, katero mislite. Gospe baronice ni bilo.

Komisar je letel na carinski urad.

Nič!

Pogledal je po restavracijskih prostorih.

Zaman!

Visoke, temnolase gospe ni bilo nikjer.

* * *

Vlak je stal v Pontebi 40 minut. Ta čas je spreletavala komisarja jeza. Nikakor ni pričakoval, da se bo zadnji trenotek izjalovilo vse delo, ki se mu je posvečal z vso vnemo že tri tedne. Slutil je težave in boje, ki so ga čakali, ali o čem takem, kar se je res zgodilo, se mu ni niti sanjalo.

Kaj naj stori?

Baronica je ušla. O tem ni nobenega dvoma več. S tem dejstvom je moral računati. Skrčil je pesti.

Tisto gospo, ki jo je tako skrbno varoval do Pontebe, je najela najbrž baronica. A sama je ostala v Benetkah. Sam sebi se je zazdel neskončno smešen.

Pa kako je bilo to mogoče? Baronico je videl v Benetkah vendar za šipo vagona.

Niti tujke, ki je bila zaprta v kupeju, ni mogoče več prijeti. Neznanka je že gotovo na italijanskih tleh, ki so oddaljena od avstrijske postaje le par minut. Ni si vedel pomagati. Ženska je vlekla za nos prebrisanega policijskega komisarja.

In baronica? Ta je najbrž kje sedela in se mu na glas smejala.

Komisar je zaškripal z zobmi. Če bi šlo, bi bil skočil najrajši iz kože.

Kaj naj stori? . . . Ali naj prosi italijanske oblasti za posredovanje? Naj povzroči tisti veliki škandal, ki se ga je zabičil njegov šef ogniti?

Ali se naj pelje domov in stopi pred policijskega predsednika z besedami: „Ženska me je potegnila za nos, prosim, vpokojite me zaradi nezmožnosti?“

V žepih suknje je stiskal pesti in šetal po peronu. Ustavil ga je sprevodnik in vprašal:

— Prosim, gospod, ali niste vi dr. Martinič?

— Da.

— Pismo imam za vas.

— Čigavo?

— Dama, ki se je peljala v kupeju poleg vas, mi ga je dala v Vidmu s prošnjo, naj ga vam izročim šele v Pontebi.

Komisar je naglo odprl in bral:

Spoštovani gospod doktor!

Prav iz srca mi je žal, da sem vam morala povzročiti to malo in neprijetno iznenadenje. Na najinem zadnjem razgovoru sem vas prosila za dva dni odloga, toda niste bili tako ljubeznjivi, da bi mi ustregli. Tako mi ni preostalo drugega, kakor to, kar sem sicer prav nerada in le prisiljena storila.

Ne iščite me. Čez dva, najdalje čez tri dni se pripeljem v Pontebo z istim vlakom, v katerem ste me danes pogrešili. Nimam vzroka, da bi se bala avstrijskih sodišč. Pridem gotovo. Pridem zato, ker mi je mnogo do tega, da se dožene, kdo je morilec — celo več, kakor vi slutite.

Oprostite, da sem se poslužila okolnosti, ki so mi zoperne. Toda morala sem.

Vaša vdana

M. St.

Komisar je čital še enkrat od kraja do konca. Nato je v divji jezi zmečkal popir.

Pač naivna in zlobna domneva! Da bi on verjel temu pismu in čakal! Kaj pa še! Ali je mogoče misliti, da bi prišla? Ali ga ne prepričuje vse, da bo ravno narobe?

Treba naglo poslovati. Drugič naj se ji kaj enakega ne posreči!

Šel je k načelniku postaje.

— Kdaj pelje prihodnji vlak v Benetke?

— Jutri ob šestih zjutraj.

Komisar je zacepetal. Na šest ur brezdelja je torej brezpogojno obsojen. Da bi se vrnil z vozom v Benetke, nato ni bilo misliti. To noč je moral prebiti v Pontebi.

Baronica je pridobila tako dvanajst varnih ur. Prav lahko se pelje v kako bližnje pristanišče in se tam vkrca.

Komisar je vprašal, kdaj odhajajo parniki.

Iz Genove, Benetk in Trsta odhajajo zjutraj na vse strani sveta.

Komisar je brzojavil vsem policijskim uradom po pristaniških mestih. Opisal je baronico, ne da bi imenoval njeno ime, in prosil, naj jo takoj primejo.

Nato je pregledal baroničino prtljago. Poleg perila je našel rdečeplavo lasuljo,

popotni klobuk z gostim pajčolanom in angleški kostum — torej tisto opravo, v kateri je stopila v Benetkah na vlak.

Predno je poiskal prenočišče, je o dogodku brzozjavno obvestil policijskega svetnika Korena. Skrival ni ničesar. Prosil je za nadaljne ukrepe.

Agenta sta sedela potrta ob kovčkih na peronu. Ko je izginil brzovlak s postaje, ju je komisar poklical. Šli so nočit v hotel nasproti kolodvora.

Dr. Martinič dolgo ni mogel zaspati.

Zgodaj zjutraj je bil na nogah in hitel brez zajutreka na postajo.

— Ravno sem vam hotel poslati to brzozjavko, je rekel načelnik. Za vas je.

Komisar je odpiral brzozjavko s tesnobo v srcu. Besedilo se je glasilo:

Se mi je zdelo. Ostanite v Pontebi. Pridem z jutranjim vlakom. Baronico najdete prej, nego si mislite.

Koren.

Doktor je strmel brez besedi v depešo.

Enajsto poglavje.

A kje je bila baronica? Kako se ji je posrečilo, prevariti policista in uiti?

Dr. Martinič si je razbijal s tem glavo, baronica pa je sedela v mračnem kupeju

tretjega razreda. Peljala se je s poštnim vlakom proti Rimu.

Nihče je nebi spoznal. Zlatoplave lase ji je krila črna lasulja, lice si je prebarvala, oblekla preprosto obleko, se zavila v ruto — kako bi človek slutil, da je to dama, ki sprejema v svojem salonu najboljšo gospodo!

Ko je dr. Martinič po onem nesrečnem pomenku odšel, je bila njena prva misel: beg!

Spoznala pa je, da je težko bežati. Stražijo nepretrgoma in zasledovali bodo vsak njen korak. Kaj doseči bi se dalo le z izredno predrznostjo.

Zaupljivo je vprašala svojo zvesto služkinjo, če bi potovala mesto nje v Pontebo. Postavi obeh sta slični. Rdeča lasulja in baroničina obleka zraven — in prevara gotovo uspe.

Baronica je zagotovila deklico, da ni stvar nevarna. Obljubila ji je tudi nagrado. Zdaj bo lahko poročila čolnarja, ki ga ljubi.

Baroničin načrt je bil tak-le:

Sklenila je iti na postajo, toda ne kot gospa, temveč kot služkinja. Vedela je, da se odpelje dve minuti za vlakom, ki odide v Avstrijo, vlak v Rim. Upala je, da se vtihotapi v splošnem vrvenju v rimski vlak.

Ponoči se je Marijeta, kakor je bilo služkinji ime, preoblekla. Baronica jo je poslala na ulico.

Na svoje veselje je opazila, da sta jo agenta takoj opazila in ji sledila. Zvečer se tedaj zamenjava prav gotovo posreči.

Baronica je učila služkinjo ves dan. Naročila ji je, naj zapre takoj vrata kupeja, kjer se bo peljala. Tik pred Pontebo naj odloži lasuljo in se preobleče. Mimo policistov naj gre, kolikor je mogoče brezbrizno, nato pa takoj na laška tla. Tam je varna.

Težavna ura je naposled prišla. Baronica je vedela, da je igra, ki jo igra, nevarna. Napela je vse moči.

Ona, senator in Marijeta so se peljali na postajo. Nestrpno so čakali usodnega trenutka. Baronica je dala služkinji gost pajčolan, ki ga tudi ostre luči na postaji niso prodrle.

Obe ženski sta že v čakalnici opazili, kako ju policist premotriva. Ker pa je posebno pozorno sledil sleherni kretnji Marijete, je bila baronica uverjena, da zamenjava Marijeto ž njo.

Skrbelo jo je samo še srečanje z dr. Martiničem.

Stopila je na peron in gledala po čakalcih. Opazila ga je šele, ko je stala tik

železniškega voza. Kakor že vemo, je stal komisar za stebrom.

Marijeta je stopila na voz in baronica je nesla naglo za njo ogrinjalo in kovček.

V kupeju je odložila črno lasuljo, stopila k oknu, pomigala očetu in dobro vzdržala komisarjev pogled.

Ko je videla, da hiti tudi on na voz, se je naglo umaknila v kupe, poveznila na glavo črno lasuljo in stopila z voza takrat, ko je doktor na drugem koncu vstopil.

Agent Huber, ki jo je imel že cel večer za služkinjo, jo je pustil brez vsega mimo.

* Ko se je vlak premaknil, je hitela baronica preko tračnic in sedla v voz zadaj stoječega vlaka, ki se je odpeljal dve minuti kasneje proti Rimu.

Izstopila je v malem mestecu San Sebastiano približno ravno takrat, ko je stal vlak z Marijeto v Vidmu. Previdno se je pomešala med popotnike. Vratar je vzel tudi njen listek, ne da bi se vanjo ozrl.

Baronica je šla nekaj časa proti mestu, nato si je najela voz in se peljala nazaj na postajo. Vzela je listek do Cinča, malega kraja ob lokalni železnici, in tako

nadaljevala svoj beg. Vozila se je spet med kmeti in delavci v tretjem razredu.

Vožnja je trajala pol ure in vlak je obstal v Cinču.

Uslužbenca, ki bi moral pobrati listke, ni bilo. Najbrž je pil v krčmi. Tako je prišla baronica s postaje, ne da bi imela s kom posla.

Ni mnogo premišljala. Pogumno je mahnila po sneženi poljski stezi, ki pa ni vodila proti malemu kraju, temveč po ravnini v nasprotno smer.

Celo uro je hodila. Prišla je do mračnega poslopja.

Vsa okna so bila temna, le eno v pritličju je bilo še razsvetljeno. Stopila je bliže in nalahko potrkala.

Bližali so se koraki in kmalu se je tiščalo šipe staro lice. Stara ženska je zakričala:

— Kdo je?

Baronica ni odgovorila z besedo, temveč z znamenjem.

Starka je odprla okno in vprašala:

— Kaj hočete?

Baronica je zašepetala starki na uho:

— Jaz sem, Meta! Odpri zadaj vrata. Pa glej, da ne ropotaš! In luč pihni!

Starka je poglédala začudeno kvišku, vzdihnila svoj „Dio mio“ in izginila.

Baronica je šla okoli hiše. Starka jo je že čakala pri odprtih vratih.

Po temnem hodniku in stopnicah je tipala baronica krog sebe. Toda hiša ji ni bila tuja.

Starka je odprla vrata majhne pritlične sobice. Porinila je k peči naslonjač in baronica je sedla izmučena vanj.

— Zastri okna, pa dobro, Brigita, predno prižgeš luč!

Ko je zagorela mala svetilka, se je baronica prepričala, če se skozi okna res nič ne vidi. Nato je vzela z glave lasuljo in sedla spet v naslonjač.

— Prinesi mi gorko obleko in čevlje. Mrazi me.

Starka je šepala proti vratom.

— Ne hodi gor iskat! Daj mi kaj Marijetinega, tudi njene čevlje mi daj!

— Madonna mia, gospa baronica vendar ne bodo oblekli Marijetine obleke! In v opankih z lesenimi podplati ne bodo mogli hoditi. Gor grem, saj bom naenkrat nazaj.

— Ne hodi, je ukazala Meta. Ne maram zgoraj luči. Hitro mi prinesi, kar sem ti naročila!

S pomočjo starke se je baronica naglo preoblekla.

Starka je vrgla na ogenj par polen. V kaminu je prasketal vesel plamen, obseval s svojo rdečo svetlobo starinsko pohištvo in male svete podobice, ki so visele po steni, in razširjal prijetno toploto.

— Skuhaj mi čaj, je rekla Meta.

Starka je nalila samovar in ga prižgala.

Baronica je sedela zamišljena pri peči in se večkrat zdrznila.

— Poslušaj, Brigita! Nihče ne sme vedeti, da sem tukaj. Molči, razumeš? Kam me boš skrila?

— Ali načete iti, gospa baronica, v sobo?

— Kaj pa misliš? Če bi svetile luči v prvem nadstropju pristave, potem bi se moralo razvedeti na daleč in blizu, da je nekdo tukaj. Ostanem samo par dni. Če pride jutri Marijeta, jo boš že kam vtaknila.

— Jutri pride Marijeta? je vzkliknila starka veselo.

— Da, vsaj mislim, da pride.

Veselje, da bo videla spet svojo hčer, je starko vidno prevzelo. Šla je naglo iz sobe.

Baronica je slišala, kako je zakurila v sosedni sobi peč, premikala pohištvo in

ropotala s stoli. Cez četrť ure je prišla in rekla, da je vse pripravljeno.

— Dobro bi bilo, če bi gospa baronica takoj legli. Bledi ste, je dostavila s skrbno ljubeznijo.

Baronica je takoj legla. Postelja je bila sicer trda in njena glava polna skrbi, toda trudnost je vse premagala. Gospa je takoj zaspala.

Zbudila se je, ko je bilo solnce že visoko na nebu.

V sosednji sobi je bila miza pognjena in zajutrek pripravljen. Star, siv mož je vzel naglo iz ust pipo in se globoko in ponižno priklonil.

Meta mu je prijazno odzdravila.

— Vedno zdravi, kaj ne? Ali je kaj pošte?

— Ekspresno pismo za mojo ženo. Marijeta piše, da se pripelje danes popoldne z vlakom.

— Hvala Bogu! je vzkliknila baronica.

— Marijeta poljubuje gospe baronici roko, je nadaljeval stavec, in ji sporoča, da se je vse srečno izteklo.

Poročilo je baronico nekoliko pomirilo. Vseeno pa je bila jako nervozna in je komaj čakala, da pride Marijeta. Končno so minile tudi te, zanjo tako izredno dolge ure.

Baronica se je zaprla z deklico takoj v sobo. Toda posebnih novic ni bilo.

S postaje je šla takoj čez mejo na laška tla. Tam je prenočila v krčmi in se zjutraj odpeljala v Benetke, kjer je ostala eno uro. Od tam se je pripeljala sem.

S seboj je prinesla brzojavko, ki je prišla že pozno včeraj v Benetke. Naslovljena je na baronico in se glasi:

Vse oskrbljeno. F. se jutri odpelje in zaželjeno prinese.

Zdaj je vse dobro! je vzdihnila baronica.

Takoj pa jo je spet obšla slaba volja. Lepa gospa je sedela skoro ves dan v naslonjaču in strmela predse.

Brigita in Marijeta sta bili zaradi nje v velikih skrbeh. Baronico je pričelo mraziti. Prepovedala pa je, klicati zdravnika.

Po večerji je rekla stari Brigiti:

— Z vlakom, s katerim se je pripeljala danes Marijeta, se pripelje jutri neki gospod, ki bo vprašal zame. Pospravi v prvem nadstropju sobe in pelji ga v mali zeleni salon. Zvečer se potem odpeljem. Marijeta, ponoči ostani pri meni, ker se ne počutim posebno dobro.

Brigita in njen mož bi bila zelo rada izvedela, kaj pomeni nagli prihod baronice in vse to skrivnostno vrvenje.

Dvanajst let je bil senator že posestnik pristave, pa samo neko zimo se je mudil v njej član njegove rodbine. Stara Brigita se je še dobro spominjala tiste viharne noči, ko je nenadoma potrkal mladi nadporočnik Giorgio di Castellmari in prosil, naj mu odpro. Vedel se je ravno tako čudno, kakor zdaj baronica. In danes ravno tako kakor takrat starka ni izpraševala po vzroku. Mladega nadporočnika je videla zadnjikrat. Teden dni je tičal v pristavi, neko noč pa je šel in nihče ga ni več videl . . .

Zdelo se je, da se godi zdaj nekaj sličnega. Baronica ravna skrivnostno kakor takrat nadporočnik. Da bi le ne bil to pot konec tako nesrečen, kakor je bil takrat!

Starka in stavec nista izvedela ničesar. Marijeta ni črhnila o tem besede in baronica še celo ne.

Tako je napočilo drugo jutro. Baronica je pričakovala gosta. Oblekla je eno izmed najlepših svojih letnih oblek, kar jih je imela na razpolago. Njena lica so izražala veselje in vznemirjenost.

V salonu je bilo pospravljeno in zakurjeno.

Baronica je stopila k vratom balkona in gledala nervozno na zasněženo poljsko

pot, ki se je vila do postaje. Zagledala je v dalji črno točko, ki se je večala.

— On je! je zaklicala, ko je razločila voz, ki je peljal proti pristavi.

Stekla je po stopnicah v vežo, odprla vrata na stežaj in pozdravila z roko.

Voz je obstal pred pristavo.

Mlad mož z usnjeno spravo za akte je stopil z voza. Takoj za njim je šel star gospod.

Baronica je hotela nazaj, a mladi mož jo je poklical. Stopil je pred njo resen in bled.

— Dovolj, da ti predstavim tu znanca, ki želi nemudoma s teboj govoriti: Policijski svetnik Koren.

Dvanajsto poglavje.

Ko se je mudil Martinič v Benetkah, je delala policija na vse kriplje. Komisarjeva poročila so povzročila, da je sklenil policijski svetnik Koren najprej na vsak način dognati, kdo je umorjeni Adolf Strebinger.

Dr. Martinič je sicer dokazal, da je Adolf Strebinger Bartolomeo Giardini, ali to je bilo tudi vse. Dalje ni bilo mogoče najti sledu.

Kdo je bil pravzaprav ta Bartolomeo Giardini, odkod je prišel? Kako to, da je hodil v hišo senatorjevo in da je bil v njegovi rodbini celo domač?

Oblast v Markoniu je poizvedovala za tem čudnim Giardinijem, a dognala ni ničesar. Da bi bil Giardini ženin baronice, tega svetnik Koren ni mogel verjeti. Bolj verjetno se mu je zdelo, da so vezale senatorja in Giardinija politične vezi, katere je pa skušala hči prikriti. Vedel je, da je Giardini v senatorjevi hiši važna oseba.

Prej se je glasilo vprašanje: Kdo je Adolf Strebinger? Zdaj se pa vpraša: Kdo je Bartolomeo Giardini?

Prva naloga je, je sklenil Koren, iz materijala, ki je že zbran, to stvar natanko dognati. Večkrat je zaslišal restavraterja Schnederja, domačim in inozemskim oblastim je poslal slike umorjenca, poizvedovali so po kaznilnicah, poizkusil je vse, kar je bilo v njegovi moči, toda razrešitve ni bilo.

Dr. Žolna je razreševal skrivnostne Strebingerjeve zapiske in prebedel nad njimi včasih noč za nočjo. Vedel je, da tiči v njih ime človeka, ki še živi in morda celo blizu in ki bi mu mogel dati vsa potrebna pojasnila za rešitev stvari, ki postaja zagonetka.

Komisar je preizkusil razrešiti zapiske na vse mogoče načine. Sestavljal je sam posebne pisave in iskal po tistih ključa za Strebingerjeve zapiske. V neki osmozložni besedi je našel med črkami tudi številko in ta slučaj ga je spravil do zaključka, da pisave ne bo mogoče drugače rešiti, kakor s pomočjo posebne knjige, ki pa še ni znana.

Sicer je ta knjižni način prav lahek. Izbere se poljubna stran poljubne knjige. Za prvo črko, ki jo hočemo zapisati, štejemo tako dolgo na izbrani strani črke, dokler ne pridemo do nje. Mesto črke zapišemo potem številko.

Ali kako naj določi dr. Žolna knjigo, katero je izbral Strebinger in kako stran knjige?

Sobo, kjer so našli Strebingerja, so točno in večkrat preiskali. Razen par številčk nekega domačega lista niso našli ničesar več. List sam je bil nedotaknjen.

Ko je premišljal tako komisar sem in tja, se mu je v glavi posvetilo. Pri umorjencu so našli številko lokalnega lista z dne 12. januarja. Morda se da s tem listom kaj napraviti.

Poizkusil je s prvo, z drugo in s tretjo stranjo. Od leve na desno, od desne na

levo, od zgoraj navzdol in narobe. Na šesti strani, ki je bila najbolj rabljena, je dobil s pomočjo številčk te-le črke:

F. z. r. y. k. s. r.

Na isti način je dobil od spodaj navzgor:

P. e. f. n. l. o. t. n.

Torej nič!

Komisar je vrgel svinčnik jezno na mizo in strmel predse. In tako je motril brez misli dve vrsti črk, napisanih druga pod drugo.

F. z. r. y. k. s. r.

P. e. f. n. l. o. t. n.

Kako bi bilo, če bi poizkusil iz obeh vrst kaj dognati?

Posrečilo se mu je. Ko je preizkusil razne načine, je prišel tudi na to, da bi porabil iz vsake vrste le po eno črko. Pričel je s prvo črko zgoraj, vzel drugo spodaj, tretjo zgoraj itd. Izcimilo se je ime „Fernkorn“.

Zapisnik se je glasil v celoti: „Jutri pokličite Fernkorna“.

Fernkorn! To je bilo vendar ime tistega stotnika, ki je bil vodja Holmhorstovega štaba. Kako je bil umorjenec v zvezi s tem možem, ki je bil brez dvoma pošteni jak od nog do glave?

To vprašanje je stavil komisar policijskemu svetniku Korenu, ki je zganil z ramami in odgovoril:

— Vidite, ljubi doktor, vsa stvar je res skrivnostna. Zdi se mi, da se stikajo konci nekje tam, kjer se nam še ne sanja. Slutim, da bomo doživeli še par razočaranj, ki ne bodo posebno prijetna. Stotnika bomo morali spet opazovati. Kako gre to skupaj, mi ni jasno, dve stvari pa sta, ki kažeta prav tesno zvezo. Prvič: Prej je bil Gardini baroničin ženin, zdaj pa je baje Fernkorn. Vemò, da je stotnik poštenjak, toda pomagati si moramo na vse načine. Feldmaršallajtnantu Holmhorstu so ukradeni važni dokumenti. Kdo je tisti, ki je dobro vedel zanje? Kdo je tisti, ki je moral tudi vedeti, kje leže? Vodja njegovega štaba, stotnik Fernkorn, kateremu je, kakor vemo, general vse zaupal! Stotnik je bil usodnega večera pri generalu, zapiski špijona imajo njegovo ime, torej ne smemo vsega tega prezreti. Zraven se je pa še baronica jako prestrašila, ko ji je imenoval dr. Martinič njegovo ime in nenadoma vprašala, če ima policija za to dokaze, da je stotnik v zvezi s to afero.

Najenostavnejše bi bilo, stotnika uradno pozvati. Toda zdelo se ni popolnoma pri-

merno. Če Fernkorn o stvari nič ne ve, je zvanje itak brez pomena, če je pa pri stvari udeležen, bi policija na ta način prezgodaj vzbudila njegovo jezo. Treba je pričeti na pravem kraju. Ena sama neprevidnost bi utegnila marsikaj podreti in vse skupaj še bolj zamešati, kakor je že tako zamešano.

Koren je šel takoj k Holmhorstu ter mu vso zadevo razložil.

— Gospod policijski svetnik, je rekel general, dostojnejšega človeka ni na svetu, nego je stotnik Fernkorn. Izključeno je in nesmiselno, da bi se premaknil ta oficir le za milimeter s poti, po kateri ga vodita dolžnost in čast.

Vstopil je pribočnik in naznanil, da želi prositi stotnik Fernkorn za neko službeno stvar.

General se je opravičil, odšel v sosednjo sobo in se kmalu vrnil. Rekel je:

— Gospod stotnik je ravno prosil za tridnevni dopust. Pelje se v Italijo. Nimam vzroka, da bi mu ne dovolil. Jutri opoldne je prost.

— Ali ste, ekscelenca, vprašali gospoda stotnika, zakaj potuje ravno zdaj v Italijo?

— Da. Ko sva službeno stvar opravila. Rekel mi je, da ga je nevesta brzojavno prosila, naj jo obišče. Torej ljubezenska zadeva, kakor vidite.

— Da, tako se zdi, je odgovoril policijski svetnik vdano in se poslovil.

Torej v Italijo se pelje! K baronici. Hm! Jako sumljivo! Martinič je dobro ugnal gospo! Godi se ji tako slabo, da kliče na pomoč svojega stotnika. In vendar še vse to ni pravi vzrok za nenadno potovanje v Italijo.

Baronica je bila vendar jako prepadena, ko je čula, da se imenujejo v aferi tudi stotnikovo ime. In zdaj, ko je stvar vredna vedno večjega pomisleka, ali je mogoče, da bi ga klicala? Tista, ki je plašno vprašala, če se imenuje pri stvari tudi Fernkornovo ime, da bi vlačila sama v zadevo Fernkorna? Neverjetno! Prisilili so jo gotovo prav posebni vzroki, da je brzojavila ponj.

Svetnik je krenil proti stanovanju Fernkorna. Stotnik je stanoval v prostrani ulici.

— Ali je gospod stotnik doma? je vprašal služkinjo.

— Nikogar ni doma, je odgovorila.

— Kdaj pa pride gospod stotnik?

— Čez kake pol ure.

— Počakam je dejal gospod svetnik. Služkinja je odprla vrata v stotnikovo sobo in svetnik je vstopil.

Ogledal si je in opazil brzjavko, ki je ležala na košu za papir.

Vzel je v roke list in čital:

— Prosim, pridi takoj. Sem na pri-stavi. Ne pozabi zavoja.

M.

Našel je, kar je iskal.

Policijski svetnik je čakal še nekaj minut, stopil potem v predsobo in rekel služkinji, da pride pozneje.

— Ali naj gospodu stotniku kaj spo-ročim?

— Ne, ni potrebno, je odvrnil Koren in naglo odšel.

* * *

Ko je prejel svetnik Koren ponoči Martiničevo brzjavko, ki ga je obveščala o begu baronice, se je takoj odločil, sprem-ljati stotnika na poti v Italijo.

Slučaj pa je bil vendar nekaj docela posebnega. Kakšen vzrok je imela baronica, da je bežala pred policijo? Zakaj je po-klicala nenadoma stotnika? Kaj je bilo tisto, kar ji je moral prinesiti in kar je omenjala celo v brzjavki?

Vedenje stotnika je kazalo, da ne ve ničesar o tem, kar se je godilo na Laškem. Iz vsega se je dalo sklepati, da je pri stvari nedolžen. Služkinja in hišnik sta vedela, kdaj odpotuje. Izvoščeka, ki bi ga naj peljal na postajo, je naročil dan poprej.

Z mirnostjo, ki je je bil vajen, je stopil v vlak. Svetnik Koren je videl, kako mirno si je kupil vozni listek. Sledil mu je in sedel v isti voz. Sluga je prinesel stotniku kovčeg. Svetnik se je pričel s stotnikom pogovarjati. To je trajalo par ur. O razburjenosti ali nervoznosti ni bilo ne duha ne sluha.

Policijski svetnik je bil dober poznavalec ljudij. Videl je takoj, da ga stotnik ne bo nepričakovano iznenadil s kako prevaro. Kam se pelje, mu je bilo znano, ker je stal tik stotnika pri blagajni za vozne listke.

Koren se je stisnil v kot in zadremal. Spal je vso noč. Šele blizu meje ga je zbudil sprevodnik.

Ko je vozil vlak počasi v Pontebo, je opazil svetnik že oddaleč dr. Martiniča in oba agenta. Dal jim je znamenje, naj bodo previdni.

Stotnik Fernkorn in svetnik Koren sta čakala v kupeju colninskih preglednikov.

Stotnik je takoj odprl kovčeg. Na obleki je ležala zapečatená sprava za akte. Zavoja, za katerega je prosila baronica, svetnik ni mogel opaziti.

Nato sta šla oba gospoda v restavracijo zajutrkovat.

Na peronu je čakal dr. Martinič. Ker je gledal svetnik namenoma stran, je sledil komisar oddaleč in sedel na drugi konec iste mize, za katero sta sedela svetnik in stotnik.

— Kako dolgo stoji vlak v Pontebi? je vprašal stotnik.

— 42 minut. Peljete se gotovo na milansko razstavo.

— Ne tako daleč. Samo do kraja Činča.

— Ah, torej ravno tja kakor jaz.

Policijski svetnik je pogledal komisarja.

— Ali ste že bili kdaj v Činču, gospod stotnik? Jaz se namreč tam prav nič ne spoznam, je dejal Koren po kratkem odmoru.

— V Činču pravzaprav še nisem bil, je odvrnil stotnik, pač pa na nekem posestvu blizu tega kraja.

— Potem mi morda poveste, kod se pride najprej do pristave senatorja Castellarija?

Stotnik je iznenadeno pogledal.

— Gotovo vam lahko povem. Posestvo senatorjevo leži prilično uro hoda od postaje. Z vozom se pripeljete v pol uri. Ali vas čakajo? Ali ste že naročili voz? Dvomim namreč, da bi bili v Činču taki vozniki, ki bi čakali na postaji potnike.

— To bo že kako, je menil svetnik. Hvala lepa za pojasnila. Neprijetno je, če mora človek šele na postaji izpraševati.

Policijski svetnik je napeljal pogovor spet na navadne stvari.

Dr. Martinič je odšel. Kupil je zase in za oba agenta vozne listke do Činča.

Pozneje mu je namignil svetnik, naj stopi za njim v čakalnico. Naglo mu je pojasnil, kako je, in mu naročil:

— Za vsak slučaj bodite pri roki, ali ne storite ničesar, kar bi vzbujalo pozornost!

Med vožnjo do Činča sta govorila stotnik in Koren o vseh mogočih stvareh. Policijski svetnik se je med pogovorom spretno dotaknil te in one stvari in spoznal, da nima stotnik o policijski akciji niti pojma.

Za postajo Mestre se je zdelo Korenu primerno, govoriti o namenu svoje vožnje razločneje.

Prav mu je prišla stotnikova opazka.

— Pravzaprav bi morali izstopiti na tej postaji, je menil stotnik. Dvomim, da bi se mudil senator pozimi na deželi.

— Ne peljem se k senatorju, temveč k njegovi hčeri.

— Ali je gospodična Castellmari v Činču?

— Drugo hčer mislim, starejšo.

— Vi se peljete k baronici Sternberg? je vprašal stotnik začudeno.

Da, k baronici. Govoriti morem ž njo o važnih stvareh.

Stotnik je gledal skozi okno.

— Jaz sem dober prijatelj Castellmarijevih, je nadaljeval čez nekaj časa. Zanimam se za vse, kar se tiče njih rodbine. Peljete se torej v Činčo. Ali imate z baronico kupčijske posle?

— Ne, je odgovoril svetnik. So privatne in jako diskretne stvari. Ker ste prijatelj Castellmarijevih, me lahko morda o tem in onem poučite.

Stotnik je dvignil glavo in dejal:

— Pardon, gospod. Razumete gotovo.

— Dovolite, da se vam predvsem predstavim: policijski svetnik Koren, šef varnostnega biroja v našem mestu.

— Stotnik generalnega štaba Fernkorn.

Obraz stotnikov ni kazal sledu niti o vznemirjenju, niti o prestrašenosti

Odgovoril je celo jako prijazno:

— Torej gospod policijski svetnik se pelje k baronici Sternberg zaradi neke privatne in diskretne zadeve.

— Tako je, gospod stotnik. Stvar je preprosta. Gre za prejšnjega baroničinega ženina, o katerem bi rada policija kaj več vedela.

— Mislite gotovo njenega prejšnjega moža.

— Ne, ne, ženina!

— Kolikor vem, je bila baronica zaročena samo z baronom Sternbergom, katerega je tudi poročila.

— Bila je . . . vsaj rekla je, da je bila.

Preko stotnikovega obraza je šinila senca. Malo se je vzdržal, nato je rekel precej ostro:

— Ali veste to zanesljivo?

Policijski svetnik je prikimal.

— S kom pa naj bi bila zaročena? je vprašal stotnik dalje.

— Z nekim Giardinijem.

— Conte Giardini?

— Ni plemenitaš. Bartolomeo Giardini samo. Ali ga morda poznate?

— Ne, je dejal stotnik po pomisleku. Sicer ne slišim tega imena prvič, toda v kaki zvezi z imenom baronice ga nisem še nikoli slišal.

Mislil sem, da ga poznate, ker ste dejali prej, da ste dober prijatelj Castellmarijevih. Giardini je bil v otroških letih baroničin vrstnik. Zaročil pa se je ž njo pred štirimi leti, mislim, v kraju Markone.

Stotnik je skočil pokonci, kakor bi ga kdo zbodel.

— V Markonu?! je vzkliknil. Takrat se je mnogo govorilo in pisalo o nekem Giardiniju ali — ne, ne . . . to je gotovo zmota.

— Mislim tistega Giardinija, ki je bil med cesarskimi vajami aretiran radi vo-hunstva, pa je potem ušel.

— In ta naj bi bil zaročen z baronico? Nemogoče!

— Saj tega ne pravim jaz, gospod stotnik, to trdi baronica.

Stotnik se je prijel za čelo.

— Ne, ne, ne, je zanikal še enkrat, to je nemogoče! V tem tiči zamena. Morda je to druga baronica Sternberg.

Policijski svetnik je sklenil prste obeh rok, kakor je imel navado. Poklonil se je in rekel:

— Baronica Sternberg, ki jo mislim, je velika, lepo vzrastla gospa zlatoplavih las, stanuje v našem mestu in je, kakor sem poučen, nevesta stotnika generalnega štaba gospoda Frana Fernkorna.

Lica stotnikova je spreletela nejévoljna rdečica.

— Poučeni ste dobro, gospod svetnik. Želim pa, da mi pojasnite, kaj naj pomeni ta pogovor, ki ni že več pogovor, temveč navadno uradno zaslišavanje. Gotovo niste slučajno zašli v isti kupe, v katerem sem bil jaz, in se tudi ne peljete samo slučajno isti dan v Italijo, kakor jaz.

— Gotovo ne, gospod stotnik. Vemo, da vas je vaša nevesta brzojavno poklicala in sicer ravno v trenutku, ko je bežala pred policijo.

— Bežala? Pred policijo je bežala? — Kako to mislite? Kako naj vas razumem? je nadaljeval Fernkorn z razburjenim glasom. Drugi izraz bi bil v tem slučaju sploh na mestu, se mi zdi — da bi moja nevesta bežala?

— Žal mi je, toda moram vam povedati, da bi bil moral pripeljati baronico iz Benetk v naše mesto uradnik naše policije, ali spotoma mu je ušla iz kupeja na način, ki dozdej še ni pojasnjen.

Stotnik ni mogel najti v prvem hipu primernih besed. Trudil se je, da bi prikril svoje vznemirjenje, in dejal:

— Ali sem prav razumel? Mojo nevesto ste hoteli spraviti pred policijo? Torej je nečesa takega kriva, kar nudi vzrok, da jo zaprete.

— To je preveč rečenega. Baronica je le osumljena, da je udeležena pri zadevi, ki policijo zanima. V Benetkah se ni hotela mojemu uradniku izjaviti, obljubila pa je, da se odpelje ž njim. Spotoma pa je izginila.

Stotnik se je še vedno trudil, da bi prikril svoje vznemirjenje. Na vse kriplje si je prizadeval, da bi ohranil hladno in mirno kri. Počasi in trdo je vprašal:

— Prosim, zakaj pa pravzaprav gre?

— Gre za umor na Doritejini cesti. Umorjenec in Giardini sta bila ena in ista oseba. Če je bil torej Giardini baroničin ženin, kakor je rekla sama in njen oče, tedaj mora ona o stvari več vedeti, kakor je dozdaj povedala.

— Vrag me naj vzame, če to razumem! Sicer pa bomo v Cinču vse izvedeli. Meta bo povedala vse, kar ve. Bodite o tem uverjeni.

Prikazal se je stolp sv. Sebastjana. Pripeljala sta se na postajo, kjer je bilo treba prestopiti. Stotnik je odprl kovčeg in položil spravo za akte na svoj sedež. Nato je rekel važno in resno:

— Dam vam kot mož in častnik svojo častno besedo, da nimam o teh stvareh pojma. In ravno zato vas prosim, peljite se z mano k nevesti in jo o vsem v moji navzočnosti vprašajte. Misliti si morem le, da se policija moti, in zelo želim, da se ta zmeta v moji navzočnosti dožene.

Do Činča je razodel policijski svetnik stotniku vse, kar je bilo vredno vedeti.

Samo dvojega ni omenil. Prvič, da je osumljena baronica umora, in drugič, da je združena s to zadevo tatvina dokumentov.

Tako je prestavil stotnik svojo nevesto policijskemu svetniku, ne da bi vedel, da je tudi on osumljen.

Isti hip se, je odpeljal s postaje še drug voz. V njem so sedeli dr. Martinič in oba agenta.

Trinajsto poglavje.

Policijski svetnik se je najuljudneje priklonil in je z vdanim smehljajem stopil k baronici.

— Oprostite mi, milostiva gospa baronica, da vas motim. Gospod stotnik je bil tako ljubezniv in mi obljubil, da me gotovo sprejmete. Gre za to, da se določijo nekatere stvari, zaradi katerih se vam ni zdelo vredno, da bi se peljali z dr. Martiničem.

Baronica je čutila, da gre zdaj zares. Spoznala je že prvi hip, kako policijski svetnik cel položaj igraje obvlada. Ispremenila se je tako v veliko damo in spretno plačala ironijo z ironijo.

— Jako ljubeznivo od vas, da ste se potrudili k meni. Lahko bi si bili pa tudi vso vožnjo z njenimi težavami vred prihranili. Danes sem se hotela tako peljati z gospodom stotnikom v naše mesto. Bodite uverjeni, da bi vas bila gotovo v biroju obiskala. Prosim, blagovolita gospoda vstopiti.

Pokazala je z roko proti vratoma.

— Pripravila sem malo zajutrka, je rekla stotniku. Nato se je obrnila k svetniku z besedami: Gotovo boste tako ljubeznivi in mi ustrezete.

Koren se je v zahvalo priklonil.

Gospoda sta šla za baronico v salon v prvem nastropju. Za tretji zajutrek je bilo takoj vse pripravljeno.

Policijski svetnik je ravnal po svoji taktiki. Govoril je lahke stvari in zabaval baronico in stotnika, ne da bi se za enkrat dotikal svojega cilja.

Meta, ki je bila obrnjena proti oknu, je sedela zamišljeno in gledala po zimski krajini. Stotniku je bilo zelo mučno. Policijski svetnik pa je užival gosja jetra, kaviar in sekt, z največjo slastjo.

Še ni končal, ko je obstal pred pristavo drugi voz.

Baronica se je poskusila nasmehnuti. Rekla je:

— Gotovo spremstvo. Pred policijo veljam pač za jako nevarno osebo. Štiri moške proti eni ženski.

— Oprostite, baronica, je odgovoril prijazno svetnik. Dama je vedno nevarna stvar, ki užene pogostokrat tudi štiri moške. Gospodje prihajajo le zato, ker jih nisem mogel pustiti v snegu na polju. Če dovolite —

— Gotovo dovolim. Veselilo me bo, če hoče piti z nami gospod komisar kozarec vina.

— Rad mu osebno sporočim vaše cenjeno vabilo, je odvrnil policijski svetnik in šel iz sobe.

Komaj je zaprl vrata, je stotnik že skočil pokonci.

— Meta, povej mi za božjo volja resnico! Pomagaj mi iz te negotovosti, katere ne morem več prenašati.

Baronica je vprašala:

— Ali si prinesel zavoj?

Ta hip je pogledal v sobo policijski svetnik, ljubeznivo pokimal baronici in dejal:

— Da, Gospod stotnik je zavoj prinesel, ali, kaj ne, gotovo boste tako dobri in še malo počakali.

Baronica se je vgriznila v ustnico.

— Zdi se mi, gospod, da prisluškujeje.

— Na žalost moram vse videti in slišati. To spada med neprijaznosti mojega poklica.

— Saj bi bili lahko ostali tukaj.

— Ne! Potem bi ne vedel tega, kar zdaj vem.

Stotnik se je obrnil k svetniku in izjavil z ostrim glasom:

— Zdi se mi, gospod policijski svetnik, da je prišel čas, ko je treba igracanje končati. Morda ste tako prijazni, in vprašate takoj in v moji prisotnosti nevesto, kar želite od nje vedeti.

— Takoj.

Policijski svetnik je stopil k oknu, ga nekoliko odprl in zaklical.

— Doktor Martinič, pridite. Agenti naj čakata spodaj v veži.

Komisarja je prestavil svetnik stotniku. Baronica ga je pozdravila s prijaznim pogledom.

— Najprej prošim, povejte mi, zakaj ste spravili dr. Martiniča v zadrego.

Baronica je nekaj časa molčala, nato odgovorila:

— Saj mi je jako žal, da sem provzročila doktorju neprijetnosti, toda ni bilo drugače mogoče. Zahtevala sem štiriindvajset ur časa, pa mi ga ni dovolil. Hotela sem pridobiti dva dni, da bi se peljala v moškem varstvu (pokazala je stotnika) k policiji.

— Drugega cilja pri tem niste imeli?

— Ne.

— Dobro! Vzemimo za enkrat, da ste čakali gospoda stotnika samo radi tega. Gospod stotnik je zdaj tukaj. Torej vas prav nič ne ovira, da bi nam ne mogli povedati vsega, kar veste. Tedaj prošim, je nadaljeval svetnik jako vljudno zašliševanje. Pričeti moram s starim vprašanjem. Kaj nam lahko poveste, o Bartolomeju Giardiniju?

— Toliko, kolikor sem že povedala, je odgovorila trdo baronica.

— Dovolite, da kratko ponovim, kar ste že povedali, je rekel svetnik in pogledal stotnika. Žrtev umora na Dorotejini cesti, Adolfa Strebingerja, ste spoznali za Bartolomeja Giardinija, svojega mladostnega prijatelja s katerim ste se zaročili in od katerega ste se ločili, ko je bil v Markonu osumljen špijonaže in prijet.

— S tem človekom si bila zaročena? je vskipel stotnik. Meta, povej po pravici!

Baronica je težko dihala. Borila se je v duši sama s seboj. S prsti se je krčevito prijela stola.

— Da bil je moj ženin, je končno odgovorila in ustne so se ji tresle.

In to izvem šele danes? In ob taki priliki? In potem tujca? Torej si lagala vedno lagala? Vedno lagala, da nisi ljubila še nikogar razum Sternberga!

— Pardon, gospod stotnik, je pripomnil Koren. Pogovor postaja preveč intimen.

Prilike bo še dovolj, da se pomenite s svojo nevesto o teh stvareh. — Ko sem torej to dognal, vas moram vprašati baronico, če ste v kakršnikoli zvezi z umorom?

— Ne. To sem že povedala gospodu dr. Martiniču, je rekla Meta mirneje in odločneje.

— Vsekakor, toda pred vašim begom. Morda ste zamislili zdaj drug odgovor. Osemindeset ur, katere ste hoteli imeti, je že vendar minilo. Gospod stotnik, katerega ste čakali, je tukaj. Torej?

— Vi me sumite, da bi mogla govoriti drugače . . .

— Morda ne po krivem, jo je prekinil stotnik.

— Fran!

Kaj je vse tičalo v tem vskliku! Cel svet ljubezni in toplote, in kopa britkih očitkov.

Njene temne oči, ki so gledale prej ponosno in trdo v policijskega svetnika, so zdaj milo prosile stotnika, ki se je obrnil stran.

— Vsekakor se mi zdi, da se v občevanju z menoj nisi držala ravno strogo resnice, je odgovoril stotnik. Prosim, povej zdaj gospodu policijskemu svetniku, kar želi slišati.

— Torej je rekel Koren, vi trdite še dalje, da niste z zločinom v noveni zvezi.

— Da, je odgovorila hladno. Če govore slučajnosti proti moji trditvi, ne morem za to.

— Vsekakor. Če mi dokažete, da je tisto, kar govori proti vam, le slučajnost, potem je tukaj moj posel opravljen.

— To vam dokažem na policiji.

Zdaj se je oglasil stotnik.

— Neprestano slišim sumljive stvari. Česa pa osumljate pravzaprav mojo nevesto?

— Osumljati je pretežka beseda, je dejal svetnik. Gre le zato, da pojasni baronica nekatera svoja ravnanja.

— Morda bi mogel jaz to storiti.

— To bi me veselilo. Ali veste na primer, kje je bila baronica 12. januarja od osme ure zvečer dalje?

— Ne, tega pravzaprav ne vem. Morala bi bila priti na maskarado, pa je ni bilo.

— Bila sem. Le v drugačnem kostumu, kakor sva se dogovorila. Hotela sem te iznenaditi.

— Dokažite, prosim, je rekel svetnik.

— Počakajte, v vašem mestu vam dokažem.

— Zakaj se zanimate, kje je bila baronica ravno tisti večer? je vprašal stotnik.

— Ker je bil umorjen Giardini ravno tisti čas na Dorotejini cesti. Prejšnjega zaročenca baronice je ustrelila dama. To vemo gotovo.

Stotnik je skočil kvišku. Osupel je gledal policijskega svetnika.

— Z drugimi besedami . . . je zakričal, vi sumite baronico, da je umorila Bartolomeja Giardinija, ali ne? — Vi, čujte, ali ste ob pamet? Kaj takega si izmisli človek le tedaj, če ga napade norost.

Policijski svetnik je zganil rami.

— Obžalujem, je pričel, toda . . .

Stotnik ga je prekinil. Govoril je Meti:

— In ti molčiš? Ali ne moreš ničesar odvrniti na tako obdolžitev? Povej jim vendar resnico, da izprevidijo, za kakšnimi neumnimi domnevanji se love. Meta! Govori vendar: Za božjo voljo, govori!

Baronica je sedela bleda in s stisnjenimi ustnicami. Pogledala je svetniku odkrito v oči in rekla:

— Boga kličem za pričo, da nimam z zločinom ničesar opraviti. Kar mi prisojajo, je grozno. Gospod policijski svetnik, ali mi dovolite, da se pogovorim na kratko z zaročencem? Potem izveste vse.

— Gotovo. Stavim samo en pogoj.

— In ta je?

— Da pustite akte tukaj.

— Pardon, gospod policijski svetnik, je pojasnil stotnik. Sami rodbinski dokumenti so, ki nimajo za tujca pomena.

Morda je tudi kaj drugega, gospod stotnik. Baronica je posebno hrepenela po teh papirjih in jih zahtevala v težkem položaju svojega življenja tako odločno, da so moje sumnje opravičene.

Baronica je zlezla medtem v naslonč in še bolj pobledela.

Njene oči so bile prikovane na spravo z akti.

— Ali se še želite pogovoriti z gospodom stotnikom? je vprašal svetnik hladno.

— Ne, je odgovorila baronica.

— Ali hočete govoriti morda z menoj? je vprašal Koren.

Stotnik je hotel ugovarjati, a baronica ga je prehitela.

— Da, je rekla tiho in vstala.

Trudnih korakov, ne da bi dvignila oči, je šla do vrat sosednje sobe in vprašala:

— In popirji?

— Popirji ostanejo medtem pri gospodu stotniku.

Ko sta bilo z baronico sama, je stopil svetnik bliže in ji pogledal resno v oči.

— Končajte že! Ne spravljajte še drugih v nevarnost! Stotnik —

— Ali je v nevarnosti? je vprašala s tresočim glasom.

— Da. Nenadnja vožnja do vas je jako sumnjiva.

Baronica se je oprijela bližnjega stola.

— Nedolžen je popolnoma, je šepnila. Giardinija ni niti poznal . . .

Za minuto je bilo v sobi tiho kakor v grobu.

Baronica je strmela obupno v tla.

— Njega tudi zasledujete . . . Mislite nemara, da je on popirje . . . Prisegam vam, da je nedolžen, da ne ve o vsem ničesar . . . ali se vam zdi mogoče, da bi bil tukaj, če bi le količkaj slutil? Ali zaradi mene naj bo zdaj . . . ne to se ne sme zgoditi! To ne! Bilo bi preveč! . . . Kako pa veste, kaj mi je prinesel?

Policijski svetnik je spoznal iz raztrganih stavkov še preveč. Uvidel je jasno, da se suče ves baroničin strah okoli sprave z akti. To je bilo treba izrabiti. Užene jo le s strahom za ženina, popolnoma v oblasti jo pa ima z dokumenti, katerih niti ne pozna.

— Odkod je postranska stvar. Dovolj je, da poznam papirje. Sicer bi ne bil uka-

zal opazovati stotnika, sicer mu nebi bil sledil na Laško, je dejal odločno in moško ter ji gledal pozorno v oči.

— Torej niste prišli radi mene?

— Tudi radi vas! Toda za to bi bilo dovolj, če bi bil poslal dr. Martiniču, ki je čakal v Pontebi vaš naslov. Kako daleč ste spravili stotnika, lahko uvidite iz tega, ker sem se ga oprijel.

— Strašno, je šepetala baronica.

Obraz ji je razodeval boj, ki se je vršil v njeni notranjosti.

— Kaj na storim? . . . je mrmrala. Moj Bog, pomagaj mi . . . Kje je prava pot? . . . O Bog, če bi le vedela . . .

Naenkrat se je zravnala.

— Bodi torej! Gospod svetnik, obljubite mi, da je cela zadeva za vselej končana, če vam izročim popirje! Da prenehate nadalje opazovati stotnika in da stvar gotovo ne pride v javnost!

Policijski svetnik je čutil, da bi moral zavriniti.

Stal je tik cilja.

— Obljubim vam popolno diskrecijo, je odgovoril. Kolikor je v moji moči, ne pride v javnost ničesar razen službenih objav.

To je obljubil tim lažje, ker so mu ravno pred nedavnim časom spet namignili, naj dela kolikor mogoče diskretno.

— Prinesite popirje.

Policijski svetnik je šel v sosednjo sobo.

Ko je segel po spravi, mu je položil stotnik na ramo roko.

Predno je mogel policijski svetnik odgovoriti, se je oglasila baronica.

— Daj mu, Fran! Želim tako. Naj prinese sem!

Svetnik je občutil napetost položaja. Vzel je spravo in jo izročil baronici.

Meta je raztrgala pečat, odprla in ponudila dokumente.

— Tu so popirji. Ne pozabite, kaj ste mi obljubili.

En sam pogled je svetnika prepričal, da je dosegel več, kakor se je nadejal.

Popirji ki mu jih je izročila baronica Sternberg, so bili tisti važni vojaški dokumenti, ki so bili ukradeni 4. januarja iz miznice feldmaršallajtnanta Holmhorsta.

Policijski svetnik Koren, se je popolnoma obvladal; ne z obrazom, ne z besedo ni pokazal veselja, ki ga je spreletevalo, ko je držal v rokah najdene dokumente.

Mirno, kakor je bil vajen, je spravil dokumente v žep.

Baronica je sedela v naslonjaču bleda in izmučena. Roke so ji visile preko naslonjala.

— Kaj ste mislili napraviti tukaj s temi popirji? je vprašal Koren.

— S popirji? je ponovila, zatopljena v druge misli. Tukaj nič. Hotela sem jih peljati s seboj. V hiši svojega strica Holmhorsta občujem seveda popolnoma intimno. Popirje bi dejala tja, kjer so ležali prej. Našli bi jih in vse bi bilo v redu. To sem hotela napraviti s popirji.

Globoko je vzdihnila in pogledala policijskega svetnika.

— Zdaj ukrenete vse vi? Lahko se na vas zanesem, kaj ne? In stotnika ne boste mešali v te stvari? To ste mi že tako obljubili. Vi vendar ne boste ogrožali eksistence moža, ki je vseskozi poštenjak! In javnost ne izve ničesar.

— Obljubil sem že, da bom storil vse, kar je v moji moči. Končna odločitev pa seveda ni v mojih rokah, temveč v rokah višjih oblasti. Zagotavljam pa vas, da bomo ravnali z največjo diskretnostjo. Peljete se, kaj ne da, z nami in nam pojasnite še to ali ono temno stran.

— Gotovo, je odvrnila baronica in vstala. V treh urah se lahko odpeljemo.

Vi ne veste, kako breme se mi je odvalilo s srca, ko je ta stvar odpravljena!

— In druga stvar?

— Druga? Ah, vi mislite umor. O, zaradi tega mi je lahko. Sumnjo, ki leži na meni, lahko uničim z eno besedo.

— Ali ne bi rekli te besede?

Baronica se je ustavljala.

— Dejstvo, da ste imeli dokumente vi, je vaš položaj le poostrilo, je pripomnil Koren. Ker smo prepričani, da obstaja zveza med obema zločinoma, morate vedeti tudi za umor. In dolžnost policije je, da poizveduje v tej smeri dalje. Na ta način so mogoči najrazličnejši zaključki. Da je bil na primer naslov stotnika Fernkorna zabeležen. Ta častnik se je peljal k vam na Laško v trenutku, ko ste ušli policiji, in vam prinesel ukradene popirje. Pritrditi morate, da se vaš položaj gotovo ni izboljšal. Morda se zdaj odločite, in odkrito vse izpoveste.

— Torej še vedno mislite, da sem morilka?

— Zamislite se v moj položaj! Kaj naj verjamem? Vaš prejšnji ženin je ustreljen. Bil je špijon. Popirje, zaradi katerih je prišel v naše mesto, imate vi. In vi ste ne-

vesta stotnika generalnega štaba, ki je zaupnik okradenega generala.

— Umor nima s popirji nobenega stika.

— Tega tudi jaz ne trdim. Verjetno pa je, da je bil Giardini vaši zvezi s stotnikom na potu. Verjetno je dalje, da bi se hoteli vi za vsako ceno iznebiti človeka, ki ogroža vašo življenjsko srečo. Kaj pravite na to.

Baronica je gledala v tla in molčala.

— Ali ne uvidite tega?

— Uvidim, je rekla baronica in vzdihnila. Če bi vam rekla nekaj, kar bi onemogočilo vsako slično nadaljnje sklepanje, ali bi mislili potem še vedno, da sem morilka?

— Prosim vas, častita baronica, ne izprašujte, blagovoljite samo odgovarjati.

— Torej poslušajte, je dejala baronica s težavo. Umorjenec ni bil moj zaročenec. Bil je — moj brat!

— Giorgio di Castellmari, nekdanji častnik?

— Da, on. Ali zdaj še vedno verjamete, da sem jaz . . . ?

Policijski svetnik je skočil kvišku.

— Vaš brat!? je ponavljal razburjen. Tisti Giardini, ki so ga prijeli radi špijonaže, je bil vaš brat?

— Da, moj ljubi, edini brat, je rekla bolešno. Bil je najboljši, najplemenitejši človek, ki je svojo domovino vroče ljubil in ki je bil vreden vsled svojih zmožnosti velike bodočnosti.

— A . . . taka je stvar. Z enim mahom je postavljena tako cela zadeva na glavo. Zdaj je vse drugače. Torej vaš brat . . .

— Razumete zdaj, zakaj me morate smatrati za svojo zaupnico?

— Gotovo. Samo tega ne vem, zakaj ste tako dolgo molčali.

— Zato ker sem morala imeti najprej popirje, da spravim drugo stvar s sveta. Moj brat ni zdaj več špijon in stotnik Fernkorn ni prizadet. Če bi bila govorila prej, bi bila morda uničena sreča mojega življenja, Zdaj pa je odvisno vse od vaše diskrecije.

— Policijski svetnik se je tiho in vljudno priklonil.

— Pritem si je mislil: Čudno je, kako preprosto si ženska vse predstavlja. Odkod ima pa popirje? Odkod pa ve, da je bival njen brat v našem mestu? In da ga je nekdo umoril? Zakaj je bežala v Italijo? Vprašati bi jo bilo treba še tisoč stvari,

toda policijski svetnik se je zdržal in tiho poklonil.

Bil je popolnoma zadovoljen s tem, kar je zvedel. Na avstrijskih tleh bo nadaljnje izpraševanje enostavnejše.

Vprašal je samo:

— Kaj je, baronica, vi vztrajate pri svojem sklepu in se peljate z nami? Ker se je vsa stvar povsem predrugačila, je vaša prisotnost tem važnejša.

— Gotovo, gospod svetnik. Potrudim se še bolj kakor vi, da najdem morilko svojega brata.

Policijski svetnik se je spoštljivo priklonil in poljubil baronici roko.

Izpoved je Meto jako olajšala. Bila je kakor prerojena. Svetlih oči se je vrnila v salon, kjer sta Martinič in stotnik molče čakala.

Hitela je pred svojega zaročenca, ga prijela za obe roki in mu gledala naravnost v oči.

— Vse, vse je spet v redu.

Stotnik je pogledal Korena, ki je prikimal in govoril.

— Da, zdaj je spet vse v redu.

— Ali mi ne maraš povedati, je vprašal stotnik nekoliko ostro, kakšne skrivnosti si zaupala gospodu svetniku?

— Naravno. Takoj!

Prijela je stotnika za roko in ga potegnila k sebi na divan.

— Prosim te, pojasni mi tri stvari: Prvič, kdo je umorjenec in ali je bil res z baronico zaročen, drugič, ali je Meta s tem umorom v zvezi in na kak način in tretjič, kaj je bilo v spravi za akte?

— Odgovor je lehak, je odgovoril Koren mesto baronice. Umorjenec je baroničin brat, v spravi pa so bili rodbinski dokumenti, ki točno dokazujejo, kdo je bil Giardini.

Stotnikov pogled se je zjasnil. Nekaj mladega je spreletelo njegova lica.

— Ali res, je veselo vzkliknil in pogledal Meto, ki je strmela vanj in mu kimala. Torej ni vse skupaj nič. Ti nimaš s stvarjo nobenega stika. Uboga Meta! Tedne in tedne so te mučili.

Stotnik se je sklonil nad baroničino roko. jo pobožal in poljubil. Popolnoma sta ga preplavili nežnost in skrb za nedolžno ljubico.

Meta je policijskega svetnika hvaležno pogledala.

Dr. Martinič pa je bil zelo iznenaden. Policijski svetnik se je vedel, kakor bi tega ne opazil.

— Veselim se, da se je moja pot vsem tako po volji iztekla. Upam, da me gospoda tudi v mojem uradu ne zapusti, če jo bom prosil pomoči.

Policijska uradnika sta se poslovila.

Ko je zavil voz mimo prvega ogla, je ukazal svetnik ustaviti. Pomigal je agentu Hubru.

— Za vsak slučaj ostanete tukaj. Strážite pristavo tako, da ne bo nihče pozoren. Če se odpelje drugam kakor na postajo, ji sledite.

Konja ste spet potegnila in Martinič je dejal:

— Zdi se, da tako gladko le ni šlo.

— Morilka ona ni, je odgovoril svetnik s suhim glasom.

— Gotovo ne?

— Gotove ne!

— Torej so nas varali tri tedne napačni sledovi?

— Ne. Samo morilka ni. Sicer pa ima pri stvari precej posla.

— Zdelo se mi je, kakor bi se ji bilo posrečilo, podreti zadnji sum. Tako je vsaj name učinkovala

— V Pontebi se to izpremeni, je odgovoril Koren. Do meje jo samo od daleč

spremljam. Od meje dalje pa postanem njen uradnik spremljevalec.

— Ali jo v Pontebi primete?

— Odvisno je od tega, kar izpove. Zaslišim jo gotovo.

— Kako pa s stotnikom?

— Pazili bomo še nanj. Čutim pa, da je popolnoma nedolžen. Vendar dokler ni vse dovolj razvidno, moramo biti tudi proti njemu previdni.

Nekaj časa sta molčala. Nato je komisar nenadoma vprašal:

— Že res — sprava za akte, kaj je bilo v njej? Ali res samo rodbinski dokumenti.

— Ne! Ukradeni vojaški dokumenti. Dr. Martinič je ostrmel.

— Tega bi si ne mislil.

— Niti jaz. Verjel sem komaj lastnim očem, ko sem jih zagledal.

— Kako pa je dobila baronica vojaške dokumente? Kako jih je dobil stotnik? Je samo ob sebi umevno izpraševal komisar.

— To nama pove v Pontebi. Kar sem vam povedal, gospod doktor, so uradne stvari. Prosim, ne govorite o tem z nikomur, niti s kolegi ne.

— Da, gospod svetnik.

Voz je obstal pred postajo, Uradnika sta šla v gostilno, ki je stala nasproti, in čakala tam vlaka.

Pokazalo se je, da je bila svetnikova previdnost odveč. Dvajset minut pred odhodom vlaka sta se pripeljala stotnik in baronica.

Fernkornu se je poznalo, da je veselejši. Baronici se je bilo posrečilo, razbiti pomisljike in ga spraviti v dobro voljo.

Do Pontebe nista mislila na zadevo. Sedela sta tesno skupaj in bila tako zaptopljena vase, da nista opazila policijskega svetnika, ki ju je neprestano ostro motril. Baronica je bila preprosta, nežna in stotniku otroško udana. Oba policijska uradnika sta na tihem sklenila, da je najočarljivejša ženska, kar jih živi po svetu. Šla sta na hodnik.

V Pontebi je hotela ostati baronica v kupeju.

Koren jo je prosil, naj stopi ž njim v inšpekcijsko sobo, ker mora še o nekih rečeh z njo govoriti.

Baronica je privolila nekoliko hladno. Stotnik jo je hotel spremljati, toda svetnik je vztrajal pri tem, da mora govoriti z baronico sam.

V inšpekcijski sobi se je svetnik jako zresnil.

— Uradna dolžnost mi ukazuje, da zahtevam še nekaj pojasnil, predno nadaljujemo vožnjo.

— Prosim, prosim! Izprašujte!

— Opozorjam vas najprej na to: Po avstrijskih postavah bi bili morali naznaniti veleizdajo, za katero ste vedeli. Ker tega niste storili, ste sokrivi. Nahajamo se na avstrijskih tleh. Moral bi vas, kakor bi mi bilo tudi žal, takoj aretirati, če vas vaši odgovori popolnoma ne oprostite.

Baronica se je sicer zdrznila, ko je čula besedo „aretirati“, ali se je takoj zavnala in svojo malo glavo ponosno dvignila.

— Ne zavedam se, da bi bila česa kriva, je odgovorila preprosto.

— Lepo. Potem dovoljite vprašanje: Kje ste dobili vojaške dokumente, ki ste mi jih izročili?

— Kupila sem jih. Za veliko vsoto kupila in z namenom, da jih vrnem lastniku.

— Vedeli ste torej, kdo ima dokumente. Torej ste poznali tata?

Baronica ni takoj odgovorila.

— V Benetkah sem slučajno zvedela, kdo ima dokumente. Če bi bila javila oblasti, bi bila dosegla ravno tisto, česar nisem hotela. Želela sem, kakor sem že povedala, celo zadevo kolikor mogoče na tihem urediti. Ponudila sem torej dotičniku 30 tisoč kron. Iz lastnega žepa seveda. Bil je zadovoljen in mi poslal popirje. To je vse.

Policijski svetnik je gledal baronici ostro v oči, kar ji ni bilo prijetno. Vprašala ga je:

— Ali ste zdaj zadovoljni?

Svetnik je skomizgnil z ramama.

— Vidite, baronica, stvar je mogoče drugače tolmačiti. Pazite: Vašega brata je nekdo ustrelil. Ta vaš brat se je v službi svoje domovine skrival po našem mestu. Pri njem najdejo beležko: „Jutri ob osmih zjutraj poklicati Fernkorna“. Zdaj pa potuje vaš ženin, stotnik Fernkorn, ki je šef generalnega štaba okradenega generala, z ukradenimi popirji v Italijo, ki se more edina okoristiti z dokumenti. Potem se posreči meni dobiti dokumente in obenem izjavo, da ste jih kupili vi za 30 tisoč kron. Vi, sestra špijona in nevesta šefa generalnega štaba, ki vam je pripeljal dokumente. Če torej ne imenujete storilca ali drugače povedano ne dokažete, da nima vaš ženin

s to zadevo nobenega stika, moram zahtevati točno izjavo od stotnika. Če mi jo odreče, ga moram naznaniti njegovim višjim.

Baronico so ti stavki vznemirili. Videlo se je, da je iskala le izhoda, ko je rekla :

— Saj ste mi obljubili, da je stvar zdaj opravljena ?!

— Ena stvar, baronica. Gre pa vendar za umor. Pri umorjencu so našli beležko, o kateri sem govoril. In to kaže na zvezo. Kakšen posel pa naj bi imel laški špijon s stotnikom avstrijskega generalnega štaba? Morda nam ravno to pojasni umor. Mogoče je, da ni kriva umora ravno kaka romantična zgodba. Morda je bilo treba spraviti s poti človeka, ki je o kom preveč vedel. Posebno važno je torej, da stotnik dokaže svojo nedolžnost. Saj to sami sprevidite, baronica. Vam in njemu je torej koristno, da izpoveste vse in odvrnete od njega sum.

Meta je pogledala žalostno in očitajoče svetnika.

— Če prav razumem, je dejala nalahko, postaja stvar posebno Franu nevarna. Ponavljam še enkrat: On je popolnoma nedolžen. Če sem se jaz vmešala v zadevo, nisem to storila, ker sem se bala

zanj, temveč ker sem se bala za srečo svoje ljubezni. Moj Bog, ali ne morete tega razumeti?

— Oprostite. Razumem, vse razumem: Samo tega ne razumem, zakaj ne rečete: dokumente mi je dal ta in ta.

Baronica je molčala.

— Dajte mi četrť ure časa, da premislim.

— Če se zadovoljite z družbo enega mojih uradnikov, prav rad.

— Delate z menoj kakor z ujetnico?

Policijski svetnik je vprašal:

— Ali hočete ostati tukaj, ali greste v kupe?

— V kupe.

Policijski svetnik je odprl vrata.

Tik vlaka je stal stotnik.

— To je pa dolgo trajalo, je rekel nestrpno. Ali si že brzojavila, da prideš?

— Ne, ravno hočem.

Stopila je naglo v kupe.

Stotnika, ki je hotel za njo, je pridržal policijski svetnik.

— Pardon, samo trenotek, prosim. Povejte mi, gospod stotnik, ali ste imeli rodbinske dokumente vi spravljene?

— Ne, pred dvema dnevoma sem jih dobil, je odgovoril stotnik odkrito.

— Ali smem vedeti, od koga?

— Postrežček mi jih je prinesel s pismom — čakajte, saj ga še imam.

Stotnik je vzel iz žepa sivo kuverto, na katero je bil napisan s strojepisom njegov naslov. V kuverti je tičal karton z baroničino pisavo:

„Prosim, spravi dobro te stvari. Važni rodbinski dokumenti so. Ne daj jih drugemu kakor meni. Kmalu izveš o meni kaj več“.

Policijski svetnik je pozorno čital. Baroničina služkinja Marjeta je stopila k stotniku in ga vprašala:

— Milostiva gospa baronica vpraša, če želi gospod stotnik tudi kaj brzojaviti.

— Ne, hvala.

Služkinja je stekla z brzojavko v roki na peron.

Baronica se je pokazala ob oknu in pomigala svetniku.

Koren je vstopil. Baronica je pospravljala pisalno orodje. Gledala ga je mirno in vprašala:

— Ali je dovolj, da vam obljubim povedati ime, predno zapustim vlak?

— Predno oba, vi in gospod stotnik, zapustita vlak.

—° Da, oba. Ali hočete potrpeti in ne ukrenete tačas ničesar proti nama?

— Ne, baronica. Ne pozabite pa, da bom moral postopati v našem mestu brezobzirno, če ne pojasnite tega, kar sem vprašal.

Ko so se bližali koncu vožnje, je bila baronica molčeča in zamišljena.

— Zadnja postaja pred ciljem, je rekel policijski svetnik resno.

Potniki so uravnavali prtljago.

Stotnik je spenjal na kovčeku jermena. Baronica je šepnila svetniku

— Pridite na hodnik.

Na glas je rekla, da mora Marijeti nekaj naročiti. Šla je na hodnik.

Svetnik je stopil za njo.

Baronica je stala ob oknu in strmela v noč. Svetnik jo je zdramil z vprašanjem:

— Ali izpolnete obljubo?

— Da, je odgovorila.

— Kdo vam je torej dal dokumente?

— Dal mi jih je — grof Albert Reinen.

— Grof Albert Reinen?

Svetnik je pogledal presenečeno in nezaupno v strop.

— Grof Albert Reinen, je ponovil vprašanje, nečak feldmaršallajtnanta Holmhorsta?

— Da.

— In kje jih je dobil on?

— Ukradel jih je iz miznice mojega strica, generala Holmhorsta.

— Tisti večer, ko se je vršila tam domača zabava?

— Tisti večer, da.

— Sam? Brez pomagača?

— Sam! Popolnoma sam.

— Opozarjam vas baronica, da dolžite nekoga, ki je dozdaj še nedotaknjen. Ali lahko dokažete, kar ste rekli?

— Bila sem priča tatvine, je odgovorila baronica.

— Torej potrdite lahko svoje trditve s prisego pred sodiščem?

— Če me spravite v ta neprijetni položaj, potem sem pripravljena tudi priseči.

Polijski svetnik je tudi trenotek pre-mišljal. Nato je vprašal:

— Kako pride zraven ime stotnika Fernkorna?

— Tega pa ne vem. Prisegam vam, da nima o vsem tem niti pojma. Mojega brata ni osebno niti poznal.

Vlak je peljal mimo prvih hiš.

— Stotnik bo vendar lahko zdaj mirno stopil z vlaka? je vprašala baronica in pogledala ostro svetnika.

— Bodite tako prijazni in zglasite se jutri ob deseti uri dopoldne v moji pisarni. Ponovili boste pred pričami, kar ste mi danes povedali.

— Če mislite, da je potrebno, potem gotovo pridem

— Potem ne bom oviral dalje ne vas, ne gospoda stotnika.

Policijski svetnik se je poklonil in mignil dr. Martiniču. Baronica se je vrnila v kupe.

— Peljite se takoj, je rekel svetnik dr. Martiniču, z agentom k grofu Albertu Reinenu in ga aretirajte.

* * *

Grof Albert Reinen je še trdno spal, dasi je bilo že poldne. Celo noč je sedel za mizo in igral

Sluga je že trikrat zaman trkal. Grof je bil ukazal, naj ga ne budi pred eno. Zdaj se je bližala ena ura in sluga ga je pričel odločno buditi

Reinen je pogledal, parkrat zazdehal, se pretegnil po postelji in hotel leči na drugo stran

— Gospod grof, brzjavka je tukaj. Reinen se je jezno spet obrnil

— Prinesi torej kavo, nesrečnik! Kje je brzjavka?

Sluga je ponudil brzojavko. Grof se je počasi dvignil, popravil za hrbtom blazine in raztrgal pečat. Z napol odprtimi očmi je čital. Pobledele je popolnoma. Sunokoma se je zravnal in prečital še enkrat brzojavko

Skočil je s postelje

— Kdaj je došla brzojavka?

— Okoli osmih, gospod grof.

— In ti, osel, mi jo daš še-le zdaj!

— Naročili ste, gospod grof, da vas pred poldnem ne smem buditi.

— Če pride brzojav, je to seveda drugače. Ali ne razumeš tega?

Sluga ni odgovoril. Vprašal je le, če sme pripraviti kopelj

— Da, takoj in po brivca pošlji!

Grof Reinen je oblekel spalno suktnjo, stopil k oknu in čital brzojavko tretjič. Bila je oddana zgodaj zjutraj v Pontebi. Glasila se je:

Pozor! Nevarnost. Odpotujta takoj. Midva sva opravila.

Podpisa ni bilo.

Reinen ni bil mož, ki dolgo premišlja.

Postavil se je pred zrcalo in motril svoj izžiti obraz. Nato je sedel k pisalni mizi in pregledoval predal za predalom.

Ogledal si je list za listom. Ko je vstopil brivec, je bil ravno gotov.

— Brke pod nosom stran!

— Ali čisto stran? je vprašal brivec.

— Da, čisto. Hočem biti moderen.

Četrť ure kasneje je stopil Reinen spet pred zrcalo in se v njem ogledoval. Pokimal je zadovoljno sam sebi.

— Ne bi vas spoznal, gospod grof, tako ste se izpremenili, je menil brivec.

Reinen je poklical slugo in ga poslal v mesto. Ko je bil sam, je oblekel lovsko obleko, posadil na glavo majhen in zelen lovski klobuk, vzel iz mize debelo denarnico, jo vtaknil v žep in šel iz sobe.

Hišnik ga ni pozdravil. Gotovo ga ni spoznal. Tudi pismonoša ga je srečal in ga ni pozdravil.

Reinen se je peljal nekaj časa s tramvajem, nekaj časa z mestno železnico in dospel tako do prve železniške postaje izven mesta. Tam je stopil v brzovlak in se odpeljal.

Vozil se je proti Švici, dr. Martinič pa z agentom z južnega kolodvora proti njegovemu stanovanju.

Reinen je prišel srečno čez mejo.

Sluga je pojasnil komisarju, da prihaja njegov gospod redno še-le zjutraj domov.

Da bi bil bežal se ni zdelo verjetno, ker je bilo v stanovanju vse na svojem mestu.

Agenti so potrpežljivo čakali pred hišo, kjer je stanoval Reinen, Reinenega sagemega pa je pripeljal vlak v varstvo švicarskih gora.

Štirinajsto poglavje.

Baronica Sternberg je prišla drugo jutro točno na policijo.

V biroju je bilo polno ljudi. Policijski svetnik je hotel urediti konfrontacijo tako, da bi baronica tega niti ne opazila.

Navzoča je bila tista služkinja, ki je videla gospo zlatoplavih las, in dalje tista dva kočijaža, ki sta jo vozila.

Ko je baronica vstopila, so jo vsi trije ostro motrili. Toda odmajali so z glavami.

Policijski svetnik je prosil najprej baronico, naj pritisne prste na pločo.

Baronici se je zdela zahteva čudna. Ker pa je trdil svetnik, da je to za nadaljnje postopanje važno, je storila, kakor je želel.

Odtiski njenih prstov in oni odtiski, katere je hranil dr. Martinič, so bili popolnoma različni. Gotovo je bilo, da baronice ni bilo usodnega dne pri onem oknu.

Policijski svetnik je bil predober kriminalist, da bi bil zdaj še kaj dvomil o baroničini nedolžnosti. Vsa sumničenja je bilo treba smatrati za slučajnosti, ki jih more baronica gotovo pojasniti.

— Prosim vas zdaj, povejte nam vse, kar veste o tatvini popirjev.

Baronica se je naslonila v fotelj nazaj, par sekund pomislila in nato pričela:

— Da boste moje ravnanje prav razumeli in tudi vse to, kar vam hočem povedati, moram seči daleč nazaj. Moj brat, kakor veste, se je pojavil v Markonu, ko so se vršile tam cesarske vaje. Prijeli so ga pri nas doma in grof Reinen je vodil stražo, ki naj bi ga bila pripeljala v trdnjavsko ječo. Mene so imeli takrat za njegovo nevesto. To je moralo biti tako. Treba je bilo prikriti, kdo je on, občevanje ž njim pa vendar omogočiti. Grof Reinen je moj sorodnik. V sorodstvu sva po mojem rajnem soprogu. Vedel je, da je kaznjenec moj brat Reinen je bil pri moji rodbini znan kot zadolžen častnik. Pri mojem očetu si je izposodil večkrat večje vsote denarja in potem vse zaigral.

Kot sorodnica sem ga prosila, naj olajša bratov položaj, kolikor more. Brat je bil tedaj rekonvalescent.

Reinen je obljubil vse to in še več. Dejal je, da bo izročil mojemu bratu v Morpiero zavoj, katerega sem mu dala. Obenem z zavojem sem mu vrnila zadolžnico na osem tisoč lir, katere je zgubil v hazardni igri z mojim očetom. Ali je Reinen vedel, da je v zavoju angleška pila, ali tega ni vedel, to mi ni znano. Skrbel je za to, da so prišli z bratom prepozno v Morpiero. Brata so vtaknili v občinsko ječo. Ponoči je prepilil mrežo in ušel. Reinen se je moral zagovarjati. Kazalo je zanj slabo, tem bolj, ker ni bil pri polku najboljše zapisan. Znal pa se je pri preiskavi izmuzniti. Za odpust je prosil nato sam.

Potem me je tukaj poiskal. S stotnikom Fernkornom sem bila že zaročena. Grozil mi je, da izda stotniku, čegava sestra sem, in izžemal tako nepretrgoma denar. Z najrazličnejšimi poročili, kje je moj brat zdaj in kje spet zdaj, me je plašil nepretrgoma. Bila sem vedno prepričana, da pogubi ena sama Reinenova beseda mojega brata in ugonobi tudi mojo življensko srečo. Tako sem vedno ustrezala njegovim željam po denarju, ki so bile od dneva do dneva večje.

Prišel je tisti večer. Pri stricu je bila zbrana velika družba. Reinen mi je izsilil

malo prej spet nekaj denarja. Pravil mi je, kje je moj brat in da pride kmalu sem in sicer pod imenom Adolf Strebinger. Zateval je denarja Naročila sem, naj pride drugi dan na stanovanje.

Slabovoljna in nervozna bi se bila rada odtegnila družbi. Šla sem v tetino spalnico. Tam sem sedela gotovo pol ure, sama, zatopljena v neprijetne misli

Naenkrat sem opazila ozek pramen slabotne svetlobe, ki se je prikradel skozi špranjo med vrati iz stričeve pisalne sobe. Pred pol ure sem šla skozi to sobo, pa je bila še temna. Moral je torej nekdo odviti električno luč. Bila sem popolnoma mirna, ker nisem marala, da bi me kdo motil ali opazil.

Pogledala sem skozi špranjo in videla sorodnika Reinena, ki je bil menda ravnokar prišel.

Stopil je naglo k pisalni mizi, odprl s ključem miznico, vzel iz nje šop aktov in odšel ravnokotako tiho in naglo, kakor je bil prišel.

Bila sem vsa iz sebe. Reinena gotovo nisem cenila, da bi pa kradel, tega si o njem spet nisem mislila.

Vprašali boste, zakaj nisem tatvine takoj razkričala? Zakaj nisem vsaj drugi

dan, ko je bilo radi ukradenih papirjev vse po konci, povedala stricu, kako in kaj?

Imela sem dva vzroka. Prvič sem se bala Reinena, ki je vedel za mojo skrivnost, drugič sem pa čutila napram Reinenu le nekakšno hvaležnost zato, ker je pomagal mojemu bratu v Morpieru uiti. Nazadnje je le on rešil mojega brata.

Ko sem videla, kako uvažujejo ukradene dokumente, sem se obrnila na privatni detektivski urad in naročila Reinena opazovati. Storila sem to, da bi zbrala material, ki naj bi govoril proti njemu.

Med pomenkom sem izvedela od strica, da zalezuje policija tudi mojega ženina. To je bil zame strašen udarec. Iskala sem načina, po katerem bi odvrnila policijo od tega napačnega zasledovanja. Pričela sem dopisovati z dr. Žolno, ker mi je dejal stric, da vodi on preiskavo.

Končno sem poklicala Reinena k sebi in mu ukazala, naj vrne ukradene dokumente. Zapretila sem mu, da povem vse stricu, če tega ne stori. Veste, kaj mi je nato prav hladno odgovoril?

„Tega gotovo ne napraviš“, draga kuzina, je rekel, „ampak molčala boš, če hočeš sama sebi dobro. Popirje sem vzel, da napraviva s tvojim bratom kupčijo Za-

pomni si! Če me naznaniš, je tudi on izgubljen“.

„Tega ne verjamen“, sem odgovorila, če še danes ne vrneš popirjev, naznanim vse drju Žolni, s katerim si že dalje časa dopisujeva“.

Da bi ga prepričala o resnici svojih besed, sem mu pokazala pismo drja Žolne. Reinen je list smehljaje spravil in dejal:

„To mi bo še lahko prav hodilo. Napravi sicer, kar hočeš! Če misliš, da storiš prav, me pa naznani! Ne pozabi tega, da ne padem sam“.

S temi besedami se je poslovil.

Drugi dan je bila maskarada. Povabila sem v salon drja Žolno. Odločila sem se, da pokažem policiji pravo pot in to zaradi stotnika Fernkorna, o katerem mi je povedal stric, da je osumljen. Hotela pa sem ostati skrita. S stotnikom Fernkornom sva bila sicer zmenjena za sestanek na maskaradi, hotela pa sem ostati maskirana, da bi mogla tako govoriti z drjom Žolno. Peljala sem se k svoji prijateljici, gospe Sellheim, da se potrebno domeniva. Bila je pripravljena, da me spremi. Moj avtomobil je čakal pred vrati. Peljali sva se v trgovino, kjer sva kupili dva kostuma in sicer dva domina. Nisem hotela, da bi me

spoznal stotnik takrat, ko sem govorila z drjem Žolno. Namenila sem se, obleči pozneje drug kostum. Nato sva se peljali na dom gospe Sellheim, se tam preoblekli in šli na maskarado. Privatni detektiv, ki je opazoval Reinena, je povedal, da je bil Reinen zadnji teden trikrat v hiši št. 46 na Dorotejini cesti. Sklepala sem, da se je pogajal radi popirjev. Dvakrat si je izposodil tudi moj avtomobil, ki mu je bil vedno na razpolago, če ga nisem sama rabila.

Na plesišču sem ogovorila policijskega komisarja Žolno in ga opozorila na napačno sled, ki jo je imela policija. Namignila sem mu, kdo je zločinec, in hotela ravno opozoriti na Dorotejino cesto, ko je priletela k meni prijateljica in mi sporočila, da je nekdo pred eno uro mojega brata v stanovanju ustrelil.

Gospa pl. Sellheim je tavalala po dvorani in se dolgočasila. Naenkrat je postala pozorna na Reinena, ki je nekoga iskal. Ogovorila ga je in on jo je naprosil, naj me takoj obvesti, da je Giorgio ustreljen.

Menila sem, da me Reinen straši, posebno še, ker me je morda opazil v družbi drje Žolne. Peljala sem se pa takoj na mesto.

Avtomobil sem ukazala ustaviti, še predno sem se pripeljala na Dorotejino cesto. Šoferja sem poslala v stanovanje, sama pa sem čakala v vozu. Šofer se je vrnil in povedal, da je res ustreljen neki Adolf Strebinger.

Reinen mi je povedal, da se tako podpisuje moj brat. O resničnosti zločina nisem torej dvomila. Peljala sem se takoj v svoje stanovanje in spravila skupaj prtljago. Pred vsem sem hotela obzirno obvestiti o umoru svojega očeta. Obenem sem hotela tudi sama pravočasno izginiti.

Iz Benetk sem pisala Reinenu. Pozvala sem ga, naj pridje tja in mi imenuje kraj, kjer bi se lahko o potrebnem pomenila. Reinen pozna Benetke izvrstno. Prišel je takoj in mi naznanil malo krčmo v bližini mostu Rialto. Šla sem tja, četudi nerada. Povedal mi je to-le :

Bil je pri mojem bratu in se pogajal ž njim za popirje. Brat je sedel pri mizi, v polni svetlobi luči, ki je gorela pred njim. Reinen je stal tik njega. Naenkrat je zažvenketala šipa in moj brat se je zgrudil. Reinen ga je hotel dvigniti, toda bilo je prepozno. Na levem sencu se je prikazala kapljica krvi. Reinen ni slišal strela, temveč samo žvenket šipe. Ko je videl,

da ni bratu več pomoči, je zbežal. Prej si je bil izposodil moj avtomobil in se ž njim odpeljal z nevarnega kraja. Šofer mu je povedal, kje sem jaz. Iskal me je in med tem ga je nagovorila moja prijateljica.

V Benetkah sva sklenila z Reinenom kupčijo. Dokumente mi je prodal za 30.000 kron. Dati sem jih hotela takoj stricu in spraviti tako celo zadevo s sveta. Tako. To je vse, kar vem.

Komisar Martinič je zapisoval baroničino zgodbo.

— Ali ste pri kraju? je vprašal policijski svetnik.

— Da. Mogoče nisem pravilno ravnala, toda morala sem se ukloniti razmeram. Da sem razkrila tajnost, ki sem jo leta in leta skrivala, je vzrok moj ženin. Če bi ne bila zaročena s Fernkornom, bi bila stvar takoj ovadila. Tako pa je odločevala moja življenska sreča.

Policijski svetnik je vstal.

— Kar sem vam že obljubil, to vam lahko ponovim. O stvareh, ki ste nam jih zdaj razodeli, ne bo zvedel niti vaš ženin, niti nihče drugi. Treba je samo, da podpišete ta zapisnik in špijonažna zadeva pojde med akte. A neozirajte se na to, vas bom prosil, da pridete prihodnje dni več-

krat v mojo pisirno. Treba je pojasniti umor na Dorotejini cesti.

Petnajsto poglavje

Baroničini podatki so stvar v toliko pojasnili, da so deloma razdrli več krivih domnevanj in oba zločina ostro ločili.

Policijski svetnik Koren je poročal dve uri kasneje, ko je bil zaslišal baronico, v prisotnosti komisarjev Žolne in Martiniča policijskemu predsedniku in globoko prepričan izjavil, da je špijonažna zadeva rešena.

Dokumente so vrnili Holmhorstu. Za Reinenom niso mogli najti sledi, proti baronici pa niso hoteli dalje postopati. Z višjega mesta se je namignilo policijskemu predsedniku, naj se stvar konča.

Barona Fona so pozvali brzojavno iz Benetk.

Prišel je drugi dan o poldne. Bil je pobit, ker bi bil ostal najrajši še dalje v Benetkah. Povedal je, kar mu je zaupala umorjenčeva sestra o mladem Castellmariju. Giorgio je bil določen za vojaka. Študiral je zato v Turinu in drugod. Nadalje je povedala mlada plemkinja zelo malo. Morda ni vedela, morda ji je to branila stroga vzgoja. Namignila je samo, da se

seznanil brat v Turinu z neko jahačico, ki ga je odvrčala od posla. Nasveti očeta in predstojnikov niso pomagali. Naenkrat je pretrgal vse vezi z jahalko in izginil. Da je bil brat špijon, tega Marija ni vedela. Čudila pa se je, ko se je nenadoma prikazal v Marconu. In še bolj, ker ga je morala zatajevati

Popoldne je obiskal Fon baronico Sternberg, da izroči pozdrave sorodnikov. Povedal je tudi, da nastopi službo pri policiji, ker je obljubil Mariji, da dožene gotovo morilko njenega brata

— Tudi vi govorite o morilki. Ali je dokazano, da ga je umorila dama?

— Da, baronica.

Fon je pripovedoval, kako in kaj, toda Mete ni mogel prepričati.

— Tega ne verjamem. Neverjeno je, da bi se bil Giorgio kje seznanil. Mudil se je tukaj premalo časa. Prej ga pa ni bilo še nikoli sem. Moralo je biti torej, če je res tako, kaka ženska iz Italije, ki je brata že prej poznala in imela vzrok, da ga je sovražila. Kolikor poznam brata, ni občeval nikoli s kako žensko, ki bi bila zmožna tako strašnega zločina. Tudi ne poznam nobenega dogodka iz njegovega življenja, ki bi mogel imeti za posledice

smrt. Cele stvari si ne znam tolmačiti. Bojim se, da policija spet ne zadene prave poti, če si vtepe v glavo tako domnevo.

— Ali mi ne morete nikogar imenovati, s komur je vaš brat posebno odkrito občeval?

— Da. S svojim mladostnim prijateljem Ernestom Cartelanom, ki služi najbrž v turinski garniziji.

— Ali bi napisali policiji za tega gospoda priporočilno pismo?

— Rada, je odgovorila Meta. Mislim pa, da bi več dosegli, če bi Ernestu jaz privatno pisala. Odgovor vam bom dala drage volje na razpolago.

— Torej, baronica, je rekel Fon in poljubil baronici roko, obvestite me s par vrsticami, kadar prejmete odgovor.

Fon je odšel.

Baronica je sedla za pisalno mizo in takoj pisala ritmojstru Ernestu pl. Cartelanu.

* * *

Velečastita baronica!

Nenadoma me je pretresla žalostna vest o nenadni smrti vašega brata in mojega najiskrenejšega prijatelja. Izražam vam najgloblje sožalje.

Samo ob sebi je umevno, da sem vam rad na razpolago in vam bom popisal vse, kar vem. Samo to povdarjam, da na vaša vprašanja ni tako lahko odgovoriti.

Znano vam je, častita baronica, da je izpil vaš brat obe čaši svojega življenja do dna: namreč čašo veselja in čašo trpljenja. Spominjate se gotovo, da je izbojeval marsikak dvoboj in da je zmagal v premnogih ljubezenskih bojih. Če je katera ženska kriva njegove smrti, potem je to gotovo tista, na katero se nanašajo besede pričetega in gotovo meni namenjenega pisma. Če je katera ženska kriva, prosim!

To je tisto, pred katero sem ga vedno svaril, ker sem slutil nehote nezgodo. Bila pa je to največja privlačnost njegovega življenja. Prisojam pa si tako dejanje le zato, ker jo poznam kot žensko, katere strast ne pozna mej in je nevarna, kadar ljubi in kadar sovraži. In še nekaj mi vzbuja sum: vem namreč, da je prisegla Giorgiu takrat, ko jo je zapustil, večno osveto . . .

Ta ženska je Mara Cincinnati, cirkuška jahalka. Z vašim bratom sta se seznanila v Turinu po neki cirkuški predstavi.

Gotovo vas bo zanimala njena zunanost. Velika ženska, vitka, temnih oči,

črnih las, sploh jako lepa in zmožna, da napravi na mladega človeka najgloblji vtisek.

Tisti večer, ko se je vaš brat z njo seznanil, je postal drug človek. Kdo ve, če ga je ljubila?

Ljubila ga je, toda po svoje, to se pravi, z ognjem, ki vse požge, kar doseže. Bila je popoln gospodar in divje zbesnela, če je hotel Giorgio nekaj drugega, nego je hotela ona. Bolj slabe družbe, kakor je bila zanj ta ženska si ni mogoče misliti. Da bi se pa to nehalo, tega ni mogel nihče povzročiti.

Giorgio je občeval z Maro tri mesece in v tem času se je trikrat dvobojeval.

Vzrok je bila vedno ljubosumnost Mara je znala vzdrževati neprestano njegovo pozornost. Če je postal kdaj malo vsakdanjejši, tedaj je pokoketirala zvečer s kornja s tem ali onim gospodom, in Giorgio je bil spet sam ogenj.

Tako se je bližala katastrofa.

Star gospod, ki se je peljal slučajno skozi Turin, je videl Maro, se vanjo zaljubil in ji ponudil zakon. Giorgio je besnel, če je vedel, da je spregovorila Mara s tujcem le besedico. Prepovedal ji je ž njim občevati. Tedaj je ni bilo nekoč na

izprehod, dasi mu je prej obljubila, da pride. Giorgio je hitel v njeno stanovanje. Zvedel je, da je prišel ponjo stari gospod z vozom. Odpeljala sta se.

Izostala je dva dnéva.

Ko se je vrnila, je povedala, da se namerava poročiti. Giorgio je vzrojil in izjavil, da se zanjo več ne briga.

Mara se je samo smehljala, bila je prepričana, da se bo v par dneh premislil. Izključeno je, je sklepala, da bi me mogel zapustiti.

Ali to pot se je motila. Zbudil se je njegov moški ponos. Vztrajal je. Morda je tudi spoznal, da se razmerje na ta način ne more nadaljevati. Morda je pomagalo nekaj tudi moje prigovarjanje. Razložil sem mu, da se je približal tisti trenotek, ko se lahko reši vseh spon.

*Pregovoril sem ga, da si je izprosil dopust. Se isti večer sva se skupaj odpejala. Cilja nisva imela. Namenil sem se le, da razstrem vašega brata, kar bo v moji moči.

Po treh tednih sva se vrnila v Turin.

V Giorgijevem stanovanju je čakalo okoli dvajset pisem. Vse je pisala Marta. Za nama jih niso mogli poslati, ker ni nihče vedel za najin naslov.

Pisma so bila pisana s strastjo. Mara je v njih prosila, molila in klela. Iz vseh pa je dihala obljuba strašne osvete

Mene je bilo groza. Bal sem se, da se ne odpro komaj zaceljene rane, da ne vzroji strast, ki je komaj ugasnila, in da ne pade spet moj prijatelj v oblast svoje prejšnje divje ljubice. Toda prejšnja volja in odločnost sta se naenkrat pojavili. Pisma niso učinkovala.

Minilo je nekaj dni.

Neko jutro je stopila Mara na cesti pred vašega brata. Kjer se je zadnje tedne mudil, tam je bila kje v obližju tudi Mara. Hodila je z drugimi možkimi, da bi vzбудila njegovo ljubosumnost. V javnih lokalih ga je sramotila z izbruhi svoje jeze in strasti in spravila je vso stvar sploh tako daleč, da je postalo življenje vašega brata neznosno. Vedla se je, kakor bi bila nora.

Škandali, ki jih je imel ž njo, so se raznesli po mestu. Zvedeli so zanje predstojniki. Rekli so, da so taki dogodki nezdržljivi z njegovo oficirsko častjo. Svetovali so mu, naj prosi za premestitev. To je storil in na odhod se je pripravil popolnoma skrivaj.

Vendar je to Mara zvedela.

Poizkusila je še enkrat. Prišla je v njegovo stanovanje in tam se je odigral divji prizor.

Bil sem ravno pri njem, ko je planila v sobo. Vrgla se je na kolena.

Ko je videla njegove hladne ^{*}oči, je spoznala, da je res vsega konec.

Vstala je, si potegnila preko las in ga čudno pogledala:

— Torej ti greš?

— Da, je odgovoril odločno brat.

Na pragu se je še enkrat okrenila in rekla z jasnim in zvenečim glasom:

— Ne pozabi današnjega dneva. Umorim te.

Naslednjo noč vsa se vračala že proti jutru domov. V neki temni in tesni ulici sta planila proti nama dva potepuha. Ne vem, če jih ni najela Mara. Vsekakor pa je čudno, da sta napadla z nožem le vašega brata. Spomin na ta dogodek je bila brazgotina na njegovem čelu.

Ta napad je nama potrdil resnost položaja. Spoznal sem, da se je Mara odločila za skrajno maščevanje. In zavrlo tega sem se bal za življenje vašega brata.

Namenil sem se, da obvestim o zadevah oblast. Ali Giorgio ni hotel o tem

ničesar vedeti, dasi je bil uverjen, da je njegovo življenje nepretrgoma v nevarnosti.

Svetoval se mu, naj potuje v inozemstvo. Vsaj za nekaj časa. Udal se je.

Tri dni pozneje je prosil, naj ga do dele onim, ki so odbrani „za posebne posle“. Ker je bil odlično kvalificiran, so mu ugodili. Vse te dni se nisem ganil od njega.

Drugo vam je znano. Kakor je v takih slučajih navada, je bil črtan iz liste aktivnih častnikov. Nihče ni vedel, kje biva, in tudi jaz ne. Ko so ga prijeli v Marconu, sem prvič čul o njem. Sporočili ste mi vi. Od takrat ni bilo spet o njem ni duha ni sluha. Nemogoče je bilo izvedeti, kam je komandiran. Vaše cenjeno pismo mi je šele razodelo žalostno vest o njegovi usodni smrti. Zatrjujem vam, da ni bilo niti ženske, niti osebe sploh, ki bi igrala v njegovem življenju nevarnejšo vlogo kakor Mara.

Dostaviti moram še, da nisem Mare Cincinnati nikoli več videl. Čul sem, da se je poročila in da živi nekje v inozemstvu. Mislim, da v Parizu.

Če me še kaj potrebujete, prosim vas, pišite mi!

Izražam vam napresrčnejše sožalje in ostajam Vaš spoštovatelj

Ernest Cartelane.

* * *

Na promenadi v Ženevi je* opazil grof Reinen tujega gospoda, ki ga je pozdravil in se delal, kakor bi hotel k njemu.

Reinen je jako hladno ozdravil, in šel dalje, kakor bi ne opazil tujčeve namere.

— Vsiljiv človek, je mrmral pred se. Že dva dni mi je nepretrgoma za petami. kakor senca.

Vrnil se je v hotel. V zajutrkovalnici sta bila le še pri eni mizi dva sedeža prazna. Komaj je Reinen sedel, že je stopil v salon „vsiljivi človek“ in sedel poleg njega.

Pozdravil je grofa izredno vljudno. Pozikusil je govoriti vsakdanje stvari in utihnil, ko je videl, da Reinen tega ne mara.

Po zajutrkju je grof vstal in šel v kardinico. Zdaj mu je zastavil „vsiljivi tujec“ pot.

— Oprostite, grof Reinen, rad bi govoril z vami par besed.

— Oprostite, drugič. Danes se slabo počutim.

— Tudi vi, prosim, oprostite. Gre pa za jako važne stvari.

Reinen je pogledal v tla.

— Kaj pa je?

— Najin pogovor se more vršiti le brez prič.

Grof je nervozno pomislil in na to dejal:

— Prosim, pojdite v mojo sobo.

Šel je naprej. V prvem nadstropju je odprl sluga vrata malega salona.

Grof je namignil spremjevalcu, naj sede.

— Dr. Martinič, se je predstavil tujec in smehljaje dodal: Policijski komisar.

Grof ga je zvedavo pogledel in rekel:

— A, policijski komisar ste... To izpremeni položaj. Torej je pozornost, ki mi jo že dva dni izkazujete, vaša službena dolžnost. Tudi najin pomenek bo torej bolj služben nego privatni. Ali smem vedeti, zakaj mi vas pošilja slavna policija? Ali ste morda v Ženevi samo privatno?

— Ne, grof Reinen, službeno. Poslali so me sem, ker se je zvedelo, da se tukaj mudite. Policija bi rada od vas nekaj pojasnil.

— Če bi pa ne hotel pojasnjevati? je vprašal Reinen.

— Gotovo mi tega ne odrečete. Povem najprej, da ne gre za vašo osebo, temveč

za pojasnitev zločina, ki vznemirja javnost in tudi vašo rodbino.

— Mojo rodbino? Gotovo se motite, gospod doktor!

— Nikakor! Mladi Castellmari, ki so ga našli ustreljenega na Dorotejini cesti, je bil vendar vaš sorodnik.

Grof je prestrašeno pogledal in potegnil z roko mimo ust.

Po premisleku je dejal:

— Tako daleč je že torej policija! Znano ji je, kdo je bil umorjenec.

— Da, mi vemo tudi nadalje, da ste bili vi priča tega umora.

— To bo pač sumničenje, katerega ne morete dokazati.

— Ne, gospod grof. Konstatiram dejstvo, da vas je videl naš stražnik v družbi Castellmarija prav na mestu, kjer se je izvršil zločin. Svoji sorodnici baronici Sternberg pa ste sami povedali, da je umrl Castellmari v vaših rokah.

Grof Reinen je otresnil s smodke pepel, prekrizal noge in dejal zategnjeno:

— To so trditve, ki so lahko resnične, ali pa tudi ne. Ne vem, kako morete to dokazati.

— Prav lahko. Stražnika, ki vas je videl usodno uro pri Castellmariju, sem

pripeljal s seboj. Spoznal vas je takoj.

— Prosim vas: spoznal! Čez mesece! Enkrat je videl za hip človeka, zdaj ga pa naenkrat spozna! To vendar ni dokaz!

— Gotovo, je odgovoril dr. Martinič. Da bi pa celo ne delal krivice, sem si izposodil preteklo noč za par ur vaš čevljev. Videl sem, da je vaša stopinja popolnoma enaka tistim, ki jih je našla policija na večer umora v bližini umorjenčevega stanovanja. Trdim celo, da ste imeli na nogah iste lakaste čevlje, kakor ji imate danes. Torej če govore proti vam stražnik in čevlji in stopinje.

Grof je spet nekaj časa molčal. Čutil je resnost položaja. Iskal je izhoda. Bil pa je še vedno miren.

Odgovoril je z lahko ironijo:

— Priznati vam moram bistroglednost in vestnost. Dobro . . . vzemimo, da je vse res tako. Kaj hočete potem od mene, če ste že brez mene o vsem tako natančno poučeni?

— Gospod grof, dovolite še to. Predno vas nadalje vprašam, naj pojasnim najin položaj. Gotovo ste imeli tehtne vzroke, zaradi katerih ste odpotovali iz našega mesta naenkrat v Švico. Nimam povoda, da bi se zanje zanimal. Prvič mi ni bilo

to naročeno, drugič mi ne pripuščajo tega zakoni države, v kateri se nahajava.

— Prav! je pripomnil mirno grof. Torej?

— O teh rečeh tedaj ne bom govoril, je nadaljeval komisar. Meni je samo zato, da se pojasni umor na Dorotejini cesti. In pri tem vas opozarjam na to, da ne nudi Svica za take zločine nobenih ugodnosti. Dam vam na razpolago: Ali mi odgovorite tukaj vse, kar veste in kar vas vprašam, ali pa se vrnete z menoj k naši policiji, da izpoveste tam.

Grof se je naslonil nazaj in gledal v strop. Vprašal je mirno:

— Kako bi me mogli prisiliti, da bi se peljal z vami?

— Prosil bi tukajšnje oblasti, naj posredujejo.

— Česa me pa lahko dolžite, da opravičite svojo zahtevo.

— Ničesar. Prosil bi samo, da vas zapro zaradi tega, ker vas sumi policija, da ste sokrivi umora.

— To se pravi z drugimi besedami: Če ne morem pojasniti vsega, ali če se mi ne posreči vsega tako pojasniti, da bi bil po vaših mislih glede umora nedolžen, potem boste prosili tukajšnjo policijo, naj

posreduje. Kaj pa, če vas moji odgovori zadovoljijo?

— Potem se že danes odpeljem. Vi pa lahko ostanete tukaj in počnete, kar se vam ljubi:

Grof Reinen je stopil k vratom na balkon in gledal ven.

Če ne mara škandala, mora zdaj odgovarjati. Nikakor se ni namenil, vzbuditi pozornost švicarskih oblasti.

Odločno se je vrnil in sedel na stol. Ne da bi izdal svojo vznemirjenost, je dejal:

— Govorimo odkrito. Vidim, da me imate v rokah. Razumete tudi, da mi je tukaj do dobrega imena. Vprašajte in odgovoril bom vse, kar vem.

— Ponavljam, da me zanima le umor. Prosim torej glede tega popolne resnice.

— Slišali jo boste. Izprašujte torej!

— Ali ste bili pri Castellmariju, ko je bil ustreljen?

— Da. Bilo je po poldeveti uri zvečer. Giorgio je sedel za mizo. Na mizi je gorela majhna svetilka. Bil sem poleg njega in govorila sva. Naenkrat je zažvenketala šipa in Castellmari se je sesedel. Nisem razumel, kaj se je zgodilo. Strela

ni bilo čuti. Giorgio je zelo pobledel. Mislil sem, da mu je slabo, in poskusil sem ga dvigniti. Tedaj sem opazil pojevanje njegovih oči in kaplja krvi je visela na sencu. Potresel sem ga in poklical. Parkrat je zahropel v mojih rokah, nato je ugasnil. Nisem maral, da bi me dobil kdo pri mrtvecu, skočil sem skozi okno in se peljal na maskarado. Vedel sem, da najdem tam Castellmarijevo sestro. S stotnikom Fernkornom sta se bila zmenila za sestanek. Tam me je ogovorila gospa pl. Sellheim. To sem prosil, naj obvesti barontco Sternbergovo o strašni nezgodi. To je vse, kar vem.

— Vi se torej natančno spominjate, da niste slišali strela?

— Natančno. Tudi šipa je le malo zažvenketela. Bilo je, kakor bi vrgel kdo vanjo droben kamenček.

— Ali ne morete navesti nobene okolnosti, ki bi bila kakorkoli važna? Ali niste občevali s Castellmarijem nikjer drugje, kakor v njegovem stanovanju?

— Sem občeval. V mesto se je pripeljal prvega januarja in se nastanil v hotelu Central. Neko slučajno srečanje na cesti je bilo povod, da se je preselil na Dorotejino cesto. Hotel je zbrisati sled.

Tako mi je dejal sam. Ne vem pa ne, če je to v kakem stiku z umorom. Zadeva je bila namreč privatna, stara ljubezenska zgodba.

— Ali imena dame ni imenoval?

— Vsekakor, je odvrnil Reinen, toda mislim, da je to postranska stvar. Castellmari je srečal prijateljico iz davnih časov, in ker ni maral, da bi se mu bližala, se je skrivaj preselil.

— Ali je morda imenoval ime „Mara Cincinnati“?

Reinen je prestrašeno pogledal.

— Da, to ime je imenoval. Kako pridete do njega?

— Siliti vas moram, da mi poveste zdaj vse podrobnosti, ker ravno ta ženska policijo posebno zanima

— Castellmari me je vprašal, če ne poznam dame, katere dekliško ime je Mara Cincinnati in ki je bila cirkuška jahalka. Odgovoril sem, da ne, ker res ne poznam ženske s takim dekliškim imenom. Vprašal sem ga, zakaj se za to žensko tako živo zanima, in odgovoril mi je:

— Bila je že enkrat moja usoda in bo še tudi moja poguba. Včeraj je stopila na cesti predme. Spoznal sem jo takoj. Bilo mi je, kakor bi me sunil z nožem, ko me

je, mračno in sovražno pogledala. Pozneje sem zvedel, da je vprašala vratarja, če stane v hotelu neki Castellmari. Vrtarar je rekel, da ne. — Castellmari se je namreč podpisal za Adolfa Strebingerja. — Castellmari je končal svojo povest tako: „Če se mi te dni kaj pripeti, ni treba iskati okrog zločincev. Vprašajte kar Maro Cincinnati; ona bo gotovo vedela, kako in kaj“.

Od tistega dneva dalje je bil Castellmari nervozen in plah. Izkušal je priti čim prej iz mesta. Odpotovati je hotel 13. januarja, nesreča pa se je zgodila 12. zvečer.

— Je to vse, kar veste?

— Vse. Kar sem vedel, sem po resnici povedal.

— Še nekaj bi rad vedel, kar pa ni v direktni zvezi z umorom. Pri Castellmariju so našli listek, kjer je bilo napisano: Jutri poklicati Fernkorna. Kaj je s tem?

— To vam lahko pojasnim, je odgovoril Reinen. Vi mislite, da gre za stotnika generalnega štaba Fernkorna. Dam vam svojo častno besedo, da to ni res. Gre za policijskega agenta, ki se drugače piše, katerega pa nazivljejo Fernkorn. Z umorom nima opravka.

Komisar je segel po klobuku in grof Reinen ga je spremil kavalirsko do vrat. Ko je bil sam, se je globoko oddahnil.

* * *

Pismo, ki ga je izročila baronica Sternberg, in izjava dr. Martiniča, ki se je vrnil iz Ženeve, sta povzročila, da je iskala policija žensko z dekliškim imenom Mara Cincinnati.

Tako sè je obrnila vsa stvar na popolnoma novo pot. Bilo je gotovo, da je srečal Castellmari Maro Cincinnati in se preselil zaradi nje na Dorotejino cesto.

Da bi ji ušel in se izognil zalezovanju, je prevzel službo špijona. Špijon je namreč živ mrlič. On živi za deset ali dvanajst predstojnikov, za rodbiño pa in za vse druge je mrlič. Pogoj njegovega dela je vendar tajnost njegove eksistence. Tako si je torej razlagati, da se je govorilo o nadporočniku Castellmariju, kakor o človeku, ki je nekam pobegnil in izginil. In to celo v njegovi rodbinì.

Naziranje, da je prava morilka Mara Cincinnati, je bilo vedno trdnejše. Policijski svetnik je bil že od početka mnenja, da gre za krvavo ljubavno dramo. Vse, kar je zvedel do zdaj, ga je v tem prepričanju

še potrjevalo. Tako še posebno pismo Castellmarijevega prijatelja in izjave Reinena.

Šlo je zdaj samo zato, da se ta Mara Cincinnati res najde.

Policijski svetnik je pričel najprej najnavadnejšo uradno pot.

Pregledali so liste zглаševalnega urada. Tu je ni bilo.

Potem so povpraševali v hotelu, kjer je stanoval Castellmari, predno se je preselil na Dorotejino cesto. Vrtar je natančno opisal osebo, ki je vprašala za Strebingerja.

Opis se ni popolnoma ujema s tistim, ki ga je vsebovalo pismo Castellmarijevega prijatelja. Tudi vrtar je dejal, da je visoka in vitka in da ima črne oči. Toda glede las je trdil odločno, da so rdečeplavi, medtem ko je stalo v pismu, da so črni. To si je pa policija lahko pojasnila. Lasje, ki jih je našel dr. Martinič, so bili namreč pobarvani s tekočino „Fleur d'or“.

In še nekaj je prepričavalo policijskega svetnika, da gre za eno in isto osebo.

Z velikim trudom je izsledila policija tudi postrežčka, katerega je poslala gospa v hotel po Strebingerja. Povabila ga je v cirkus.

Kakor je znano, je vse kazalo že od prvih početkov, da je zakrivila umor dama iz najboljših krogov.

Ker je bila neznanka cirkuška jahalka, na kar je namigaval nameravani sestanek v cirkusu, se je obrnila policija tudi na artistovske kroge.

Brzjavili so na ravnatelja cirkusa, ki je gostoval takrat s svojim podjetjem v Berlinu. Uspeha ni bilo. Agenturam varijatejev je bilo jahalkino ime dobro znano. Toda vedele tudi niso drugega, kakor da ni bila več let nikjer angažirana in da živi nekje privatno.

Samoobsebi je umevno, da se je obrnila policija tudi na laške oblasti in prosila izjav glede Mare Cincinnati.

Odgovorili so, da je Mara Cincinnati umetniško ime v Neaplju 12. septembra 1873. leta rojene Violette Crespo. Njen oče je bil akrobat, njena mati plesalka. Svojo mladost je preživela v artistovskih krogih. Pozneje je zapustila očetovo družbo in šla po svetu z mladim jahalcem. Postala je med tem tudi sama izvrstna jahalka in kot taka prepotovala celo Italijo s podjetji Primavesi, Sidoli in Grande. Končno je bila angažirana v Parizu. Pravijo, da se je tam poročila.

Na podlagi teh podatkov je pisala policija v Pariz, da bi dognala, koga je jahalka poročila.

Policijski svetnik Koren je doživel to pot veliko razočaranje. V Parizu sploh niso vedeli, da živi ali da je živela kje kaka jahalka Mara Cincinnati.

Tako je bila policija spet tam, kjer je prej pričela.

Naposled so izročili zadevo baronu Fonu. Naj se dobro seznanj med laškimi priseljenci in tam kaj natančnega poizve.

Šestnajsto poglavje.

Fon je pričel ravno tako kakor pred meseci. Hodil je spet na kavo in na čaj, dejal je poklone, plesal, jedel in pil in se dolgočasil po najrazličnejših hišah.

Prišel je tudi h grofici di Camponegro. Svoj čas se je bil pričel zanimati v njenem salonu za baronico Sternberg.

Ko so premleli navadne stvari, je pričel govoriti o umoru na Dorotejini cesti.

Grofica je vedela o umoru le toliko, kolikor so priobčili svoj čas časopisi. Kazala je, da se za zadevo ne zanima. Grof se pomenka sploh ni udeležil.

Ker se govorili ravno o policiji, je vprašala baronica, kje se oddajajo najdene stvari.

Pravila je, da je izgubila prejšnji večer v bližini hotela „Lev“ zapestnico z medaljonom, ki jo je morda med tem že kdo našel in oddal policiji. Ker je zapestnica star obiteljski spomin, bi jo dobila zelo rada nazaj.

Baron Fon se je uljudno ponudil, da osebno povpraša pri policiji. Prosil je, naj mu grofica natančno opiše zapestnico.

— O, spoznate jo lahko, je odgovorila grofica. Štiri povprečne zapone vežejo šest vrst drobnih beneških zlatih verižic. Na sklepno zapono je obešen medaljon z madono. Jaz bi vam bila hvaležna, če bi dobila zapestnico nazaj. Najditelju prav rada plačam, kar mu gre.

Baron Fon se je poslovil in drugi dan se je res pozanimal za najdene predmete. Uradniku je opisal zapestnico.

— Takoj pogledam, je rekel uradnik in nezaupno premotril barona, ki je ostal dolgo sam.

— Opisana zapestnica je najdena, je dejal uradnik, ki se je čez dolgo časa vrnil. Prosim, pojdite s tem gospodom in videli jo boste.

Agent je peljal barona naravnost k policijskemu svetniku Korenu.

Na pisalni mizi je ležala zapestnica.

Policijski svetnik se je jako začudil, ko je zagledal barona. Videlo se je, da je pričakoval koga drugega.

— Povejte mi, ljubi baron Fon, ali je ta zapestnica vaša last?

— Moja last ni, se je smehljajl Fon, pooblaščen pa sem od prave lastnice, naj prevzamem zapestnico.

— A tako, je dejal zategnjeno Koren. Čudno, da se ravno vi za to reč zanimate.

— Zakaj, gospod svetnik?

Policijski svetnik ni takoj odgovoril na vprašanje. Potem je sam vprašal:

— Torej kdo vas je pooblastil, čegava je zapestnica?

— Grofica di Camponegro je izgubila zapestnico in me prosila, da bi ob priliki vprašal, če jo je morda kdo našel.

— Tako — to je prav zanimivo. Camponegro se piše dama! Ali je to prava zapestnica?

— Gotovo tega ne vem, gospod svetnik. To bi mogla reči le grofica sama. Če mi daste zapestnico, vam še danes natančno vse poizvem.

— Gotovo, ljubi baron, je odgovoril svetnik Zapestnico vam izročim. Najvažnejše zame je, da izvem, čegava je zapestnica. To nam pojasni vse.

Policijski svetnik je vstal in razburjen nadaljeval.

— Zapestnico je našel včeraj večer pred hotelom „Lev“ naš agent. Oddal jo je pri oddelku za najdene stvari in izjavil, da želi tudi najdenino. Nato so zapestnico točno popisali in pri tej priliki tudi preiskali. Slučajno je pa pritisnil uradnik nekoliko močnejše medaljon. Dasi se ni zdelo prej, da bi se odpiral, je zdaj naenkrat odskočil pokrov. In kaj si mislite, kaj je v medaljonu?

— Kaj?

— Poglejte sami!

Policijski svetnik je prijel medaljon, ga od strani stisnil in pokrov z madono se je odprl.

Znotraj je tičala majhna fotografija.

— A, je vzkliknil baron Fon, tega ne bi bil pričakoval! To je mladi Castellmari!

— Da, je prekimal policijski svetnik zazburjeno. To je podoba tistega, ki je bil na Dorotejini cesti umorjen.

* * *

Baron Fon je šel od svetnika takoj k baronici Sternberg, da bi zvedel kaj natančnejšega o grofici Camponegro

Če je sumnja opravičena, potem mu baronica gotovo kako pomore do končne razrešitve.

V predsobi je srečal stotnika Fernkorna, ki mu je rekel:

— Baronica ima zate dobra poročila. Marija pride pojutranjem sem in se že jako veseli svidenja s teboj

Meta je čakala barona tik vrat svojega malega salona in mu molila roko v pozdrav

— Izročiti vam imam mnogo pozdravov svoje sestre. Danes se odpelje iz Benetk. Upam, da me posetite pojutranjem pri kosilu

Fon se je zahvalil z veselim poklonom

— In kaj mi boste povedali?

— Važne stvari, baronica!

— Torej pričnite!

Baronica je ponudila Fonu fotelj, sama pa je sedla v kot divana.

— Torej govorite!

— Vi poznate grofico di Camponegro.

— Da . . . površno. Poznam jo kakor žensko, s katero sem govorila dvakrat ali

trikrat po četrť ure, pa nikoli nič intimnega.

— Vaš odgovor me je nekoliko razočaral. Pričakoval sem, da ste z njo prav dobro znani.

— Kako to?

— Grofica je vaša rojakinja, je pojasnil Fon, in zato sem menil . . .

— Pardon, ga je prekinila baronica. Njen mož je moj rojak, ona pa ne.

— Torej grofica ni Italijanka? je vprašal Fon.

— Ne, je odvrnila baronica. Njeno dekliško ime je . . . čakajte . . .

— Morda Cincinati?

— Kaj pa še! Gobboms, Gibbon, Gibson — več natančno spominjati. Vem pa, da je hči nekega bogataša iz Chicage.

— Torej vaša rojakinja ni, je sklenil Fon nekoliko malodušno. To vso stvar nekoliko izpremeni . . .

Čez nekaj časa je vprašal:

— Ali ni grofica nikoli omenila, da je poznala nekoč vašega brata?

— Mojega brata? To je zame nekaj novega. Kako ste prišli na to? Ali je govorila kdaj z vam o mojem bratu?

— Ni govorila, je dejal Fon, ampak slučaj je naključil, da to domnevam. Grofica je namreč izgubila zapestnico, to za-

pestnico je pa našla policija. V privesku je neka podoba. Veste, čegava?

Fon je segel v žep in privlekel na dan najdeno zapestnico.

— To je moja zapestnica! je yzkliknila baronica.

— Vaša je?

— Da, ali pa imam jaz popolnoma enako. Trenotek počakajte!

Baronica je hitela v sosednjo sobo in se vrnila s šatuljo.

— Motila sem se. Vendar pogledjte, če ni ravno taka kakor moja.

— Dovolite!

Fon je primerjal obe zapestnici. Tudi baroničin medaljon se je odprl in v njem je tičala slika umorjenega Castellmarija.

— Kje ste dobili zapestnico?

— Brat mi jo je poslal iz Turina in kakor vidite — s svojo sliko.

— Naj razume, kdor more, je zamrmral Fon. Odprl je medaljon najdene zapestnice in pokazal baronici sliko njenega brata.

Meta je odskočila.

— To je — Giorgio! In to zapestnico je izgubila grofica di Camponegro?

— Po njenem lastnem opisovanju je to njena zapestnica.

— Tega ne razumem. Z mano ni nikoli izpregovorila o pokojnem bratu besede. In vendar sta si morala biti nekoč prav blizu, ko ima še zdaj njegovo sliko. Ta slika pa je stara, prav iz mladih let.

Meta je odprla svoj medaljon in pokazala majhno fotografijo.

— To je enaka slika. Iz časov je, ko je bival Giorgio v Turinu. To je zadnja slika, ki sem je dobila od svojega brata. In zdaj mi je prišlo na misel še nekaj . . . nekaj strašnega . . . o Bog!

Baronica je položila roko na Fonovo ramo in krčevito stisnila pest.

— Zdaj se domislim na nekaj, česar nisem nikoli razumela. V Marconu mi je rekel brat posebno važno: „Če vidiš kdaj pri ženski enako sliko, kakor je tvoja v medaljonu, potem vedi, da je tista ženska naša sovražnica. Ogibaj se je in ne izdaj ji nikoli, da jaz še živim. Ona hoče namreč mojo smrt“. — In vi mislite, da je ta slika last grofice di Camponegro . . . Če je to res, je ona . . .

— Ne izgovorite prenašlo usodne besede. Za enkrat ne vemo že ničesar. Ravno hočem na obisk h grofici. Čez pol ure vam lahko povem, ali je slika njena, ali ne.

— Počakajte malo! je vzkliknila Meta. Pozvonila je in sluga je vstopil.

— Pokličite Ano.

Sobarica je prišla

— Ali se vi lahko spomnite na dragulje in zlatnino svoje prejšnje gospodarice?

— Prosim, imela je vsega preveč . . .

— Ševeda! Poznam jo. To je vedno nosila. Še kadar je spala, jo ni dela z roke.

— Dobro je. Lahko greste.

Ko je sobarica šla, sta se baron in baronica osupno pogledala. Oba sta pobledelela.

— Torej je le res, je izustila baronica.

— Da. In zdaj je treba naglo ravnati. Kmalu boste sve vedeli.

Baron Fon je najel najbližjega izvožčka in se peljal h grofici di Camponegro.

* * *

— Jako prijazni ste, ljubi baron, ker ste se sami potrudili k meni, je pozdravila grofica Fona. Ali je kdo našel zapestnico?

— Da, drofica. To se pravi: v bližini hotela „Lev“ je nekdo našel zapestnico, ki je taka, kakor ste jo opisali. Če je res prava in Vaša, morete le vi določiti.

Fon je položil zapestnico na malo in nizko mizo tik divana.

Grofica je segla naglo po zapestnici in vzkliknila :

— Da, prava je! Nimate pojma, kako sem vam zanjo hvaležna.

— Pardon, grofica. Zapestnico sem vam mogel prinesiti le pokazat.

— Kako to? Saj je vendar moja last?

-- Pri oblastih gre vse svojo enolično in okorno pot. Ker ni zapestnica moja, so mi jo izročili le proti obljubi, da jo prinesem nazaj. Samo lastnica ima pravico dobiti zapestnico. Seveda treba dokazati, da je tista, ki dobi zapestnico, res prava lastnica.

— Za božjo voljo, kako ste naenkrat uradni. Povejte mi, kaj naj še napravim, da dobim zapestnico nazaj.

— Sami morate iti v urad. Gotovo sprejmete zapestnico. Seveda boste morali prej plačati najdenino in potrditi, da se vam je zapestnica izročila.

— Torej vendar. Reči vam moram, da posel s tukajšnjimi oblastmi res ni enostaven.

— To je menda povsod tako, je pripomnil Fon.

— Mogoče, toda jaz nimam smisla za take reči. Strašno migreno imam in tudi kadar sem zdrava, ne hodim rada okoli

oblasti. Mislite, da bi ne zadostovalo, če bi izročila vam najdenino in potrdila, da sem zapestnico res prejela?

Nimam pravice prevzemati te reči. Pri policiji sem le privatna oseba kakor vi, grofica. Poizvedel pa bom, če ne bi bilo morda mogoče, da vas obišče na stanovanju uradnik, ki bo storil na vašem domu, kar je uradno treba storiti.

— Če ni mogoče drugače, pa bodi tako!

— Opozarjam vas na to, grofica, da bo postopal vsak uradnik precej pedantno, ker gre za dragocen predmet. Treba mu bo točno dokazati, da je zapestica res vaša.

— Da. Samo kako naj to napravim? Pričajo lahko moj mož in služinčad. Ali bo to dovolj?

— Mislim, da bo.

Fon je vstal in prosil za zapestnico, ki mu jo je grofica vidno nerada izročila.

— Zdaj se peljem naravno v urad. Eden izmed uradnikov, pride še danes popoldne k vam.

Fon je hitel v pisarno h Korenu.

Povedal je, kaj je izvedel pri baronici Sternberg in kaj pri grofici di Camponegro.

Policijski svetnik mu je prijazno kimal.

— To ste dobro opravili. Torej Američanka je in ne Italijanka?

— Da, na žalost.

— Zakaj: na žalost:

— Bojim se, glejte, gospod svetnik, da je zdaj le izključeno — — —

— Nič ni izključenega, ga je prekinil svetnik. Prvič še ni dokazano, da bi bila Američanka, in če bi tudi bila, je pri teh ekscentričnih ženskah vse mogoče. Posebno, če gre za moža. Dajte sem zapestnico.

Policijski svetnik je pozvonil. Prišel je detektiv, ki je moral takoj po najbližjega zlatarja. Zlatar je preiskal zapestnico in si zabeležil znamko tovarne, kjer je bila narejena.

— Prvič, je dejal policijski svetnik Fonu, je govorila grofica o stari zlatnini, kaj ne? Stare zlatnine nimajo tovarniških znamk, ker svoje čase niso izdelovale zlatega lišpa tovarne, temveč obrtniki-zlatarji po svojih delavnicah.

Koren je odprl medaljon in prosil zlatarja, naj vzame sličico ven.

Na zadnji strani sličice je bil narejen s črnilom križ in pod njim so stale besede: 12. januarja 1907.

Svetnik je položil sličico nazaj in zaprl medaljon. Zlatar je odšel.

Fon in Koren sta ostala sama.

Policijski svetnik je hodil zamišljen gor in dol po sobi ter pihal predse dim težke smodke. Pričel je govoriti, kakor bi naglas mislil:

— Ter par besed na zadnji strani pove več, nego vse drugo. Ta zapisek postane morda smrtna obsodba. Pisanje ni sveže. Gospa ki je lastnica te zapestnice, je morala vedeti torej že takral, ko se policiji še niti sanjalo ni, kdo je umorjeni Adolf Strebinger. Kako naj bi to vedela, če ni bilo v tesni zvezi z umorom?

Policijski svetnik je obstal pred Fonom in vprašal:

— Kakšna pa je gospa di Camponegro?

— Ena onih, ki si barvajo lase zmazilom „Fleur d' or“. Njej bi se morda prilegal tudi opis ženske, katero sta vozila na tako čuden način z Dorotejine ceste v mesto tista dva izvožčka, ki jih je zaslišala policija.

Policijski svetnik je stopil k oknu in gledal na cesto. Naenkrat se je obrnil in dejal:

— Da, najpametneje bo tako. Sam se peljem k njej. Prosim vas, pridite proti šesti uri k meni, da se dogovoriva o nadaljnjem postopanju.

* * *

Ob pol peti uri so javili grofici di Camponegro uradnika najdenišnice Korena.

Koren je stopil preprosto oblečen v saloni, kjer ga je grofica že pričakovala.

— Prosim, je pričel, prišel sem radi zapestnice.

— Že vem . . . Uvod lahko opustite. Koliko treba plačati tistemu, ki je našel zapestnico?

— Deset odstotkov vrednosti.

— Recimo torej: štiristo kfon. Tukaj so!

Policijski svetnik je spravil bankovce in spisal potrdilo, da jih je res prejel.

— Zdaj pa mi že končno izročite zapestnico!

— Prav rad. Prosim vas le še prej, da mi jo natančno opišete.

— Za božjo voljo, to so izredne situacije. Da pa gotovo ne bo zmote . . .

Grofica je stopila do vrat in poklicala soproga.

— Prosim, povej gospodu ti, kakšna je zapestnica. Sicer bo še mislil, da jo poznam le po opisu barona Fona.

Med vrati se je pokazal grof, površno pokimal policijskemu svetniku in opisal zapestnico.

— Dobro, je dejal svetnik. Posebnosti ne veste nobenih.

Grofica je stala tačas pri oknu in bobnala s prsti po šipi.

Zadnji svetnikov stavek jo je vznemiril. Nenadoma se je obrnila proti njemu.

— Posebnih znakov ne poznam, je rekel grof.

Grofica je dostavila nervozno in glasno :

— Zapestnica ni vendar nič posebnega. Če bi bila vedela, da bom imela zaradi nje toliko prerekanj, bi sploh ne bila prošila barona, naj mi je preskrbi.

Ne zamerite. Moja dolžnost je, da se ravnam točno po predpisih. Postopati ne smem drugače, pa če bi bil tudi tuintam nadležen. Sicer pa mi opis zadostuje. Tu je zapestnica.

Grof je odšel v sosednjo sobo.

— Prosim še samo, je pričel znova svetnik, podpišite prejemi list.

Položil je na mizo list potiskanega popirja in grofica se je nanj naglo podpisala.

Koren se je poslovil.

Na stopnicah ga je naenkrat poklicala služkinja.

— Grofica prosi, če bi se za trenotek vrnili.

Svetnik je šel v sobo, kjer se je mudil prej.

Grofica di Camponegro je sedela za mizo in držala v roki zapestnico.

— Gospod, je dejala in glas se ji je nekoliko tresel, zapestnica ni moja lastnina. Dam vam jo nazaj, da jo izročite pravi lastnici.

Grofica je ves čas povešala oči.

Policijski svetnik ni vedel takoj, kaj bi odgovoril.

Kaj se je zgodilo?

Ozrl se je okoli sebe, toda opazil ni ničesar nenavadnega.

Nato se je obrnil h grofici in izpregovoril prijazno:

— Oprostite mi, pred par minutami sta vi in vaš soprog pripoznala, da je zapestnica vaša. Ravnotako ste izjavili tudi baronu Fonu.

Grofica se je razburila. Vstala je, skrčila prste v pesti in njene velike oči so se zasvetile.

— Mislim, da zadostuje, če vam rečem, da zapestnica ni moja. Ali si naj prilastim tujo stvar? Motila sem se. Zapestnica je zelo podobna moji, toda moja ni.

Svetnik je odšel brez besede.

Globoko zamišljen je stopal proti svoji pisarni. Izpraševal se je v mislih: Kaj je nاپotilo grofico, da se je lagala in naenkrat trdila, da ni zapestnica njena. Prej pa jo je nosila ponoči in podnevi.

Tistih par minut, ko je bila sama v sobi, se je nenadoma odločila za neresnično trditev. Kaj se je zgodilo v njeni duši? Bila je bleđa, prepadena in nalahko se je tresla.

Koren je v svoji pisarni zopet ogledoval zapestnico. Ko je odprl privesek, je opazil, da manjka na sliki mala šipa.

Zamišljen je strmel preko aktov in zagledal naenkrat med njimi malo šipo.

Saprament, da je to pozabil! Gotovo ni dejal šipe na sličico v naglici, ko je govoril z drjem Martiničem.

Zdaj je bilo vse jasno.

Grofica je takoj pogledala sličico, in ko je videla, da manjka šipa, je ukazala

poklicati Korena nazaj. Spoznala je, da so opazili drugi njeno skrivnost in zaslutila je nevarnost, ki ji je pretila. Izbrala je tudi tako jedino rešilno pot: Tajila je, da bi bila zapestnica njena . . .

Stvar je bila težavna. Kako ji naj zdaj dokaže policija, da je zapestnica njena? Kako naj dalje dokaže, da jo je ona izgubila? Prvi hip je mislila tudi baronica Sternbergova, da drži v roki svojo zapestnico. Enako se more motiti tudi grofica. Če je tako, potem pa policija zopet ne hodi po pravi poti in ne doseže cilja.

Meta je prejela zapestnico in sličico iz Turina. Poslal ji je oboje brat. Torej ob času, ko se je vršila tista strastna in divja ljubezenska zgodba. Ali je groficiņa zapestnica iz ravno istega časa?

Da bi se izognil zmotam, je naročil Martiniču, naj potrebno poizve. Dognali so, da zapestnica ni stara, temveč iz novejšje dobe. Izdelana pa je po vzorcu sličnih beneških starin.

Ta zapestnica je postala zdaj v celi zadevi najvažnejša. Zato se je peljal ž njo dr. Martinič v Bologno, kjer je bila izdelana.

V Bologni je prosil tamošnjo policijo, naj mu pomaga. Tako ga je peljal tamošnji

policijski uradnik k ravnatelju tovarne in ga predstavil. Kraj, kjer je bila zapestnica izdelana, in tovarna sta bila utisnjena v notranjo stran zapestnice.

Ravnatelj je potrdil, da je zapestnica izdelana v njegovi tovarni. Dognal je, da je bilo izdelanih leta 1900 šest takih zapestnic. Dve je poslala tovarna zlatarju Bianchiju v Turin.

Dr. Martinič se je peljal v Turin.

Zlatar Bianchi je imel k sreči knjige dobro urejene. Po dolgem iskanju je našel, kar je želel dr. Martinič vedeti.

V knjigi je bilo zapisano: Kupec: Nadporočnik Giorgio di Castellmari. Zraven je bila opazka: Eno zapestnico je oddati zvečer gospodični Mari Cincinati, cirkus.

Nato se je vrnil dr. Martinič na Dunaj. S postaje se je peljal naravnost v urad.

Policijski svetnik ga je sprejel takoj. Rekel je:

— Hvala Bogu, da ste prišli. Radi zapestnice smo imeli že sitnosti. Neka dama je prišla že dvakrat po zapestnico, češ da je njena. Odpravljali so jo z vsemi mogočimi izgovori. Danes je izjavila, da se pojde jutri pritožiti k predsedniku, če ne dobi zapestnice.

Dr. Martinič je sporočil, kaj je na svojem potovanju opravil.

— Zdaj smo torej spet pri Mari Cincinnati. Castellmari je daroval zapestnico lepi artistinji. Kako je prišla do zapestnice grofica di Camponegro, to je treba pa dognati.

* * *

Drugo dopoldne je obiskal policijskega svetnika baron Fon.

— Kaj poveste novega? je vprašal prijazno Koren.

— Včeraj sem obiskal grofico v njeni loži v gledišču. Bila je jako dobro razpoložena, pritoževala pa se je nad pedantstvom policije. Nato mi je veselo pripovedovala, da se je našla zapestnica v hotelu.

— Ali res? je vprašal nenadno Koren.

— Potrpite malo, prosim. Šel sem takoj v hotel. Vprašal sem povsod, toda živa duša ni vedela ničesar o najdeni zapestnici. Niti tega ni nihče vedel, da je izgubljena neka zapestnica. Grofica si je torej celo zgodbo izmislila.

— Zato mora imeti pač povod, ali ne? je pripomnil svetnik. Če gre za nevažno in navadno stvar, ne poiskuje vendar nihče varati.

Vstopil je detektiv in javil, da prosijo v najdenišnici; naj pride gospod svetnik nemudoma dol.

— Vidite to je drugi poiskus, je rekel Koren in vstal. Sicer pa pojdite z mano! Priti pa ne smeva obenem

Mlado damo, ki je čakala, je sprejel policijski svetnik zelo neprijazno. Bila je visoka, elegantna, vitka, imela je temne oči in bogate rdečeplave lase.

Svetnik jo je ostro motril, toda zdelo se je, da ona tega ne opaža.

— Ne razumem, kaj naj to pomeni, je vzkliknila jezno. Zdaj ste že tretjič tukaj. Ali bom že dobila enkrat svojo zapestnico, ali ne.

— Takoj, milostiva gospa. Založena je bila v skladišču in danes zjutraj smo jo našli. Po vašem opisu bo prava.

Policijski svetnik je dal neznani dami zapestnico.

— Da, prava je!

Hotela jo je prijeti, toda Koren je umaknil roko

— Pardon. Če je ta zapestnica vaša last, potem jo morate tudi natančno poznati. Ali mi morate navesti kaj značilnega?

— Gotovo. V zapestnici je slika mladega laškega častnika.

— To zadostuje je rekel policijski svetnik. Vidim, da je zapestnica res vaša. Gospod Komáj, uredite, kar je treba, in izročite potem gospe zapestnico

S temi besedami je izročil Koren zapestnico uradniku, se poklonil dami in odšel. Na hodniku je mignil detektivu.

— Sledite gospe, ki pride zdaj ven, in doženite, kdo je.

Sedemnajsto poglavje.

Pol ure pozneje se je vrnil detektiv in povedal, da je sledil dami do Jakopovega trga. Tam je sedla v avtomobil in se odpeljala.

— Kateri avto je bil to? je vprašal svetnik.

— Bil je rumen in številka njegova je A 712. Šofer se piše Gustav Hochstöger, je odgovoril detektiv.

Policijski svetnik je skočil pokonci.

— Gustav Hochstöger? je vprašal dr. Martinič. Znan mi je že dolgo. Ali se ni pisal tako neki nekdanji naš agent?

— Seveda, je odvrnil Koren. Saj to je tisto! Toda ne, ne! Kako naj bi bil ta voz v zvezi z umorom . . .

Svetnik je naglo vstal in hodil gor in dol po sobi. Dr. Martinič je gledal začu-

deno za njim. Kaj je neki prišlo v šefa, odkar je slišal številko avtomobila?

Koren se je vstavil pred Martiničem in dejal:

— Ah, kaj! Nemara se motim. Prosim, ljubi doktor, potrudite se sami v pisarno komisarja Streliča in ugotovite, čegav je avtomobil A 712. Potem se takoj zopet vrnite!

Komisar je odšel, svetnik pa je naročil agentu:

— Vprašajte po telefonu, če je gospod predsednik v pisarni.

Koren je pričel zopet šetati po sobi.

— Zdaj leži vnovič vse križem na kupu. Mislil sem že, da je stvar . . . Toda ne! Ni mogoče! Menda ima sam vrag svoje kremlje vmes!

Dr. Martinič se je vrnil brez sape. Pod pazduho je prinesel debelo knjigo.

— Gospod svetnik, premislite . . . človek ne more verjeti . . . Toda tu, poglejte!

— Vaše razburjenje mi pove dovolj. Torej stvari se vjemajo. Lepo! Lastnik rumenega avtomobila, ki ga naši agenti s tako vnemo iščejo in v katerem se vozijo po sprehodih morilke, se piše Anton vitez pl. Soolfeld in je naš policijski predsednik, gospod doktor.

Svetnik se je smejal in sedel.

Dr. Martinič je stal še vedno sredi sobe in razočaran objemal debelo knjigo

— Zbudite se, doktor, in sedite sem! Lepa zgodba ali ne? Policija, kaj ne, zasleduje avtomobil svojega predsednika. imenitna policija! Tako je življenje! Bolj je iznadljivo nego najbujnejša domišljija.

— Toda gospod svetnik, ne razumem —

— Tudi jaz ne, ljubi doktor. Pa nič zato. Če človek preveč ve, ga boli glava. Streznite se, gospod doktor! Veselite se z menoj. Policiji se je spet enkrat nekaj posrečilo! Predsednik nas priporoči v odlikovanje, če zve o tem.

Dr. Martinič je odprl še enkrat na kolnih debelo knjigo, ki jo je prinesel s seboj, in pogledal.

Poleg točnega popisa je stal naslov avtomobilovega lastnika. Zmota je bila izključena.

Komisar je položil knjigo na pisalno mizo, ségel v žep po robec in si obrisal potno čelo.

Svojih misli ni mogel zbrati.

— Kaj bomo pa zdaj napravili? je vprašal svetnika.

— Uradovati, doktor! Uradovati, to je prava beseda. Pustili bomo, da se stvar sama razvija. Ljudem bomo preskrbeli kratkočasno snov za klepetanje. Udejestvili bomo najboljši domislek za burko. Premislite, prosim. Poljicija, ki zalezuje lastnega predsednika: Če se to objavi, se bo krohotala vsa Evropa. Gotovo dobimo najvišja odlikovanja!

— Ne, gospod svetnik, jaz mislim popolnoma resno. Stem se je vendar vsa stvar predrugačila.

— Verjamem.

— Kaj naj storimo?

— Na to še ne morem odgovoriti. Prej se moram pomeniti s predsednikom. Dokler ga ne slišim, ne morem ničesar ukreniti.

Vstopil je agent in javil, da je predsednik v pisarni.

— Počakajte me tukaj. Grem k predsedniku. V pol ure boste vedeli, kaj nam je dalje storiti.

* * *

Predsednik je stanoval v poslopju policijskega ravnateljstva. Razpolagal je s celim levim krilom drugega nadstropja.

Pl. Soolfeld je ravno drugič zajutrkoval, ko mu je javil sluga šefa varnostnega biroja.

Predsednik je rekel, naj pelje sluga šefa v pisarno. Prižgal si je smodko in šel počasi še sam tja.

— Dober dan, ljubi prijatelj, je nato ljubeznivo pozdravil. Kaj mi boste dobroga povedali?

— Umor na Dorotejini cesti.

— Torej stvar se je najbrže zasukala v drugo smer.

— Da, gospod predsednik.

— Razložite mi Izvolite smodko.

Predsednik je ponudil smodko in vprasil žveplenko.

— Tako! Če človek kadi, laglje pripoveduje

Predsednik je sedel in prekrižal nogi.

— Spominjate se, da je zašla cela zadeva vsled izjave baronice Sternberg v nov štadij.

— Zvedeli smo, kdo je bil umorjen, poučili se pa tudi, da smo sumili glede umora napačno osebo. Zdaj se je pa pripetilo to-le: izgubila se je zapestnica. Na tej zapestnici visi medaljonček in v medaljončku tiči sličica tistega, ki je bil umorjen na Dorotejini cesti.

— Da, da. To mi je vse že znano.

— Ponovil sem zato, da bo slika jasnejša. Najdeno zapestnico smo oddali.

— Komu?

— Neki dami, ki jo je izgubila, in —

— Kdo pa je ta dama? je vprašal predsednik.

— To izvemo kmalu. Dognali smo, da se je poslužila ta dama avtomobila, katerega številka je predobro znana

— Potem vendar ni nobene težave več. Poglejte v knjigo, čegav je avtomobil. Damo najdete potem kmalu.

— Sem napravil tako. Zato sem tudi prišel sem.

— No, čegav je voz? je vprašal pl. Soolfeld.

— Vaš, gospod predsednik.

Policijski predsednik se je zganil. Čudno je pogledal svetnika in vprašal:

— Ali sem vas prav razumel? Rekli ste, da je avtomobil moj.

— Vaš. Ima številko A 712. Šofer je Gustav Hochstöger, prej detektiv.

Policijski predsednik je položil roko na čelo.

— In to se je temeljito dognalo?

— Zmota je popolnoma izključena.

— Da — toda recite mi, kdaj pa se je to dognalo.

— Pred dvema urama.

— Pred dvema urama se je peljala v mojem avtomobilu dama, ki je na sumu, da je v zvezi v umorom.

Policijski svetnik je pokimal.

Predsednik je položil spet roko na čelo in dejal:

— Ne vem, ali naj se smejam ali vznemirjam. Vsa stvar je vendar preneumna! Sicer bova pa takoj videla.

Gospod pl. Soolfeld je pozvonil in sluga je prišel.

— Ali je gospa doma?

— Peljala se je ven.

— Z avtomobilom?

— Da, gospod predsednik.

— Kdaj se je odpeljala?

— Okoli poldesete ure.

— Kadar se vrne šofer, naj pride takoj k meni.

— Prosim, gospod predsednik.

Sluga je odšel.

— Hm. Ali se vozi Hochstöger kar na svojo roko okoli? On je sicer jako zanesljiv in dostojen.

— Oprostite, gospod predsednik, je dejal policijski svetnik. Vse kaže, da je

umorila Strebingerja dama iz najboljše rodbine? Ali se vozi z vašim avtomobilom le vaša gospa?

Ali ga ne da včasih na razpolago kateri izmed prijateljic?

— Vi hočete reči, če prav razumem, da — — — je dejal naenkrat strogo predsednik.

— Oprostite, gospod predsednik, prosim vas, ne razumite me krivo! Saj gre vendar za damo iz tistih krogov, s katerimi vaša gospa soproga občuje. Mogoče bi bilo.

Predsednik ni pustil, da bi dokončal svetnik stavek. Kot kriminalist je uvidel položaj svojega uradnika, ki ga je silila dolžnost, da je vpošteval vse okoliščine. Kar na kratko pa tudi ni mogel zavrniti svetnikovega domnevanja.

Skrajno nerodno mu je bilo, da je zašla v kriminalno zadevo njegova obitelj. Odgovoril je pa vseeno prijazno.

— Le ne opravičujte se, dragi prijatelj. Razumem: misliti morate pač na vse. Na vašem mestu bi postopal sam enako. Sicer pa mislim, da se bo dala stvar ob kratkem pojasniti.

Gospod pl. Soolfeld si je prižgal drugo smodko ter nadaljeval:

— Gospa, ki jo smatrate za morilkò in ki so jo videli, kakor pravite, peljati se v mojem avtomobilu, ima najbrž dovolj vzroka zato, da vara javnost in policijo. Poslužuje se svojega rumenega avtomobila, na katerem ima napačno številko. Da je izbrala barvo mojega avtomobila in mojo številko, je kaj verjetno. To ji nudi na prvi hip precej varnosti. Mislim, da je vse skupaj posrečena zvijača.

— Prvi trenotek sem mislil tudi jaz ravnotako. Ko sem pa izvedel za ime šoferja, je bila stvar drugačna . . . in . . .

— Te stvari so si pač blizu. Poizvedela je, kako se piše moj šofer. Zdaj se imenuje tako pa še njen goljuf.

— Gotovo, gospod predsednik. Popis njenega šoferja pa se popolnoma strinja z vašim šoferjem. Kako to razlagate?

— Za božjo voljo, popis! Če človek trenotek koga gleda! Saj veste najbolje sami, koliko so vredni taki popisi.

Gospod pl. Soolfeld je ponudil policijskemu svetniku roko in ga spremil do vrat.

* * *

— Da, da, le štrmite, ljubi doktor. Tako je, kakor vam pravim. Rumena in vražji avtomobil je last našega predsednika, je rekel Koren doktorju Martiniču.

— Kaj pa pravi na to?

— Nič pravzaprav. Ne vem ničesar, kar je umevno. Mi moramo pa zdaj dobro paziti. Sicer napravimo neumnost, da nikoli tega. Plavolasa gospa, katero iščemo, je gotovo prijateljica predsednikove žene. Mogoče je soproga sama kako zapletena — kaj pa vemo! Postopati je treba torej skrajno previdno. Bog ne daj škandala! Predsednik bi vam česa takega nikoli ne odpustil. V tem oziru ga dobro poznam.

Svetnik je utihnil in gledal v tla.

— Veste, kaj mi je prišlo na misel? Morda pojasni ta rumeni avtomobil, zakaj so vedno in vedno od nas zahtevali, naj postopamo skrajno diskretno. Bog ve, kakšen veter veje in odkod. Morda je kdo vplival na predsednika. No, zdaj smo zašli v prave zmede!

Vstopil je agent in javil, da želi pl. Soolfeld takoj govoriti s svetnikom.

Gospod pl. Soolfeld je sprejel Korena v svoji prostorni pisarni, ki ima tri okna na ulico. Bil je nervozen.

— Torej gre res za moj avtomobil, je pričel.

— Res?

Predsednik je grizel spodnjo ustnico in odgovoril:

— Da. Moja žena ga je posodila zjutraj svoji sestri, gospe profesorja Trtnika.

— Kaj naj storimo? je vprašal svetnik.

— Po mojem mnenju treba gospo profesorja Trtnika vprašati, kaj namerava z zapestnico. — Ali — ali nemara mislite, da je — zapestnica njena last.

— Ne, gospod predsednik.

— Potem naj gospa pove, zakaj se meša v zadevo, ki ji ni nič mar. Bože . . . ženske! Dr. Martinič naj torej takoj obišče gospo in ji razloži resnost položaja. Izroči ji naj moj pozdrav. Mislim, da bo to učinkovalo. Ko doktor ž njo opravi, me takoj obvestite, kaj je dognal.

— Dobro, gospod predsednik. Razumel sem prav. Dr. Martinič naj gospo Trtnikovo obišče, se skliče na vas in jo zasliši.

— Da, zasliši! Naravno je, da obzirno. Pa to ne zaradi mene. Zakrivila ni vendar ničesar. Morda se pa le motimo, je končal predsednik.

Osemnajsto poglavje.

Koren je poklical Martiniča in ga obvestil, kakor je bilo treba.

— Trtnik? je vprašal komisar. Saj še ni dolgo, kar sem bil tam. Že vem, kje

stanuje. Trtnik je tisti, ki nam je dal prvo sled. Dal sem mu mikroskopično preiskati lase, ki sem jih našel v prahu. Rekel je, da so pobarvani s tekočino „Fleur d' or“.

Policijski svetnik je prijazno prikiaval.

— Doktor, obiščite damo takoj in glejte, da kaj doženete. Naravno seveda: diskrecija!

Dr. Martinič se je peljal takoj. Služkinjo je vprašal, če je gospa doma.

Deklič se je vrnil in rekel, da naj gospod vstopi.

Mlada gospa. se je bližala ljubeznivo in naravno.

— Oprostite, milostljiva gospa, prišel sem radi zapestnice, ki ste jo vzeli danes pri policiji, je pričel dr. Martinič. Eno uro za vami se je spet javila neka dama, ki tudi trdi, da je zapestnica njena. Zato vas moram prositi, da mi izročite za nekaj časa zlatnino. Določiti moram, ali so podatki te dame, ki se je javila za vami, resnični ali ne.

Gospa doktorja Trtnika je bila v zadregi.

— Zapestnice nimam tukaj, je odgovorila. Dala sem jo zlatarju. Prosim, oglasite se morda čez par dni.

— Dovolj je, milostiva, če mi poveste naslov zlatarjev. Treba je, da si zlatnino le dobro ogledam.

Gospa je bila v še večji zadregi.

— Ja . . . vidite . . . naslova pa ne vem.

Da bi jo popolnoma ugnal, je vprašal komisar:

— Kakšno znamko ali kak listek ste pa gotovo prejeli. Tam najdemo zlatarjev naslov.

— Znamko, listek? Ne, ničesar mi ni dal. Rekel je, da take zapestnice ni mogoče zamenjati.

— Potem mi ne preostaja drugega kakor to, da pošljem dotično damo k vam.

— Ah, prosim, ni treba, je prosila profesorica. Prosim, če bi mogoče prišli pojutranjem, takrat boste lahko naglo vse uredili.

• Dr. Martinič je šel v Trtnikovo delavnico.

— Zelo hvaležen bi vam bil, gospod profesor, če bi mogel govoriti z vami par besedi.

Učenjak je ponudil komisarju stol pred veliko mizo.

— Prišel sem k vam, je pričel dr. Martinič, v neki nenavadno važni zadevi, ki se tiče tudi vas.

— Radoveden sem, gospod komisar. Razložite, prosim.

— Prosim, odpustite mi in ne mislite o meni, da nisem diskreten človek. Gre pa za vašo gospo soprogo.

Profesor se ni prav nič presenetil.* Videlo pa se mu je, da česa važnega ravno ne pričakuje.

— Zaradi zapestnice, kaj ne, gospod doktor? je pripomnil nejevoljno. Naravno — saj sem si takoj mislil. Ali ne veste vi to; da ženske ne odnehajo, če si vtepejo kaj v glavo? Soprogo sem svaril. Dejal sem ji: videla boš, da boš imela sitnosti.

— No, no, tako hudo ravno ni, je miril komisar dobrohotno. Dobro pa je za vašo gospo soprogo, ker vidim, da ste, gospod profesor, o zadevi že poučeni. Pojasnili mi boste par stvari in vse bo v redu.

— Kar vprašajte.

— Najprej mi povejte, ali je zapestnica last vaše gospe soproge?

— Ne! Saj zato se ravno jezim. Nobenega opravka nima žnjo. Vsled same uslužnosti si je naprtila te neprijetnosti.

— Oprostite, gospod profesor, kako pa je potem to, da je šla vaša gospa na policijo in vzela zapestnico ki ni njena?

— Pri živih in mrtvih jo je prosila za to neka prijateljica.

— Mislite, kaj ne, grofico di Camponegro.

— Če vam je to že znano, potem je prav. Ta je tista. Prosim vas, moji ženi me pa ne izdajte!

— Gospod profesor, vi veste gotovo še več. Zakaj se je vaša gospa odločila, da je šla v zadevi grofice na policijo?

— To ni tako čudno, kakor izgleda, je menil profesor. Grofica in moja žena se poznata že iz otroških časov. Zrastli ste v isti hiši, stariši so bili sosedje, in v Italiji, kjer se živi le tako rekoč le na ulici.

— V Italiji? ga je prekinil dr. Martinič. Vaša gospa je torej Italijanka?

— Da, iz Neaplja je doma.

— Pardon, dovolite, da vas še enkrat prekinem. Nekaj se namreč ne strinja. Grofica di Camponegro je vendar Američanka. Kolikor vem, se je pisal njen oče Gibson in je bil bogat človek v Chicagu.

— Ah, kaj še! Rojena je v Neaplju, Gibson jo je pozneje vzel za svojo in zato mislijo ljudje, da je Američanka. Moja žena, ki je preprostega rodu, je tekala z njo po neapoljskih ulicah, ko sta bili še majhni deklici. Odtod tako prijateljstvo. In

če si prav v marsičem nasprotujeta, tičita le radi skupaj. Po pravici povedano, meni to prijateljstvo ni ravno všeč. Bogata dama in skromna profesorjeva soproga, to ne sodi skupaj. In še to je, da ima Violeta burno mladost. Končno pa presedim tri četrt dneva v svoji delavnici in rad privoščim svoji ženi, da si preganja tako ali tako dolgčas.

Profesor je utihnil.

Dr. Martinič ga je spomnil:

— Hoteli ste govoriti o zapestnici.

Da zašel sem. Pred tremi ali štirimi dnevi me je soproga vprašala: „Kaj moram storiti, če kaj izgubim in hočem isto dobiti pri policiji?“ Vprašal sem jo, če je kaj izgubila. „Ne jaz, nego Violeta. Obljubila sem ji, da pojdem po zgubljeno reč na policijo.“ Nato mi pripovedovala kako razburjena je prišla ravnokar grofica k nji in da jo je za božjo voljo prosila, naj gre iskat na policijo njeno zapestnico. Rekla je, da nima ona, moja žena, niti pojma, kakšno uslugo ji s tem stori. Grofica je popisala nato točno zapestnico. Ženi sem dejal, da ne ravna pravilno, če gre na policijo. Pretil sem ji tudi s posledicami, ki niso izključene, ali obveljala je njena. Zaradi zapestnice je šla trikrat na policijo.

— Ali morda veste, gospod profesor, kje je zdaj zapestnica? Vaša gospa mi je rekla, da jo je nesla k zlatarju.

— No, lepa reč! Zdaj se zapleta še v laži. To namreč ni res. Izgovorila se je, ker noče izdati prijateljice. Grofici sem vendar sam telefoniral, da jo zapestnica čaka. Predno sem šel v delavnico, je prišla Violeta po zapestnico.

— Ali niste soproge vprašali, zakaj ni šla grofica sama po zapestnico?

— Seveda sem jo.

— In kaj je rekla vaša gospa?

— Pristine ženske zgodbe! je mrmraje zamahnil profesor. Stare ljubezenske stvari. Če nima ženska skrivnosti, ni zdrava. Grofica zaradi soproga ne mara, da bi zašlo njeno ime v kako zvezo z zapestnico. V medaljonu je namreč slika njenega nekdanjega zaročenca, mladega laškega častnika, o katerem grof niti ne sanja, da je sploh na svetu.

— Torej, gospod profesor, vi ste mi kot mož porok, da je zapestnica res v rokah prave lastnice.

— Porok morem biti. Bil sem priča, ko je izročila moja žena grofici zapestnico.

Komisar je vstal in dejal:

— To sem moral dognati.

Profesor je spremil komisarja. Ustavil se je tik vrat in prosil:

— Kaj ne, gospod komisar, s tem je ta stvar opravljena. Moja žena in jaz vendar ne bova imela nepravilik.

— Gotovo ne, gospod profesor. Moje delo je bilo končano v trenutku, ko ste zagotovili, da ima zapestnico res prava lastnica, grofica di Camponegro.

Devetnajsto poglavje.

Odkar je bila pri baronici Sternberg na obisku njena lepa in mlada sestra, je bil baron Fon vsakdanji gost. V družbi živahne deklice so mu minevale najlepše ure življenja. Sanjala sta o prelèpi bodočnosti, kakor delajo to vsi zaljubljeni ljudje.

Fon se je bil že tako udomačil, da je ostajal pri kosilih in večerjeh, ne da bi ga bil prej kdo povabil. Preživel je večer za večerom v družbi ljubeznivih sester.

Mladi baron se je v milo in izobraženo gospodično pošteno zaljubil. Njegova najgorkejša želja je bila, smukniti čimprej v jarem svetega zakona. Mislil je, da bo užival na njeni strani vso srečo, s katero more koga oblagodariti svet.

Vse skupaj pa so bile za enkrat same sanje. Kaj pa bi mogel nuditi bogati in

razvajeni hčeri beneškega pratricija? Tudi ni bilo gotovo, da bi se zavzel zanj njen oče, ki Avstriji ni bil ravno naklonjen. A pri vsem tem je bil nad vse srečen, ker mu je reklo srce, da ga lepa Lahinja le nekoliko uvažuje.

Kadar sta se sešla, so njene velike oči kar zaplamtele, in kadar ji je stisnil roko, je vselej nalahko zardela. In čeprav nista še sama o tem govorila, je vendar sodil vsak, ki jih je videl skupaj, da sta pristni ljubezenski parček.

Meta je imela dovolj posla s svojimi lastnimi ljubezenskimi zadevami, vendar ni prezrla, kaj cvete med sestro in Fonom.

Fon se ji je s svojo odkritostjo prikupil, imela ga je rada kakor brata. Vedela je, da najde sestra v njem res primerne soproga. Zato je sama izprosila očeta, da je smela Marija k njej.

Preprijetni so bili večeri, ki so jih preživeli Meta, njen ženin stotnik Fernkorn, Marija in baron Fon. Najprej so se zabavali skupaj, pozneje sta se pa parčka ločila, ker se je nakopičilo vedno toliko srčnih vprašanj, da ni bilo mogoče molčati.

Nekega večera so spet večerjali v hotelu. Gospoda sta spremila dami in se nato vračala sama proti domu.

- Greš še kam? je vprašal stotnik. Fon je prikimal.
- Dr. Martiniču sem obljubil, da pridem v kavarno.
- Imaš še vedno dosti posla pri policiji, kaj?
- Več kakor kdaj koli.
- Ali je v znani aferi kaj novega?
- Ravno to izvem. Dr. Martinič je imel danes važne posle. Morda je že vse jasno.
- Čas bi že bil! je mrmral stotnik.
- Res je, je vzdihnil baron in se spomnil, kaj je obljubil Mariji. Morilca njenega brata najde za vsako ceno.
- Škoda, da si zaposlen. Za nocojšnji večer sem vzel ložo v gledišču.
- Če si zadovoljen, povabim komisarja.
- Prosim.
- Iz gledišča je telefoniral Fon v kavarno dr. Martiniču in ga povabil.
- Pol ure pozneje je prišel komisar z agentom. Nekaj mu je zašepetal in ga nato pustil samega.
- Veste, česa sem vas mislil prositi, gospod baron? je vprašal dr. Martinič in sam odgovoril: Da bi izvolili z mano v gledišče.

— No, potem je ravno prav. Zakaj pa ste hoteli v gledišče?

— Dama z zapestnico je nocoj tukaj. Prosim sem vas hotel, da bi mi jo pokazali in me tudi predstavili, če bo količkaj pri-like.

— Oprostite, ne razumem vas. Koga mislite?

— A tako. Vi še ničesar ne veste. Mislim grofico di Camponegro.

Stotnika in Fona je pretreslo.

— V gledišču je nocoj? je vprašal baron.

— Agent mi je tako javil.

Fon je dvignil kukalo in iskal po ložah.

V drugi loži od odra je opazil lepo grofico in njenega moža.

— Tam sedi.

Dr. Martinič je vzel kukalo.

— Pikantna gospa! Ali me boste predstavili?

— Gotovo.

— In kdaj?

— Med odmorom.

Po prvem dejanju je grofica vstala in odšla. Fon je to opazil in rekel naglo dr. Martiniču:

— Pojdimo!

Vsi trije so šli po hodniku mimo lož, kakor bi šetali.

Pri prvi okrogli mizici, ki je stala tik odprtih vrat bifeja, sta sedela grofica in njen mož.

Fon je pozdravil in predstavil oba prijatelja.

Grofica ni bila tako trdna kačor sicer. Videlo se ji je, da je trudna, skoro bolna.

Z očmi je švigala nemirno sem in tja in bela šminka ni mogla zakriti temnih kolobarjev in mrzličnih rdečih lis, ki so ležale na njenih licih. Zaporedoma je izpila dva kozarca šampanjca. Govorila je prisiljeno.

Grof je povabil gospode, naj prisedejo. Ugodili so mu takoj. Razgrel ga je šampanjec in razgovoril se je, kar ni bila njegova navada.

Govoril je o gledišču, o lepih igralkah, o nočnem življenju, o francoskem šampanjcu in posebno je hvalil tistega, katerega je imel pred sabo. Videlo se je, da se mu res prilega. Vsak hip je bila čaša prazna.

Stotnik Fernkorn in baron Fon sta ga izpraševala o tem in onem, s tem pa dajala priliko dr. Martiniču, da je mogel nemoteno govoriti z grofico.

Naenkrat je grof utihnil.

Gledal je začuden soprogo, ki se je zastrmela v neznanega gospoda, stoječega v kotu bifeja in zročega vanjo.

Kaj pa je? jo je vprašal grof.

Grofica se je zdrznila. Z roko je potegnila preko čela in oči in dejala:

— Ni mi dobro. Pojdiva domov. Takoj!

Ne da bi čakala odgovora, je vstala in šla v ložo po plašč.

Fon je hitel zanjo in jo uljudno ogrnil.

Dr. Martinič, ki je gospo natančno opazoval, ni prezrl njene nenadne izpremembe.

Gledala je brez zanimanja po ljudeh, dokler ni opazila, da jo motri mlad in eleganten tujec.

Takoj je nenavadno pobledela.

Njene oči so bile kakor priklenjene na tujca, ki se je takoj premaknil, ko je videl, da gre grofica proti loži.

— Ali si že plačal? je silila moža.

Grof jo je nevoljno pogledal.

— Ostani vendar še malo! ji je rekel.

Pogledala ga je osorno. Mahnila je s pahljačo in odgovorila:

— Ne, domov moram! Če hočeš, lahko ostaneš! Baron Fon bo gotovo tako ljubezniv, da me spremi do voza.

— Gotovo, grofica. Ali dovolite —

Fon ji je ponudil roko.

Camponegro se je poslavljal od žene.

— Malo bi zares še ostal — —

— Kar ostani, je rekla grofica možu, ki se je delal, kakor da hoče vstati. Baron bo gotovo tako prijazen — —

Violeta je gospodom v naglici pokimala, se naglo okrenila in šla proti glavnim stopnicam.

Pred njo je stal naenkrat tujec. Bil je mlad in lep moški v črni salonski obleki.

Roke je prekrižal na prsih in ostro motril baronico.

— Pojdimo — skozi druga vrata, je mrmrala grofica in pokazala tujcu hrbet.

Dr. Martinič je vstal in stopil na stran, da bi bolje videl, kaj se godi.

Grofica je izpustila baronovo roko in hitela sama naprej k stranskim vratom.

Fon je stopal tik za njo.

Pri steklenih vratih se je ozrla.

Videla je senco moža, ki je padla na motno šipo.

Kriknila je in stekla po kratkih stopnicah.

Istočasno so še odprla za njo steklena vrata.

— Ostanite pri meni, čudno slabo mi je, je rekla in se obesila z vso težo na baronovo roko.

— Samo voznika pokličem.

— Ne, ne ostavite me same!

Fon je pomignil vratarju in mu naročil, naj pripelje voznik grofičin voz.

Čakala sta par minut in ves čas se je oklepala grofica krčevito baronove roke. Strmela je nepremično v tla.

Naenkrat je stopil pred njo tujec, ki jima je sledil, se nalahko poklonil Fonu in dejal v laškem jeziku:

— Pardon, toda če se ne motim . . .

Naprej ni mogel

Grofica se je zravnila.

V njenih licih ni bilo kapljice krvi.

Prekinila je tujca z razkavim, neprijaznim glasom, ne da bi dvignila oči.

— Gotovo se motite, gospod. Ne poznam vas.

Zdaj se je vmešal v pomenek še Fon.

— Oprostite, je dejal, čuli ste, da vas gospa ne pozna. Prosim vas torej, ne nadlegujte je več.

Tujec je nekaj časa molčal.

Trdno je uprl oči v Violeto. Videlo se je, da čaka njenega odgovora.

Ker je molčala, je vljudno dejal:

— Ne mislim nadlegovati. Oprostite, prosim, ker sem motil.

Tujec se je poklonil spet samo Fonu, se nekoliko oddaljil in čakal, da stopi grofica v voz.

Baron je šel nazaj v gledišče in takoj v pritličju mu je zastavil tujec pot.

— Cartelane, se je predstavil.

— Fon, je odvrnil baron in se poklonil.

— Oprostite mi, prosim še enkrat, ker sem vas prej motil, je pričel Cartelane v nepravilni, a dobro umljivi nemščini. Misli sem, da je dama neka moja stara znanka. Jako bi mi ustregli, če bi mi povedali njeno ime.

— Pardon, vaše cenjeno ime sem menda prav slišal. Cartelane, kaj ne? Morda nadporočnik Ernest pl. Cartelane?

— Da, ali kako to veste? je vprašal Italijan začudeno.

— Ali ste morda vi pisali pred kakimi štirinajstimi dnevi baronici Sternberg pismo, tičoč se vašega prijatelja Castellmarija?

— Da. Čudim se, da naletim v tujini takoj na gospoda, ki pozna celo moje pisemske tajnosti.

— Povejte rajši gospodu, kdo je ta

dama! je prekinil pogovor dr. Martinič, ki je prišel po stopnicah.

— Fon je gospoda predstavil in nadaljeval.

— Ne morete si misliti, kako me veseli, da sem se z vami seznanil. Povedati vam morám, da bi mi vsi to gospo radi podrobneje poznali.

— Rad sem na razpolago. Poznam jo predobro.

— Ali je oná morda Američanka, rojena Gibson.

— Neki bogataš tega imena jo je pred nekaj leti adoptiral. Dama je v Italiji in je bila svoj čas umetna jahalka.

— Potemtakem, je vzkliknil dr. Martinič razburjeno, je to tista artistinja, s katero je občeval Castellmari.

— Da, ravno tista je.

— Tako imamo končno vsekrižem iskano Maro Cincinnati.

— Od moje strani je zmota izključena. Spoznal sem jo ob prvem pogledu, je rekel Cartelane.

— Tudi jaz bi lahko takoj prisegel, da je prava, je dodal dr. Martinič. Videti je bilo treba samo, kako se je prestrašila, ko je zagledala gospoda Cartelana in kako

je bežala, ko je videla, da jo gospod opazuje!

— Izpremenila se je pa zelo, se je oglasil spet Cartelane. Posebno lase nosi zdaj rdečemodne. Poznal sem jo, ko je bila črna, bolj sveža in vitkejša. Seveda so pretekla med tem leta.

— Menite, da je zmota izključena? je vprašal Fon.

— Svoj čas sem ž njo preveč občeval, da bi se mogel zdaj varati.

— Torej je to gotovo Mara Cincinnati?

— Spoznal bi jo bil, če bi bila postala med tem tudi že stara gospa. Spomini, ki jih imam nanjo, so predivji, da bi jo mogel pozabiti.

— Oprostite, gospod Cartelane, je vprašal dr. Martinič še enkrat, ali ste res popolnoma prepričani, da se ne varate? Vedel bi rad zaradi tega, ker je vaš odgovor nenavadnega pomena.

-- Zdi se mi že, zakaj gre. Ponavljam še enkrat, da sem uverjen, da se ne varam. Minilo je sicer med tem več let, izpremenila se je zelo, toda — — Sicer pa, gospod doktor, sem jo videl v družbi nekega gospoda. Kdo je to?

— Njen mož.

— Torej se je le poročila.

- Da, vašega rojaka je poročila.
 - Kako se zdaj piše?
 - Camponegro.
 - Je njen mož grof?
 - Da, grof Ernest pl. Camponegro.
 - Prosim vas, seznanite me ž njim.
- Če se motim, bomo takoj videli.
- Prosim, pojdimo.
- Gospodje so se vrnili v dvorano.
Sredi stopnic se je Fon ustavil in vprašal dr. Martiniča:
- Kaj pa če med tem grofica pobegne?
 - Bodite brez skrbi. Agent se je peljal za njo.

Dvajseto poglavje.

Stotnik Fernkorn in Camponegro sta naročila že tretjo steklenko šampanjca. Sedela sta še vedno za isto mizico, predstava pa se je nadaljevala.

Camponegro je hlastno pil. Oči so se mu svetlikale, bleda in vpadla lica so gorela. Nenaden odhod soproge ga ni spravil v slabo voljo, šampanjec ga je bolj in bolj ogreval. Za predstavo se ni več brigal. Zabaval se je samo s stotnikom.

Zadovoljno se je nasmehljajal tudi gospodoma, ki sta se vrnila.

— Hvala lepa, baron, je rekel Fonu, ker ste spremili grofico do voza.

— Prosim, prosim.

— Ali ne bodo gospodje sedli k vam?

— Prav radi. Dovolite, da vam predstavim znanca, gospoda pl. Cartelana.

— Zelo me veseli.

Grof je ponudil Cartelanu roko z lju-beznivostjo, ki je kazala, da ni spoznal v njem tistega gospoda, pred katerim je bežala grofica. Nemoteno je pripovedoval dalje, kako zna njegova žena streljati. To, kar se vidi po cirkusih in varietejih, ni nič.

— Morali bi jo videti. S stene sestrelili muho.

— Grofica se je morala baviti s streljanjem gotovo že izza mlada, se je vmešal v pomenek Cartelane.

— Seveda se je. Te zabave še zdaj ni opustila. To se pravi, zadnje mesece, odkar ni prav zdrava, strelja manj. Moral sem ji urediti posebno strelišče, kjer se muči po navadi par ur na dan.

— To mora pokati! je pripomnil dr. Martinič.

— Kaj še! Moja soproga strelja s pištolami in puškami nekega ameriškega sistema. Komprimiran zrak nadomešča

smodnik. Slišati ni drugega kakor rahlo sikanje.

Fon in komisar sta se sporazumela z očmi.

— Ali je grofica bolna? je vprašal sočutno Cartelane. Ko sem prej pred glediščem ž njo govoril, se mi ni zdelo, da bi bila bolna.

— A, vi poznate mojo ženo? Pardon, ko so mi vas predstavili, sem preslišal vaše ime.

— Cartelane.

— Gotovo ste naleteli na mojo gospo v družbah.

— Pred leti sem se seznanil ž njo v Italiji. Tukaj še nisem imel časti. Še-le danes sem se pripeljal.

— Tako —

Ta „tako“ je grof jako zategnil. Najbrž ni hotel dalje o tem razpravljati. Fona je vprašal, ča misli nocoj še kam iti.

— Ne, je odgovoril baron.

— Če je vam in gospodom drago, pijemo lahko še steklenico šampanjca in se pozabavamo.

Uro kasneje je grof žarel v lica in pripovedoval sem in tja.

— O, gospoda moja! Da bi me videli pred tremi, štirimi leti! Ob šestih, ob sed-

mih zjutraj sem hodil spat. Pri ženskah sem imel vražjo srečo! Ali človek se postara . . .

— No, no, radi starosti se ne moreš pritoževati! (Camponegro se je med tem z vso družbo pobratil.) Še si mož, ki se veseli življenja in ima lepo mlado gospo, je pripomnil smehljaje Fon.

— Da, moja žena! Če se malo spomnim nazaj, imam naenkrat pred očmi najizvirnejše dogodke, ki sem jih zaradi nje preživel. Celo leto sem nekoč prepotoval z neko cirkuško družbo in vsa cirkuška sodrga je živela na moj račun.

— Kaj ima opraviti to z tvojo gospo?

— Seveda ima, če je pa bila tudi ona med sodrgo. To so bili časi, ah!

Cartelane je natočil in trčil z Camponegrom.

— To sem si prizadeval, je grmel Camponegro. Ni bilo tako lahko dobiti v mrežo to enodnevnico. Šel sem za njo, od mesta do mesta, z dežele v deželo. Prisegel sem ji vsak večer, da jo poročim. — Reci mi, ali nisi rekel preje, da jo poznaš?

— Da, iz Turina, je odvrnil Cartelane.

— Iz Turina?

Grof je skušal zbrati misli.

— Da, da, je že mogoče. Bila je tam, mi je pravila. Kaj? To je bilo dekle!

— In še kakšno! Samo zaradi nje je bil vsak večer cirkus poln.

Grof je bil vinjen in je govoril brez pomisleka naprej.

— Rad ti verjamem, je nadaljeval. V Parizu so se ljudje trgali za prostore, samo da bi jo videli. Ko je nisem pustil več nastopati, je prišel k meni ravnatelj cirkusa in me prosil s sklenjenimi rokami, naj ga ne uničim. Potem si je zlomila njena prijateljica nogo in moja žena je šla spet v manežo na dobrodelno predstavo. Zdaj bi bil moral ti videti! Po lepakih je stalo z velikimi črkami njeno ime: „Mara Cincinnati“. Zjutraj so nalepili lepake, čez tri ure je bilo vse razprodano.

Ime je učinkovalo, kakor bi vrgel na mizo bombo.

Fon, Martinič in Cartelane so se spogledali.

Za hip so vsi molčali.

Nato je vprašal Fon:

— Ali se glasi dekliško ime vaše gospe Cincinnati?

— Pravzaprav ne, to je bilo le njeno umetniško ime.

— Njeno pravo ime je Violeta Crespo, je dejal lahkotno Cartelane.

— Da to je njeno pravo ime je pri-trdil Campognero, ali to pripovedujem le tako . . . Ker že vsi veste. Zdaj se glasi njeno prejšnje ime Gibson, ker jo je Ame-ričan Gibson adoptiral.

Dr. Martinič je neopažen odšel.

Camponegro je razlagal na dolgo in široko, kako je videl prvikrat Violeto v Rimu, kako se je vanjo takoj zaljubil in se vozil potem eno leto od mesta do me-sta za njo. V Parizu ga je še-le uslišala in v cerkvi Notre Dame sta se poročila.

— Prej smo pokukali malo v Ameriko, je mežikal, no, moja žena je tudi Ameri-čanka (in smejal se brez konca in kraja), da, da, Američanka iz Chicage in tako ni-so moji sorodniki nasprotovali poroki.

Živela sta potem v Rimu, Nizzi, Lon-donu, Bruslju, Opatiji in tako dalje.

Grof je govoril že tako zmedeno, da je bilo težko kaj pravega izvedeti. Segal je zaporedoma po kozarcu.

— Povej mi, je vprašal Cartelane, ali ti ni pravila nikoli o nekem Castellmariju?

Camponegro je odložil kozarec in po-navljal:

→ Castellmari . . . Castellmari . . . sin beneškega senatorja . . .

Jezik se mu je že zelo zapletal.

— Da, sin beneškega senatorja. Jaz sem ji ga predstavil.

— Da . . . da . . . je govorila o njem . . . še večkrat . . . še prav velikokrat je govorila.

Pa se ne morem spomniti, kaj mi je pripovedovala. Parkrat me je prosila, naj poizkusim zvedeti, kje biva. Poizkusil sem, ali brez uspeha. To mi je bilo, če povem odkrito, vseč. Žena, kaj ne, se zanima za drugega in človek je lahko ljubosumen . . . No, umljivo . . . Slišal sem samo, da je dotičnik izginil. Enkrat so mi tudi rekli, da je umrl.

— Je res umrl, je pripomnil dr. Martinič, ki se je bil ravnokar vrnil, s pikrim povdankom. Če se grofica morda še zanj zanima, ji lahko poveš.

Med tem se je nagnila noč. Ura je kazala štiri, gospodje so silili domov. Camponegro bi bil najrajši ostal, toda nihče ni hotel ostati ž njim. Zato je previdno vstal in šel omahovaje po stopnicah v pritličje. Potem je sedel v kočijo in se odpeljal.

Takoj je zaspal in se prebudil šele pred hišo, kjer je izvošček ustavil.

* * *

Le brž! Ravnati moramo naglo, je rekel dr. Martinič Fonu in ga rinil v kočijo.

— Kam pa?

— Kam? Kako moretè to vprašati? H grofici! S pijanim grofom! Policijski svetnik je že obveščen. Priklical sem ga iz spanja po telefonu. Najbrž že čaka.

Ob teh besedah je odprl dr. Martinič vrata in potisnil Fona v voz.

— Lahko noč, gospodje!

— Ali ne smemo biti poleg? je vprašal stotnik.

— Prosim, če hočete, zakaj ne.

Fernkorn in Cartelane sta sedla v najbližjo kočijo. Oba voza sta oddrdrala.

V obližju hiše, kjer je stanoval grof, je ukazal dr. Martinič ustaviti. Počasi in previdno je stopal dalje.

Začul je žvižg, ki ga je dobro poznal. Vzel je iz žepa drobno piščalko in zapiskal še sam.

Iz mraka poslopij so stopili trije možje.

— Prav je, da ste prišli, je pozdravil policijski svetnik Koren komisarja. Grof se je ravnokar vrnil. Grofica še čuje. Pred par minutami sem jo videl pri oknu.

Dr. Martinič je predstavil svetniku Cartelana in sporočil, kar je zvedel tekom noči.

Ko je končal, je dejal Koren:

— Torej naprej! Zdaj nam več ne uide!

Po teh besedah se je obrnil proti hiši. Sledili so mu dr. Martinič, Fon in agent.

* * *

Grofica je čakala grofa in ure tega čakanja so se ji zdele neskončno dolge.

Brez miru je hodila po sobah. Vsakih deset minut je šla vprašat služkinjo, če se je grof že vrnil.

Srečanje s prijateljem Castellmarijevim, s človekom, ki jo je gotovo globoko sovražil, jo je popolnoma prevzelo in do dna duše pretreslo.

Po kaj je prišel sem? Ali je slučajno zašel v gledišče? Ali jo je iskal in zasledoval? Ali kaj sluti? Kaj je hotel od nje, kje jo je nagovoril?

Če bi bila le zahtevala, da se pelje soproj ž njo domov! Toda tla so ji bila prevroča . . . Stran, le stran, to je bila njena prva in zadnja misel. Stran od nevarnega človeka!

Počasi se je vlekla ura za uro.

Grofica je stala pri oknu in pritiskala vroče čelo ob šipo.

Končno je vendar slišala ropotanje voza.

Hvala Bogu! Zdaj bo vsaj zvedela, ali je . . .

Do konca ni izgovorila stavka, niti v mislih . . .

Šla je proti vrätom in kolena so se ji tresla in šibila. Slišala je slugo, ki je spremljal grofa po stopnicah.

Prišla sta v grofovo spalnico. Grof je sedel na divan, kakor bi padel. Sluga ga je pričel slačiti.

Grofica je odprla vrata.

Gledal jo je neumno začudeno.

— Zdi se mi, da si spet imenitno zabaval, je pričela in ga zaničljivo motrila.

— Bilo je . . . zabavno! Saj nisi huda, kaj? Za ljubosumnost ni povoda . . . Žensk tako ni bilo poleg . . . Pili smo na tvoje zdravje . . . govorili samo o tebi; vsi te občudujejo, vsi pozdravljajo . . . Fon, Martinič in Cartelane . . .

Grofica je prebledela.

Strmela je v moža in ustne so se ji tresle. Stopila je omotena nazaj in tipala, da bi našla stol. Oprijela se je fotelja in zapičila nohte tako globoko v naslonjalo, da je počila svila.

— Kdo, kaj? je zajecala.

Njeno grlo je bilo tako suho, da skoro ni imela glasu.

— Cartelane, je ponovila in lovila sapo.

— Da . . .

— Cartelane? Ne poznam ga! je zakričala. Kdo je to? Kaj hoče od mene?

— Kdo je? je ponovil grof in se pijano smejal. To vem . . . to je doktor . . . ne! doktor je oni drugi, to je . . . mlad gospod, ki te pozna iz Turina . . . Veš, še iz cirkusa . . .

Violeta je planila k soprogu kakor zver. Prijela ga je za rame in ga tresla. Gledala je, kakor bi ji v očeh gorelo.

— Ti, zdajle zberi svojo pamet! je kričala. Pomisli! Ne veš, zakaj gre! Pazi! Ali si me razumel? Reci samo eno! Ali si v svoji pijanosti izklepetal, kar bi bilo moralo ostati tajno? Ali si govoril o onih časih?

— Ali, ali, Violeta! . . . Bili so sami dobri znanci, prijetni gospodje, ki znajo molčati. Poznali so te že tako. Tudi vedeli so za vse . . . Govorili so tudi o onem . . . veš, o onem, za katerega si se zanimala, o Castellmariju . . . Rekli so, naj ti povem, da je mrtev . . . Res je umrl . . .

Violeta se je umaknila proti steni.

Noge so se ji šibile in lovila je sapo.

Prijela se je za vrat, kakor bi hotela odstraniti nekaj, kar jo davi. Obraz se ji je divje izpačil. Zakrila ga je končno z dlanmi in obmirovala.

Camponegro se je opotekel proti nji.

— Huda si name . . . Ker sem pil . . . ?
Ne bom več . . .

Iztegnil je roke, kakor bi jo hotel objeti.

Ko se je je dotaknil, se je zdrznila in odšla počasi in oprijemaje se za pohištvo iz sobe.

Camponegro je legel in takoj zaspal.

Enoindvajseto poglavje.

Grofica pa je sedela v svoji izbi, podpirala z ledeno mrzlimi rokami obraz in strmela v tla.

Jutranja svetloba se je priplazila čez strehe in pogledala v sobo.

Kaj je bilo? Ali ni nikdo pozvonil?

Violeta je skočila kvišku.

Služkinja je vstopila in javila:

— Prosim, milostiva grofica, dva gospoda sta prišla, ki bi rada z vami takoj govorila.

Violeta je pobledela . . . Prijela se je za glavo in globoko vzdihnila. Nato je pritisnila pesti na prsi.

— Kaj naj gospodoma sporočim? je vprašala služkinja.

— Grofa pojdi buditi! je ukazala grofica.

— Gospoda hočeta samo z grofico —

— Kdo pa sta? je vprašala tiho Violeta.

— Od policije, je odgovorila služkinja.

Grofica je pritisnila roki na srce. Tako je vsega konec... Prišla sta ponjo... Zločin je razkrit... Soprog jo je izdal v pijanosti... Kaj naj stori?... Beži...?

Stekla je k oknu. Pred hišo sta stala dva moška... Rešitve ni več... O — še je!

— Pelji gospoda v salon, je zapovedala služkinji. Pridem takoj.

Odšla je v svojo sobo in zaklenila za seboj vrata.

Služkinja je peljala Korena in Fona v salon. Prosila je, naj sedeta. Grofica pride takoj.

Minilo je deset minut.

— Čakanje mi postaja predolgo, je rekel Koren. Napravil bom na kratko. Uiti ne more, ker so vsi izhodi zastraženi. Prosim, pokličite služkinjo!

Služkinja je vstopila.

— Kje je gospa grofica? jo je vprašal svetnik.

— V svoji spalnici, prosim.

— Peljite naju v spalnico. Takoj! je zahteval odločno.

Služkinja se ni upala upirati.

Vrata v spalnico so bila zaprta.

Svetnik je potrkal.

Odzval se ni nihče.

Koren je bušil vrata, da so se odprla široma. Na prag ni stopil.

— Grofica, storite tako, da nama ne bo treba sirove sile.

V sobi je bilo vse tiho, čudno tiho.

Svetnik je videl od strani končnico postelje, nad njo sveto podobo. Slabotna, trepetajoča svetloba je kazala, da gori nekje v nasprotnem kotu sveča.

Koren se je nagnil previdno naprej. Videl je, da sedi grofica nepremično pred svojo toaletno mizico.

— Grofica, aretiram vas v imenu postave kot morilko nadporočnika Giorgia pl. Castellmarija!

Grofica je sedela v naslonjaču in se ni ganila.

Policijski svetnik je stopil naglo k njej in položil roko na njeno ramo.

Grofica je omahnila naprej in se zgrudila s stola na tla. Pred nogami policijskega svetnika je ležalo mrtvo truplo.

Pri policijskem predsedniku se je vršila konferenca, kjer je poročal policijski svetnik o umoru na Dorotejini cesti tako-le:

— Umor na Dorotejini cesti, ki je bil iz početka zelo tajinstven, je izvršila grofica di Camponegro, rojena Violeta Crespo. Sodila se je sama. Dokazi so ti:

V sobi, odkoder je bil ustreljen nadporočnik Castellmari, so našli odtise prstov na šipi in na deski tik okna. Ti odtisi se skladajo z odtisi grofičnih prstov.

Drugič so spoznali izvoščki, ki so vozili grofico z Dorotejine ceste, grofičino fotografijo. Potrdili so, da so vozili res njo.

Tretjič: lasulja in lasje, pobarvani z barvilom „fleur d' or“, kar je našla policija v sobi, odkoder je bil izvršen umor, so grofičini.

Četrtrič: Grofica je bila v mladih letih umetna strelka. Imela je puško najnovejše konstrukcije, ki strelja s pomočjo komprimiranega zraka. Luknja v okvirju slike v stanovanju umorjenca odgovarja kalibru puškine cevi.

Petič: Grofica je spoznala v Strebingerju tistega človeka, s katerim je imela svoj čas razmerje, in katerega je od tedaj sovražila.

Šestič dokazuje pričeto pismo, ki so ga našli pri umorjencu, in izjava gospoda Cartelana, mladostnega prijatelja Castellmarijevega, da je večkrat obetala usmrtiti svojega prejšnjega ljubimca.

Tisto, kar manjka, se lahko doda. Umor se je zgodil najbrž tako :

Grofica je srečala Castellmarija, katerega je že več let zaman iskala, in ga takoj spoznala. Castellmari se je bal, kar se vidi iz njegovega pisma. Preselil se je nemudoma na Dorotejino cesto deloma zaradi grofice in deloma zaradi tega, ker je bilo treba, da ostane njegovo bivanje in delovanje tajno. Ne vemo, kako je grofica zvedela, kam se je preselil. Najverjetnejše je, da ji je povedal za to mimogrede Reinen. Ugotovljeno je, da je ta občeval z Castellmarijem. Grofici je najbrž nekoč med pomenkom omenil, da gre k Strebingerju. Ker je vedela, da je to Castellmari, je lahko vprašala na komisarjatu, kje stanuje. Nemara ga je hotela opazovati. Prazno stanovanje nasproti njegovemu ji je prišlo prav. Najela si tega stanovanja ni, ker bi bilo prenevarno. Dala pa si je napraviti ključ — grofove opazke kažejo tako — in žnjim je prihajala ob večernih urah v hišo. Oglledala si je vse in

se odločila, da ustrelji skozi okno Castellmarija. Kot umetna strelka je izvršila svojo nakano igraje. 12. januarja je razpravljal Castellmari, sedeč za mizo, z Reineonom. Na mizi je gorela luč in ga dobro obsevala. Grofica ga je ob tej priliki ustrelila.

* * *

Poletje je sijalo.

Čas žalovanja za umorjencem na Doro-tejini cesti je minil.

Sestri Castellmarijevi sta odložili žalne obleke in jih zamenjale s poročnimi. Isti dan sta se obe poročili.

In še isti večer sta se odpeljala stotnik Fernkorn in baron Fon s svojima nevestama na svatbeno potovanje v Benetke.

